

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun. Mart 2019 Sayı: 42 Fiyatı: 9 TL KKTC Fiyatı: 10 TL

Zülfü Livaneli
Ataol Behramoğlu
Şükrü Erbaş
Ercan Kesal
Kurtalan Ekspres
Gökhan Horzum
İsmail Saymaz
Şermin Yaşar
Ali Murat İrat
Zehra Çelenk
Nevşin Mengü
İrfan Değirmenci
Otisabi
Ayşen Şahin Aksakal
Emre Kongar
Haydar Ergülen
Evrin Kuran
Selen Baranoğlu
Alpay Erdem
Esin İris
Murat Tırpan
Ali Deniz Uslu
Mahmut Çınar
Barış Akpolat
Orhan Aydın
Pınar Ergün
Sedef Orman
Muzaffer Gümüşşu
Sinem Keyik
Y. Emre Ceren
Derya Aydoğan
Onur Tuncay
Önder Abay

Güleliyorsun ya, gülmek

Bir halk gülüyorsa gülmektir

Edip Cansever

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranley.org>

Mehmet Ali & Akşamserası

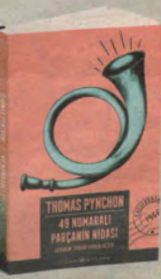
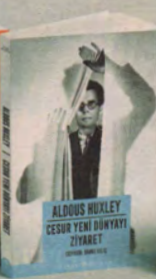
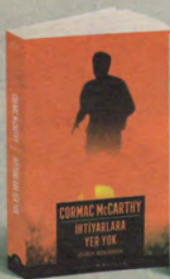
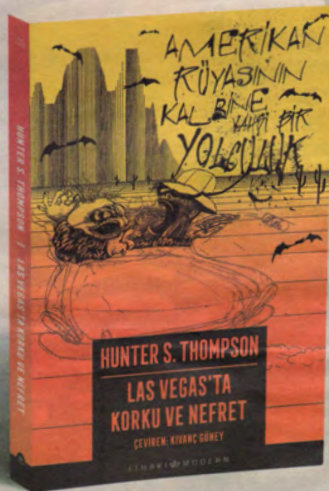

BAVUL

Gülemiyorsun ya, gülmek
Bir halk gülüyorsa gülmektir

**DÜNYA EDEBİYATINA YÖN VEREN
YAZARLAR VE ESERLER İTHAKİ MODERN'DE
BİR ARAYA GELİYOR.**

Lady Lazarus: Sylvia Plath

Sanırım iyi bir şiir o insanların yüz tanesinin toplamından çok daha uzun yaşar.

Sylvia Plath 11 Şubat 1963'te evinde intihar etti. Son dönemde ölümünden birkaç yıl öncesine kadar yayımlara tuttuğu günlüğüne yazmaya sadece iş notlarıyla devam etmişti.

Sylvia Plath, Amerikalı şair, romancı. 27 Şubat 1927'de Boston'da doğdu. İlk şiiri 8 yaşındayken yayımlandı. Sonraki yıllarda da bu devam etti. 11 yaşındayken günlük tutmaya başladı. Bu yaşlarda anlaşılan zekâsıyla okulda da çok başarılı bir öğrenciydi. Liseden mezun olduğu yıl da ilk defa ülke çapında bir eseri yayımlandı.

Amerika Birleşik Devletleri'nin en prestijli kadın okullarından biri olan Smith College'da üniversiteye başladığı yıllarda depresyon tedavileri başladı. Tıbbi kayıtlara geçmiş ilk intihar girişimi de 24 Ağustos 1953'te gerçekleşti. Bunun ardından altı ay boyunca türlü tedaviler aldığı bir dönem geçirdi.

Tanım, ama yaşam yalnızlıktan başka nedir ki, tüm uyuturuculara, hiçbir amacı olmayan partilerin yayağara neşesine karşı. Sonunda, içinizi açabileceğinizin yüzümsüzlüğünü birini bulunca da, ağzınızdan çıkan sözleri içitince donakalacaksınız – içindeki küçük, kasımsız karanlıkta öylesine uzun zaman kapalı kalmaktan öylesine paslı, öylesine çirkin, öylesine anlamsız, güçsüz ki. Evet, sevinç var, gerçekleştirmeler var, arkadaşlık var – ama ruhun, kendi kendinin yıldıncı bilincindeki ruhun yalnızlığı korkunç egemen.

Buradan mezun olduktan sonra Cambridge Üniversitesi'nin kadınlar kabul eden iki bölümünden biri olan Newnham College'a, İngiltere'ye gitti. Burada şiirlerini yayımlamaya ve üniversite

gazetesinde yazmaya devam etti.

25 Şubat 1956'da bir partide şair Ted Hughes ile tanıştı. 16 Haziran 1956'da da evlendiler. Bir yıl kadar sonra Sylvia Plath ve eşi, Amerika Birleşik Devletleri'ne taşındı ve Sylvia Plath, Smith College'da ders vermeye başlasa da ders vermenin yazmaya enerjisi ayırmasını engellediğini düşünüyordu. Boston'a taşındı ve bir hastanenin psikiyatri bölümünde resepsiyonist olarak çalışmaya başladı. Bu dönemde Plath, psikanaliz tedavisine devam etti.

1959 yılında eşiyle İngiltere'ye geri döndü. Kızı Frieda 1960 yılının Nisan ayında doğdu, ilk şiir kitabı da aynı yılın Haziran ayında yayımlandı. Bu yıllarda yarı otobiyografik romanı Sırça Fanus'u bitiren Sylvia Plath oğlu Nicholas'ı 1962 yılında dünyaya getirdi. Haziran 1962'de şairin intihar denemesi olarak tanımladığı bir araba kazası geçirdi, bu dönemde başka ilişkileri bulunan Ted Hughes ile Temmuz 1962'de ayrıldılar.

1962 yılının ikinci yarısı itibarıyla Sylvia Plath oldukça yaratıcı bir döneme girdi. En çok bilinen şiirlerini bu dönemde yazdı. Aralık 1962'de çocuklarıyla birlikte Londra'da bir ev tutan şair bu kıışı çok zor geçirdi. Çok soğuk geçen bu kıış mevsiminde biri iki yaşında diğeri ise sadece dokuz aylık olan iki çocuğu sürekli hastaydı, borular donmuştu, evde telefon yoktu ve depresyon geri gelmişti. Fakat ölümünden sonra basılacak olan şiirlerini bitirmişti. Ocak 1963'te tek romanı *The Bell Jar* (Sırça Fanus) Victoria Lucas adıyla yayımlandı. Bu yarı otobiyografik romanı için Sylvia Plath şöyle diyor: Kendimi geçmişimden kurtarıp özgürleşebilmem için yazmamın gerektiği otobiyografik bir çarlık ürünü.

Ocak 1963'te doktoruyla ve yakın bir arkadaşıyla konuşan Sylvia Plath yaklaşık altı-yedi aydır depresyon halinde olduğunu, uykusuzluk çektiğini söylemişti. Hâlâ çalışabiliyor olsa da günlük işlerini yapmakta zorluk çekebiliyordu. Doktor ona antidepresan yazdı, bu dönemde çocuklarla ilgilenmesine yardımcı olması için bir hemşire de atandı.

11 Şubat 1963 sabahı hemşire geldiğinde kapıyı açan olmadı.

Kendimi koşu yolu olmayan bir dünyada yaşayan bir yarış atı gibi hissediyordum.

“Köy girişindeki yalakta, geçmişteki gibi etrafının sarılacağını, çakı, ayna ve tarakların kapılacağını, camiye varmadan malın tükeneceğini düşledi. Ne var ki bir uyuz itten başkası çerçinin yamacına uğramadı. Şadırvana çökerken, “Belki ot biçmeye gitmişlerdir” diyerek, kendisini teselli etti.

”

Çerççi

Büyükdere Köyü'ndeki yalağın başında sanki kıyamet kopuyor. Köylüler çekirge sürüsü gibi etrafını sardıkları ihtiyar çerççi ile emektar atına aman vermiyor.

- Çerççi emmi, balonlar kaç para?
- Ola çerççi, hele söyle, nalin kaldı mı?
- Çerççi, bizim kıza aynalı tarak...
Sümüklü oğlana mı yetişsin, dişsiz ihtiyara mı, elleri kınalı yosmaya mı; çerççi kime yetişsin? Parası olmayandan, kasabada satmak üzere taze yumurta, çerçeve bal yahut gövermiş peynir alıyor. Derken, kirli bir el omzundan tutup yere yığıyor çerççiyi. Yalaktan yolağa akan çamura belenmiş suya kapaklanıyor; kasketi bir yana, kendisi bir yana... Atına bağlı tekerlekli arabadaki eşyaları yağmalıyor köylüler. "Durun!" diye çağırıyor çerççi, "Etmeyin, eylemeyin" diyor. Ağlıyor, yakarıyor. Aç kurtlar misali saldıryırlar.

Bir tokatla sarsılıyor çerççi. Sonra bir daha patlıyor.

- Kalk, ola çerççi!

Çerççi düştüğü uykudan, imamin sillesiyile uyanıyor. Öğleyin geldiği Büyükdere'de, atını cami duvarına bağladıktan sonra şadırvanda banka oturduğunu hatırlıyor. Kavakların gölgesindeki serinlikte yüzünü yayla rüzgârının okşadığını ve başının omzuna devrildiğini...

İmam, "Siftah edemedin mi çerççi efendi?" diye soruyor.

Başını öne eğiyor ihtiyar çerççi.

"Yok" diyemiyor.

Büyükdere, çerççinin bugün ayak bastığı üçüncü köy.

İlk önce Kumaşkaya'ya gitmişti.

Sabah ezanı okunurken girdiği Kumaşkaya'da değil bir çakı, bir tırnak makası bile satmadı. Meğer köyden kasabaya haylı zamandır minibüs kalkıyormuş. Başlık vakti yolcusunu alıp gidiyor, öğlene varmadan şehir ekmeğiyle dönüyormuş. Tüplü ocak alınalı beri Kumaşkaya'da tandırını yandıran

kadın yokmuş. "Tandırda ekmek yapmaya erinen, senden için elek mi alır deli çerççi?" dedi içinden. "Kumaşkayalı kahpeler şehir ekmeğini yedikten sonra, değil seni, babasını tanımaz, be hey akılsız! Gideyim de nasibimi Ambaralan'da arayayım. Ambaralan'ın arazisi küçüktür fakat nüfusu kalabalıktır. Otu yığınla, hayvanı sürüyledir. Ağa köyüdür. Boş döndürmezler."

Çeyrek saat sonra vardığı Ambaralan'da telaşlı bir kalabalığa denk geldi. "Hayırdır komşuları!" diye bağırdı. Yaylaya çıkma vaktiymiş. Karar almışlar; bu yıl son kez çıkacaklarmış.

Muhtar "Gayri yeter çerççi kardaş" dedi, "Çoktan beri köylülükten usandık."

Çerççi sözü uzatmadı.

Atını, derenin son köyü Büyükdere'ye sürdü.

Köy girişindeki yalakta, geçmişteki gibi etrafının sarılacağını, çakı, ayna ve tarakların kapılacağını, camiye varmadan malın tükeneceğini düşledi.

Ne var ki bir uyuz itten başkası çerççinin yamacına uğramadı. Şadırvana çökerken, "Belki ot biçmeye gitmişlerdir" diyerek, kendisini teselli etti. O saatten beri uykudaydı demek.

Ah edercesine imama döndü:

"Büyükdere ölmüş de habermiş yok" dedi.

İmam:

- Koca köyde iki cami, bir imam var. Cami cemaati dersin, hiç... Göcünü tutan Rize'ye ve İstanbul'a dağıldı. Elde ne kaldı? Birkaç hayvan, birkaç kötürüm ihtiyar ile dul. Tırpanı kime satacaksın, bileyleme taşını kime? Haydi, karanlık basmadan, geçe kalmadan, evine git.

Çerççi, yuları atın boynuna dolayıp "deh" diye bağırdı. At, arabayla ilerlerken, arkalarından çerççi yürüyordu. Çerççinin yanından geçen Ambaralanlı yaylacıların kervanı geçti, sonra da Kumaşkayalıların minibüsü korna çalarak, selam verdi çerççie. Başlık kaldırıp uzayan kervana ve ufukta küçülen minibüse baktı.

O, son çerççiydi ve bir daha gelmeyecekti.

İRFAN DEĞİRMENCI

ARABESK

İnsan, içinde
umudu varsa
sabretmeyi göze
alır, yoksa zaten
baştan pes edip
bırakır.

"E n sert kışların sonu dahi bahar" deyip sabretmek mi lazım? İnsan sevdiğine sabreder, sevmediğine katlanabilir ancak, evet, doğrudur. İnsan, içinde umudu varsa sabretmeyi göze alır, yoksa zaten baştan pes edip bırakır. Bırakmadı Sevda, ne aşkın peşini bıraktı ne geleceğe dair umudunu yitirdi, sadece gururu ağır bastı çoğu zaman...

O sabah bir demet nergis alıp gelmişti Ceyhun, Sevda'nın evine. Güneş cız ışıklarıyla yeni günü müjdeliyor, sabahın taze aydınlığı taze demlenmiş çaya eşlik ediyordu. Sevda'nın balkonu aylar süren soğukların ardından yeniden kullanılmaya başlanalı birkaç sabah olmuştur. Mavi çinili seramik demlik, elektrikli alüminyum su kazanının üstüne tam oturmuyor ama güzel duruyordu. Ceyhun, fırından sıcakken aldığı simitler soğusun istemedi ve Sevda'nın içeriden, buzdolabından getirmekte olduğu beyaz peynirli beklemeden dayanamayıp bir simidi bölerek yemeye başladı. 10 yıldır

birbirini tanıyan, 2 yıldır seven ve son 3 haftadır evliliği tartışan uzatmalı aşklar, en çok günün bu saatlerini seviyordu. Sevda, işten çıkıp doğrudan eve geliyor, bir banyo yapıp sevdiği adama beklemeye başlıyordu. Ceyhun, annesini 3 haftadır yatığı hastanede gündüz refakatçisi ablasına teslim edip işe gitmeden önce soluğu Sevda'nın yanında alıyordu. Ceyhun'un annesi İfakat Hanım, "Alem'in sevdasını gelin aldı mı dedirteceksin el aleme?" deyip durmuş özellikle felç geçirmeden önceki son bir yıl boyunca ana sütü kozunu kullanarak Ceyhun'un üzerinde büyük baskı yaratmıştı. Sevda, 37 yaşındaydı. 34 yaşındaki Ceyhun, ondan bir çocuğu olsun istiyordu. Sevda'nın 18 yaşındaki oğlu Bahadır, babaannesinde kalıyor, annesiyle görüşürölüyordu. Fadime Çağlayan yani herkesin onu tanıdığı isimyle Sevda, ilk aşkının meyvesi, tek çocuğu Bahadır'ı en son 15 yıl önce görmüştü. 15 yıldır evladının peşinde koşan Sevda, çocuğunun babası Ozan'ı bir trafik kazasında kaybetmiş, o gün 3 yaşında olan Bahadır daha babasının cenazesi toprağa verilirken apar topar Ozan'ın ailesi tarafından Sevda'nın elinden alınmıştı. Ozan'ın ailesi, oğullarının Sevda'yla olan ilişkisini hiçbir zaman onaylamamış, iki gencin evlenmesine mani olmuş ama Bahadır'ın dünyaya gelmesine engel olamamışlardı. Ozan, annesini de babasıyla aynı trafik kazasında kaybettiğini sanıyor, anne bildiği babaannesini ne söylese inanıyordu. Sevda, yıllarca evladının izini sürdü ama ne bir adres ne bir telefon numarası bulabilirdi. Ozan'ın ailesi kazanın meydana geldiği yıl Belçika'ya göç etme planları yapıyordu. Sevda, evladının Belçika'da büyüdüğünü tahmin ediyor ama ondan tek bir haber dahi alamamak çok canını yakıyordu. Ceyhun'la Sevda tam 10 yıl önce, Sevda'nın çocuğundan bir haber

alır umuduyla gittiği Belçika Konsoloslugu'nda tanışmışlardı. Ceyhun, o yıl üniversiteyi yeni bitirmiş, Avrupa'ya tatile gidebilmek için Schengen vizesi almak üzere Belçika Konsoloslugu'na başvurmuştu. Sevda, yabancı dili olmadığı için derdini anlatamamış Belçikalı görevlilerin ters tutumları karşısında hiç tanımadığı halde yanında saf tutan, kendisine gönüllü tercümanlık yapan ve yalnız bir kez değil neredeyse 10 kez kendisiyle birlikte konsolosluğa gelip giden bu genç adamın insanlığına tutuldu. Ceyhun da hikâyesini hiçbir zaman tam olarak bilemediği bu gizemli kadının güzelliğine. Sevda'yla beraber olabilmek için 8 yıl beklemek zorunda kaldı Ceyhun. Sevda, kalbini teslim ettiği adama geçmişinin ağır yükünü yüklemekten hep korktu ve hayatıyla ilgili sırlarını ağır ağır açtı. Ceyhun'a en son yatağını açtı. Ceyhun'un annesi İfakat Hanım hastalanıp artık veto hakkını kullanamayacak hale gelince, evlilikten söz edebildi Sevda'ya Ceyhun. "Evlen benimle. Bak annem itiraz edecek durumda değil artık. Birlikte yaşlanırsız biz de be Sevda'm" dedi simit yemeye devam ederken Ceyhun. Sevda, mavi çinili seramik demlikten ince belli cam bardaklara çay doldururken gülümsedi yalnızca, "Allah İfakat Hanım'a uzun ömür versin" dedi ve bir şarkı mırıldanmaya başladı, bu şarkının hakkını dün gece, yıllardır çalıştığı Aynış Müzikholü'nün loş sahnesinde sanki yeterince verememişti, bu sabah daha derlti okudu: "Unut sevmi beni, bu aşkın sonu..."

VASARÖZEL
SEVDAALPAY
KEMAL KESAL
GÜLSUN KAMU
ARILAR
BİRSEN ARABESK
BİRSEN BİRSEN
SAADET SEN
1 p B ANTONIO

RASİM ULUSMAN

GASKONYALI
CAZINO

SEVİM ÇAĞLAYAN

TÜH!

Hepimizin aklından kız okumuştur, Hakan abi ekmeççi olduğuyla kalmıştır, kız başkasıyla evlenmiştir, bunu terk etmiştir gibi klasik sonlar geçti. Hakan abinin cevabı klasiğin klasiği, sonların en güzeliydi.

İlkokul, ortaokul, lise ve üniversite yıllarımı aynı mahallede geçirdim. İlkokul öğrencisiyken kaslarına hayran olduğum abilerin, ortaokulda platonik aşklar beslediğim ablaların, lisedeyken bizzat benim; ders çalışma ve sinava hazırlanma sancılarımıza eşlik eden; test kitapları, derşane kapıları, uykusuz geceler, içilen kahveler, konu anlatımları ve deneme sınavlarından kurulu dünyamıza omuz veren biri daha vardı. Ekmeççi Hakan abi...

Güner Ekmeç'in kapısından içeriye girdiğimizde bizi camekânın içine dizilmiş, yerde toz, camda buğu bırakmış, kokusu bütün mekânı sarmış ekmeçler karşıladı. Öyle kepekli, çavdarı, tam buğday, bageti, batonu yoktu ekmeçlerin. Ekmeç ekmeçti Güner Ekmeç'te. İki yüz elli gram beyaz ekmeç çıkartır, ramazanda pide de yapar, canı çok isterse arada çiçek ekmeç yapıp satardı. Onca sene kimse ekmeğini başka yerden almadı. Misal, oldu vakti zamanında, aşağı mahalleye Nefis Unlu Mamuller diye fırın açtılar. Adam dükkânı dayadı döşedi, çini kaplattı fırının içini. Sabahları poğaçaya da çıkarttı, simit de, lavaş da yaptı, pide de. Ama kimse gitmedi. Gitmez. Çünkü cümle mahallelin istikbalı Güner

Ekmeç'ten geçti; Hakan abi kuru ekmeç satısa ona da müşteriydik biz, vefa öyle bir şeydi. Yine de teklif etmeden duramadık. "Poğaçaya yapsan" diye "Pastane miyim oğlum ben" dedi. "Simit de mi satırsan abi" acaba diye "Simitçi miyim ben" dedi. "Çeşit mi yapsan abi" diye "Çeşit zaten, hepsini elle yapıyoruz, biri diğerine asla benzemiyor" dedi, tıkadı çenemizi. Yıllar boyu fırında, birbirinden farklı olduğuna inandığı, birbirinin aynı ekmeçleri sattı ve hepimizin yolunu açtı. Bizim için Güner Ekmeç; gelecek güzel günlerimizin giriş kapısıydı. Kariyeri girdiğimizde önce Hakan abiye, sonra beyaz önlüğüyle fırının önünde sessiz oturan Müstak Usta'ya selam verir, una basmayalım diye yere döşenmiş ızgaralı tahta zemini gıcırdatarak arka tarafa geçer ve dip odanın kapısını açardı. Buraya şimdi siz ister butik derşane deyin, ister etüt merkezi, ister kitap kafe, artık bugünkü halde adı neyse. Bizim için, en çuvallarına yaslanıp toz olduğumuz, dağıldığımız, Hakan abinin elinde yoğrulduğumuz, mayalandığımız, şekillendiğimiz, piştiğimiz, olduğumuz yerd. Masallarda çocuğu olmayan masal kahramanlarının hamurdan çocuk yaptığını gibi bir inanç ve sükunetle yoğurdu Hakan abi bizi. Bugün adam

olduysak, samimiyetle söylüyorum o etti. Ona baba diyen kimse yoktu ama bizim için yarı abi, yarı baba yerineydi, hepimiz için, Güner Ekmeç'in bütün mezunları için.

Ekmeç fırınında bir deha, ekmeçler arasında bir üstün zekâ, en çuvalına yaslanmış bir dahi, beyaz önlüğüne ellerini silen bir bilgeydi bize göre Hakan abi. Üniversiteye hazırlanan bütün gençler, Güner Ekmeç'e kayıt yaptırırdı mahallede. Hakan abi, hepimizle tek tek ilgilenir, hedefimizi belirler, hangimizin ne iş yapabileceğini halimizden tavrımızdan anlayıp hayali bir kartvizit tutuştururdu bize. "Senden diş hekimi olur, al bu da kartvizitin, hadi hayırlı olsun" der gibi bakar; bize sadece çalışmak kalırdı. Sordüğümüz her soruyu bilen, her problemi çözen, en zor konuları en rahat haliyle anlatan Hakan abi hakkındaki "Okusaydı kesin profesördü", "Okusaydı Nobel bile alırdı ha" diye hayaller kurar fakat saygımızdan bir kez bile "Abi sen niye okumadın" diye soramazdık. Kardeşi Cökhan abi iç hastalıklan uzmanıydı, onun küçüğü Serkan abi insan kaynakları mı ne öyle bir şey, Seyhan abla eczacı, en küçük kardeşi Birkan mühendis; fakat Hakan abi bu kafayla ekmeççi...

Ben çekingen çocuktum, anamızdan babamızdan çok eğitimimizle ilgilenen bu gönüllü ustanın gözlemlerini içine bile bakamaz, yanlış bir şey yapacağımı, soruyu yanlış çezeceğim, anlattığımı anlamayacağımı da kalbini kıracağımı diye tetikte gider gelirdim fırına. Benim son senemdi, işi sıkı tuttuğumuz, dersleri artırdığımız günler. Bizimle birlikte Güner Ekmek'teki derslere gelen bir çocuk daha vardı mahalleden. Ömer. Adam dünyaya konuşmak ve sorular sormak için gelmiş. Bir gün dersin ortasında "Hakan abi" dedi, "bizim bütün hocalardan daha zekisin, şu konuları senin gibi anlatan bir adam daha yoktur ülkede. Okusan kim bilir ne olurdun, sen niye okumadın be abi?"

Soru; hiçbirimizin sormadığıydı. En büyük abi Hakan abi olduğu için kardeşlerini okutmak zorunda kalmıştır, babası vefat etmiştir ev geçindirmek buna düşmüştür gibi iyi niyetli rivayetlerle okulu kazanmış ama sıyası olaylara karışmış, okuldan atılmış hapis yatmış gibi senaryolar birbirine karışıyordu dillerde. Kimse işin aslını bilmiyor, sormaya da cesaret edemiyordu.

Kendine küçük tüpün üzerinden bir çay doldurdu.

"Ekmek yaptım ben," dedi. "Üniversite sınavına bir ay vardı. Gazeteler deneme sınavları veriyor o zaman. Ben kahvede bulmaca çözen emekli adam rahatlığıyla deneme sınavı çözüyorum. Bizim ev okul gibi zaten, ikişer yaş var hepimizin arasında, ha bire ders çalışıyoruz. En çok benden ümitler, annem doktor olayım istiyor, babam okusun da ne okursa okusun derinde. Bıkmış fırından. Sabah karanlığında çıkıp gidiyor benim gibi evden. Akşama kadar fırından, akşam kolunun altına bes ekmek kısıp geliyor. Fırına adım atmıyoruz biz, istiyor ki hiç bulaşmayalım bu işlere, tek okuyalım. Başka esnaflar çocuklarını yanlarına çırak tutuyor, yazın çalıştırıyor dükkânda falan, babam beni ekmek almaya bile sokmuyor fırına. 'Ben her akşam getiririm, acil lazıma dükkâna telefon edin gönderirim' diyor. Müşteri olalım desek, o bile mümkün değil.

Babaannem çok hasta, bizimle yaşıyor o zamanlar, KOAH hastasıydı rahmetli. Bir gün bir akşam saatı nöbeti tuttu, nefes alamıyor. Annem, "Koş babanı çağır" dedi. Ramazan... İftara kalmış iki, üç saat. Babamı çağırmak işti gittim ama babam yerinden kımıldayacak gibi değil. İnsanlar kuyruk olmaya başlamışlar bile, usta pideleri çikanyor fırından. Öyle bir telaş var fırında, ortalık ana baba günü. İlaa obürü de öz anası, mecbur gidecek. İlk kez, bütün çocukluğum, gençliğim boyunca ilk kez, babam önünden önlüğünü çıkarttı bana taktı, 'Geç ustaya

yardım et' dedi, aceleyle çıktı dükkândan. Ne yapacağımı bilmeden taktım önlüğü. Şimdi ben size geçin fırının başına desem, siz benden tecrübelsiniz, şu kadar zamandır gidip geliyorsunuz, az çok bir şeyler görmüşsünüzdür. Ben o kadar da görmedim. Aval aval bakıyorum her şeye. Usta dedi, ben yaptım, pideleri çıkarttık fırından. İnsanlar pide istedi, Allah kabul etsin diye diye verdik pideleri. Ezana yarım saat falan var, son pideleri veriyoruz artık. Kan ter içinde kaldım acemilikten... Bir pide daha sardım uzattım öndeki müşteriye. Dalından kanatlanan kuş gibi bir ses, 'Ben ekmek alabilir miyim?' dedi. Nasıl güzel göz, nasıl güzel yüz, nasıl güzel ses... 'Ekmek mi?' dedim. Ekmek yok. Pide var, ekmek yok. 'Ekmek yok mu' diye ustaya dönüp sordum. Ne bileyim ekmek var mı yok mu, ilk kez gelmişim fırına. 'Ekmek yok' dedi usta, 'ramazanda ekmek olmaz'. Kıza dönüp kırk yıllık fırıncı gibi, 'Ramazanda ekmek olmaz' dedim. 'Tüh' dedi, 'pide sevmiyorum da ben, bi' şansımı deneyeyim istemişim yine de. Yeni taşındık mahalleye, ramazanda ekmek bulunmaz dediler ama ben yine de sordum işte, peki, tüh' dedi çıkarken. Öyle güzel tüh dedi ki, o 'Tüh' dedi diye, 'Tüh Allah belanı versin senin Hakan, şu kızı geri çevirdin' dedim. O, 'Tüh' dedi diye ustaya kızdım, babama kızdım. O, 'Tüh' dedi diye o akşam oruç açmadım.

yesin diye, akşam karanlığında, kapılarını çaldım. Babası açtı kapıyı. Kızın ekmek istemişti diye uzattım ekmeği, tek kelime etmeden, koş koş gittim eve. 'Babaannen öldü' dedi annem kapıyı açınca, 'Tüh' dedim. 'Ben açarım fırını yarın'. Ertesi gün okula değil fırına gittim. Babam cenazeyle ilgilenirken ben kıza ilgilendim. Sınava girmedim. Babamdan ilk dayağımı o yaşımda

o 'Tüh' dedi diye yedim. O 'Tüh' dedi diye babam beni evden kovdu, o 'Tüh' dedi diye evin kapısının önünde kıvrılıp yattım. İnadını kırdım, babama çırak oldum, o öldükten sonra buranın ustası oldum. O 'tüh' dedi ya, her gün ekmek yoğurdum, her gün fırının başına geçtim, her gün günün ilk ekmeğini önlüğüme sarıp ona götürdüm. O 'Tüh' dedi diye her ramazan hem ekmek hem pide çıkarttım. O 'Tüh' dedi diye okumadım. O 'Tüh' dedi diye, her sene üniversitelere en az beş öğrenci verdi mahalle. Hakan buradaysan yani pašam, o 'Tüh' dedi diye..."

"Ona ne oldu peki abi?" dedi Ömer, hikâyeyi ilk ağzından dinlemiş olmanın rahatlığıyla. Hepimizin aklından kız okumuştur, Hakan abi ekmekçi olduğuyla kalmıştır, kız başkasıyla evlenmiştir, bunu terk etmiştir gibi klasik sonlar geçti. Hakan abinin cevabı klasiğin klasiği, onların en güzeliydi.

"Oğlum" dedi, "Ben her sabah evden işe diye değil, 'Dur ben sana bir ekmek yapıp geleyim' diye çıkıyorum, ilk ekmeği ona götürüyör, kalanını mahalleye satıyorum. Hepiniz gönlümün ekmeğini yiyorsunuz o 'Tüh' dedi diye..."

Yaşlılık

ZÖLFÜ LİVANELİ

Sophokles, insanların tekrar çocuklaşmak için yaşlandığını söylemişti. Bu sözde herhalde doğruluk payı var. Çünkü insan, yetişkin hırslarından arınmaya başlayınca, çocuk saflığına tekrar dönme olanağına kavuşuyor.

Bir zamanlar Samuel Beckett'in gençliğe dönmek istemediğini belirten bir sözünü okumuştum. Gençlik hırslarından, ateşli duygulardan, acıyla kıvrımlardan bir cehennem gibi söz ediyor ve yaşlılıkta kavuştuğu huzuru kaybetmek istemediğini söylüyordu.

Ama herkes bu düşüncede değil. Ernest Hemingway gibi, yaşlı bir adam olmaya dayanamayan ve elden ayaktan düşmeden hayatına kendi elleriyle son verme iradesiyle tüfeği ağzına sokup ateş eden yazarlara da rastlanıyor.

Hırslanmak yerine olgunlaşmak
Osmanlılarda "hırs-ı piri" diye bir deyim vardır. "Yaşlı hırsı" anlamına gelir. Çünkü yaşı ilerledikçe hırsı artan, dünya malına ve değerlerine daha sıkı sarılan insanlara rastlanır sık sık.

Oysa, ihtiras gençlik döneminde kalmalıdır. Çünkü genç bir insan kendisini ispat etmek, bu dünyada bir yer tuttuğunu kanıtlamak ihtiyacıyla kıvrınır. Bu dürtü onu bazı aşırılıklar, sivrilikler yapmaya da iter. Bunu anlamak mümkündür.

Ama insan yaşlandıkça olgunlaşmalı, yeni

Sophokles, insanların tekrar çocuklaşmak için yaşlandığını söylemişti. Bu sözde herhalde doğruluk payı var. Çünkü insan, yetişkin hırslarından arınmaya başlayınca, çocuk saflığına tekrar dönme olanağına kavuşuyor.

yetme bir genç gibi kendini ispat etme çabasında vazgeçmelidir. Çünkü artık yarışta değil jüridedir. Altın değil sarraftır.

Değerlendirilen değil, değerlendirenidir.

Bu yüzden egosunu kontrol altına almalı, gençlerin önünü açmalıdır.

Ama ne yazık ki herkes bu olgunluk eşliğine erişemiyor ve hırs-ı piri içinde çırpınıp duruyor.

Yaşlılık konusunu işleyenler
Edebiyatçıları, hayatın her alanı gibi yaşlılık üstüne de çok düşünürler. Bazıları bu konuda koca kitaplar yazar. Benim en sevdiğim yaşlılık romanı Italo Svevo'nun *Senilità*'sidir.

André Maurois, *Yaşam Sanatı* adlı kitabında, yaşlılıktaki para tutkusunu incelemişti. Zengin ve yaşlı bir adamdaki para hırsı hepimize saçma gelir. Çünkü zaten kalan yıllarını refah içinde geçirecek parası vardır. Niçin her gün altınlarını sayarak, en ufak eşyasını kilit altına alarak, sürekli bir soyulma paranoyasına kapılarak yaşar ki?

Maurois bu soruya çok güzel bir cevap veriyor. Yaşlı adamı delirten şey parasız kalma korkusu değil. Davranışlarının sırrı, hayatında paradan başka bir tutku kalmamış olmasında.

Artık ne aşk kalmıştır, ne cinsellik, ne de başka bir tutku.

Hırsla sarılabileceği tek şey altın, hisse senedi, mal mülk gibi maddi değerlerdir.

47 yaşında ölen Çehov'un da yaşlılıktan söz etmesi ne garip değil mi? Bu büyük yazar, yaşlanma fırsatı bulamamış gibi gelir bize.

Ama ona göre durum bu değildi. Diğer Rus yazarları gibi o da 30 yaşına gelmiş olmayı "gençlik çağının geride kaldığı dönem" olarak adlandırıyor.

Eskiden yaş kavramı farklıydı elbette.

Anlı şanlı IV. Murad 27, İsa ve Mozart 33 yaşlarında ölmüşlerdi.

Karga, kaplumbağa, sazan balığı bu kişiliklerin kaç misli ömre sahip.

En iyisi hırs-ı piri'nden uzak durmak ve dünyaya, "Biz dünyadan gider olduk / Kalandara selam olsun" diyen Yunus olgunluğuyla bakma aşamasına ulaşmak.

Bu konuyu, genç sayılacak bir yaşta kaza sonucu ölen Albert Camus'nün çok sevdiğim bir sözünü bitireyim: "Bellî bir yaştan sonra her erkek, kendi 'yüz'ünden sorumludur."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

**MODERN KLASİKLER DİZİSİ'NİN 124. KİTABI:
ŞEYTAN TOZU**

MODERN KLASİKLER Dizisi - 124

**LEO PERUTZ
ŞEYTAN TOZU**

ALMANCA ASLUNDAN CEVİREN:
ZEHRA AKSU YILMAZER

Borges'in "İmaceraperest bir Kafka" olarak nitelendirdiği Perutz'un 1933 tarihli romanı *Şeytan Tozu*, Almanya'da Nazilerin aynı yıl iktidara gelmesiyle yasaklandı. Halkı histeriye ve isyana sürükleyen bir laboratuvar deneyinin hummalı öyküsü Nazileri bu denli rahatsız etmişti.

**Leo Perutz
Çev. Zehra Aksu Yilmazer
176 sayfa, 14 TL**

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Kitabevlerimiz: İstanbul - Kadıköy, Tel: (0216) 3489784 Eminönü - Mıze, Tel: (0212) 5111337
Beşiktaş, Tel: (0212) 258 77 43 Bakırköy, Tel: (0212) 571 20 32 Nişantaşı, Tel: (0212) 234 80 71 Taksim,
Tel: (0212) 238 08 35 • Ankara - Yenisehir, Tel: (0312) 430 33 66 Tunalı Hilmi, Tel: (0312) 324 10 73
Çayırbaşı, Tel: (0312) 228 42 16 • Eskişehir - Tepebaşı, Tel: (022 2) 220 49 13 • Konya
- Selçuklu, Tel: (0332) 351 16 07 • Kayseri - Melikgazi, Tel: (0352) 222 56 92 • Manisa,
Tel: (0236) 231 69 24 • Samsun - Çiftlik, Tel: (0362) 233 38 30 • Trabzon - Merkez, Tel: (0462) 32698 39

Kurucusu olduğumuz İş Bankası Kültür Yayınları
yeni kitaplarla büyümeye devam ediyor.

TÜRKİYE BANKASI
Türkiye'nin Bankası

Mersin-Pozcu
kitabevimiz açıldı.
Güvenevler Mah.
Gazi Mustafa Kemal
Bulvarı No: 3
Yenişehir/Mersin
Tel: (0324) 327 55 12

Mehmet Ali & Aksamserisi Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

EMRE KONGAR

İstanbul'u Hz. Süleyman değil, Poseidon'un oğlu kurmuş

Geçen ay burada İstanbul'un Hz. Süleyman tarafından kurulduğuna ilişkin, kökü Evliya Çelebi'ye kadar giden, onun da Yunan bir tarihçiye dayanarak anlatıldığı bir efsaneden söz etmiştim.

Bu kez, Anadolu tanrılarını çalarak Yunan tanrıları yapan kültürün Yunan Mitolojisi'ni kullanarak ürettiği bir başka İstanbul'un efsanesini aktarmak istiyorum.

Bilindiği gibi Olimpos Dağı'nda oturan Anadolu tanrıların en büyüğü, reisi olan, Tanrıların Tanrısı Zeus son derece çapkındır. Ama çok zor çapkınlık yapabilir çünkü kız kardeşi kiskanç Hera ile evlidir.

Hera, Kronos ve Rhea'nın kızı, Zeus, Poseidon, Hades, Hestia ve Demeter'in kardeşidir. Evlilik tanrıçası olarak bilinir, doğum sırasında da kadınların koruyucusudur.

Çok güzel, kocasına sadık ve kiskanç bir tanrıçadır olan Hera, Zeus'un çapkınlıklarını yakaladığında, sevgililerini fena halde cezalandırır.

Çapkın Zeus Nehir Tanrısı Inakhos'un kızı İo'ya âşık olur. İo, Hera tapınağında rahibedir ve Zeus'u reddeder ama kız uyurken Zeus onun kohnuna girer.

İo'nun babası bu durum karşısında Delphoi Tapınağı'ndaki kâhine başvurur ve kâhindem "Ya ülken ya kızın" yanıtını alınca, İo'yu yurdundan kovar.

Zeus yine kızın peşini bırakmaz. Durumu fark eden Hera, İo'yu cezalandırmak için harekete geçer.

Sevgilisini karısının saklamak isteyen Zeus, onu beyaz bir ineğe dönüştürür. İo'nun ineğe dönüştürüldüğünü anlayan Hera, onun başına bin gözlü bir dev olan Argos Penoptis'i

nöbetçi diker. Argos'un iki gözü, o uyurken bile daima açıktır ve olup biten her şeyi her zaman görür.

Sevgilisine kavuşmak isteyen Zeus, bin gözlü dev Argos'u hırsızların ve yolcuların koruyucusu olan Haberleşme Tanrısı oğlu Hermes'e öldürterek ortadan kaldırır. Ama tam sevgilisine kavuşacakken, Hera ineğin üzerine bir at sineği musallat eder.

At sineğinin ısırtıklarıyla çılgına dönen inek biçimindeki İo, ipini koparır başlar koşmaya; Peleponnesos Yarımadası kuzeye doğru yönelir, Atina'yı geçer, Trakya'ya gelir, önüne gelen İstanbul Boğazı'nı aşar ve sonunda Anadolu'ya varır.

Böylece aştığı boğazın adı, "inek /ököz geçidi" anlamına gelen Bosphoros (Bosfor) olur.

Fakat bu kaçış sırasında da Zeus yine İo'ya yetmiş ve bir kez daha muradına ermiştir.

Mehmet Ali & Akşamsefası Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Böylece İo, Halic kıyısında, daha Anadolu'ya geçmeden önce, Keroessa adlı bir kız çocuğu doğurur.

Keroessa da, annesi gibi dünyalar güzeli bir kızdır. O kadar güzeldir ki, Zeus ve Hera'nın kardeşi Denizler Tanrısı Poseidon onun ününü işitir ve görmeye gelir; görür görmez bu güzelle gönlünü kaptırır.

Keroessa ve Poseidon'un bir oğlu olur, adını Byzas koyarlar...

İşte İstanbul'u Trakların bir askeri ve yerleşim üssü olarak kuran kişi bu Byzas'tır.

Tam bu noktada Megara Kralı Byzas'ın efsanevi öyküsü başlar.

Keroessa ve Poseidon'un oğlu Byzas Anadolu, Mısır ve İtalya topraklarındaki serüvenlerinden sonra, Atina yakınlarındaki Salamis'e gelir ve oraya komşu olan Megara kentine yerleşerek burayı şehir devletinin başkenti yapar.

Fakat Yunan şehir devletleri arasındaki rekabet ve savaş, Kral Byzas'ı da pençesine alır: Atina devleti Megara'nın da kendisine katılmasını istemektedir. Zengin ve güçlü Atina'nın karşısında Kral Byzas'ın direnme ve dayanma gücü yoktur.

Byzas, şehir devletinin bilge yaşlılardan oluşan 30 kişilik meclisi toplar. Meclis de,

Atina'nın barışçı yöntemle yaptığı bu birleşme önerisini olumlu karşılar ve güçlü Atina şehir devleti tarafından yutulmayı kabul eder.

Küçük krallığının Atina tarafından yutulmasını kabul edemeyen ve şehir devletinin meclisiyle de ters düşen Byzas müthiş bir bunalıma girer; sonunda karısının önerisiyle, büyük dedesi İnakhos gibi Delphoi Tapınağı'ndaki kâhine danışmaya gider.

Kâhin ona kader tanrılarının kendisi için bambaşka bir yazgı belirlediklerini bildirir. *"Hemen yola çık, Kuzeye git, boğazdan geç, Körler Ülkesi'nin karşısına yerleş. Orada kurduğun şehirle ebediyete kadar anılacaksın"* der.

Kral Byzas bu kehanet üzerine ülkesine döner ve "Körler Ülkesi"ni aramak ve onun karşısına yerleşmek üzere harekete geçer. Kendisine sadık olan üç bin adamı ile Peleponnesos Yarımadası'ndan gemilere biner ve yukarı, Kuzeye doğru yola koyulur.

Sonunda Çanakkale Boğazı'na ulaşır. Boğazı geçer ve Marmara denizine girer. İki yıl kadar süren bu seyahat boyunca uğradığı bütün limanlarda "Körler Ülkesi"nin nerede olduğunu sormaktadır. Ama kimse "Körler Ülkesi"nin yerini bilmez.

Derken sisli bir günün sabahı bir başka boğazın başına ulaşır. Sisler dağılınca, boğazın sağ tarafında bir yerleşim yeri, bir

At sineğinin ısırlarıyla çılgına dönen inek biçimindeki İo, ipini koparır başlar koşmaya; Atina'yı geçer, Trakya'ya gelir, önüne gelen İstanbul Boğazı'nı aşar ve sonunda Anadolu'ya varır. Böylece aştığı boğazın adı, "inek/ öküz geçidi" anlamına gelen Bosphoros (Bosfor) olur.

kasaba görür.

Sol taraf ise kimsenin yaşamadığı bomboş, şirıl şirıl derelerin aktığı, yemyeşil ormanlarla kaplı, kuşların cıvı cıvı öttüğü, cennet gibi bir yerdir.

Byzas, onu hiç bırakmamış ve bu seyahate de birlikte gelmiş olan karısına döner ve "Şimdi Kâhin'in dediğini anladım. Bu cennet gibi yeri görmeyip, karşısına yerleşenlerin ülkesi 'Körler Ülkesi'dir. (Khalkedon/Kadıköy) Karşısı ise bizim yerleşip şehir kuracağımız yerdir" der ve bugün Sarayburnu denilen yere çıkar.

On yıl içinde de adamlarıyla birlikte bugün "Tarihi Yarımada" denilen Sarayburnu, Eminönü, Sirkeci, Sultanahmet, Aksaray, Topkapı semtlerinde bir şehir devleti kurar ve bu devlet kendi ismiyle Byzantion diye anılarak sonsuza kadar yaşar.

Byzantion'un İstanbul olması ise Fatih Sultan Mehmed'e nasip olan bir başka "Yıldızın parladığı andır."

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Kötülüğün uzun kışı

İnsanları yaraları da birleştiremezse, daha ne birleştirir değil mi? Öyle bir uzaklaşma ki kendimizden, öyle bir yabancılaşma, uykularımızı bile bizim değil artık. İlk dizeleri kâğıda düştüğüm günden beri binlerce yanıt verdiğim, yine de yatışmadığım bir uzun soru oldu yazmak. Yara aynı yara / Dil aynı dil. // Biz neden bu kadar yalnızız... deyip duruyorum neredeyse elli yıldır. Sanırım bize korkuyu öğrettiler sonunda. Sistematik bir cehalet sistematik bir şiddetle öğretti bunu. Küçümsediğimiz aptallık öğretti. Birden bire değil elbette ama sanki birden bire yapayalnız kaldık. Kendi yaramızın başkasında kanadığını göre göre sadece kendi yarımıza inandık. Başkası, adı üstünde başkasıydı işte. Oysa bizim ilk hayat bilginimiz merhamet duygusuydu. İnsanın acıları la insan olduğuydu, insanın haysiyetiyle insan olduğuydu ve insanları birbirine bağlayacak olan en güçlü, en asil duyguydu acı. Bir yabancılaşma ki, insan olmanın bütün erdemlerini insanın kalbine gömdü. Sanırım daha incediğimiz kötülük çukurları var! Bu hafıza kaybının dışına çıkacağız, yolu yok... yoksa yaşadığımız gezegen yok olacak.

**Yara
aynı yara /
Dil aynı dil. //
Biz neden
bu kadar
yalnızız...**

Yıllar önce bir belgesel izlemiştim, dünyanın var oluşuyla ilgili; davudi bir ses şöyle diyordu: Mahşerin kuralları yoktur! İçinden geçmekte olduğumuz süreci en iyi cehennem sözcüğü ifade eder sanırım. Bu cehennemin de hiçbir kuralı yok. Ne günah defteri, ne sıratı, ne duası, ne tanrısı, ne de melekleri... sadece zebanileri var. Tek görevleri cehennemi korumak olan zebaniler!

Hani Mahzuni Şerif'in bir türküsü vardır ya, "Öyle bir zaman düştük / Küfrün adı iman oldu." Başka bir şey söylemeye gerek var mı? "Yeter ki kararmasın / sol memenin altındaki cevahir" der Nâzım, işte o cevahir, içinde bulunduğumuz göğüs kafesini çatlatıyor. Çok karamsar bulunmazsa eğer, bütün bir toplum, kötülüğün kendi kendini yok etmesini bekliyoruz sanki. Geçecektir, elbette biliyorum; bir eğer birazcık tarihe bakabilirsek, geçmişin, sadece halkın değil, kralların, padişahların, imparatorların da mezarlığı olduğu görülecektir. Hem de çok daha acıklı bir mezarlık. Ne diyordu dedem Yunus: "Gel imdi gör bilmeyesin / Bey hangidir ya kulları." Ama bu yürek daha fazla beklemek istemiyor; o mezarları yaşarken görmek istiyor. Ne yapalım, bizde de bu kadarlık bir "kötü" düşünce olsun...

ATAOL BEHRAMOĞLU

Peyo Yavorov

Bulgar şiiri çağdaş bir şiiirdir.

Bulgaristan'ın 19. yy. ikinci yarısındaki başımsızlık savaşıyla birlikte, o savaşın saflarında doğmuş olduğu söylenebilir.

Ulusal kurtuluş savaşının önderi, 1876'da 27 yaşında savaş alanında can veren Hristo Botev'in aynı zamanda gerçek bir şair yeteneğine sahip oluşunun, Bulgar şiirinin gelişim yönelişlerini büyük ölçüde belirlediğini söylemek de yanlış olmaz.

20 yy. Bulgar şiirine topluca bakıldığında, bu şiirin önde gelen temsilcilerinin neredeyse hepsinde, ayrılmazca bir arada iki yönelim açıkça görülebilir.

Bunlardan ilki yurtseverce bir toplumsal bağışın, bir öteki derin bir bireysel lirizmdir.

Lirik duygunun bu şiiri bütünüyle kucakladığını söylemek de sanıyorum yanlış olmaz.

Botev'den Levçev'e okuduğum ve kimilerinin birkaç şiirini (Rusça, İngilizce ve Fransızca'dan) dilimize çevirdiğim bu şairlerin hemen hepsinde, konu ne olursa olsun bu lirik yaklaşımı, ucu belki de Balkan türkülerine uzanan bu yakıcı duygululuğu duyumsadım...

Milliyet Sanat Dergisi'nin önce fasiküller olarak verilip sonra yine dergi boyunda kitaplaşan "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri" için üstlendiğim ülkelerden Bulgaristan'ın şiirine çalışırken Peyo Yavorov özellikle dikkatimi çekmişti.

Onun şiir dünyasında Bulgar şiirinin yukarıda değindiğim genel çerçevelerini de zortayan; Fransız şiiriyle, 20 yy. Rus şiirinin Ahmatova, Blok gibi şairleriyle yakınlaşan, sanki farklı bir varoluş duygusu, farklı anlatım özellikleri vardı.

Sözünü ettiğim çalışmanın üzerinden çok zaman geçti. Peyo Yavorov'dan çevirdiğim "İki Ruh", "Gölgeler" ve "Bir Deniz Kıyısında" adlı üç şiir "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri"nden sonra benim "Kardeş Türküler" in bütün basımlarında yer aldı. Bu şiirlere ve şiirine ilgim ve sevgim hiç eksilmedi. Fakat itiraf ederim ki "Benim Şairlerim" dizisi için bizden ve başka ülkelerden seçtiğim şairler üzerinde yeniden düşünüp az ya da çok bir çalışma yapıcaya

kadar da Yavorov'un şiiri ve yaşamı ilgi alanının çok içinde olmamıştı. Hatta sözünü ettiğim şiirlerini hangi dilden çevirdiğimi bile anımsamıyordum. Kitaplığımdan, "Sofia Press" yayını, adı dilimize "Bulut Gölgelerinin Peşinde" diye çevrilebilecek Fransızca kitabını çıkarıp sayfalarını karıştırdığımda yeniden yıllar önceki çalışmaya, Yavorov'un dünyasına dönmüş oldum. Biyografisine delğünümüzde internetin sağladığı olanaklarla) daha yakından baktım ve açıklası biraz da şaşırdım. (Buna yazının sonunda biraz değineceğim.)

"Ülusallararası Barışçılar Kurultayı"

için 70'lerde ilk kez gittiğim Bulgaristan'da tanıştığımı anımsadığım akademisyen Panteliev Zarev'in bu Fransızca Yavorov seçkisi için önsözünü şöyle başlıyor:

"Peyo K. Yavorov(1878-1914) az rastlanı özğünülüyle sadece Bulgar edebiyatında değil bütün bir Avrupa edebiyatında parıldayan şairlerdendir."

Önsözün bir başka yerindeki şu yargı da benim Yavorov şiiri üzerine düşündüklerimi doğruluyor:

"O birinci dünya savaşına kadar olan sürenin en modern, en derin Bulgar şairidir."

Aynı yazıda "karşıt duyguların parçaladığı" bir kişi olarak tanımlanan Yavorov için "devrimci olduğu kadar karmaşık ve gizemli bir birey" denilmekte...

Nitekim bu kez daha ayrıntılarıyla okuduğum biyografilerinde, sevdiği kadının ölümüne neden olduğu söylentilerinden kendi trajik intiharına kadar ilk kez edindiğim bilgiler, Yavorov'un şiirine ve yaşamına daha yakından bakmam gereğini duyumsattı. Zaman bulabilirsem, bu çok başarılı bulduğum Fransızca çevirileri esas alarak (ve kuşkusuz başarabildiğim ölçüde bu kez Bulgarca asıllarıyla da karşılaştırarak) Türkçede bir Peyo Yavorov kitabı yapabilmek isterdim.

İki Ruh

Yaşamıyorum ben.Yanıyorum.İki ruh
çarpışıyor içinde göğsümün haşın bir öfkeyle:
Bir iblisinruhu ve bir meleğin
Yakıyorlar beni alev nefesleriyle.

Nereye değsem, iki alev birden yükseliyor,
İkiyüreğincharpışınıduyuyorumher taştan:
Nereye gitem, dikiliyor karşıma
Savaşan ikiyüz, külterdeyitipgiden.

Ve beni izleyenrüzgâr, geçtiğim her yere
Küller serpiyor, tüm ayakizlerimisen...
Ve bu yüzden işte,yaşamıyorum ben, yanıyorum
Donuk bir çöl boyunca gri bir yol bırakıp ardımda, külden.

Türkçeşi: Ataol Behramoğlu

HAYDAR ERGÜLEN

Sait Faik yalnızlığı

Yazarların, tabii ünlü yazarların, şairlerin, dahası ünlü olmak yetmiyor, eski tanımla efsane, yeni kavramla kült olmuş adların artık 'hayatı roman' da oluyor. Atilla İlhan'ın "Hayatım Roman" dediği de böylece gerçek oluyor. Daha mevzuya girmeden 'bu arada' demek tuhaf ama diyeceğim, bu arada bildiğim kadıyla Nazım Hikmet'in romanı henüz yazılmadı! Belki de yanlış olur. Çocuklar, gençler için yazılmış olabilir, bizim için, yani ihtiyarlar için yazılmadı demek istiyorum. Ama annesi ünlü ressam Celile Hanım'ın romanı yazıldı, Orhan Veli, Cemal Süreya, Sabahattin Ali, Tezer Özlü, Sevgi Soysal, Halikarnas Balıkcısı ilk hatırladığım adlar. Filmse sanırım yalnızca Bîket İlhan'ın Nazım Hikmet'in yaşamını anlattığı Mavi Gözlü Dev.

Özlem Esmegül'ün 'bir Sait Faik Abasıyanık romanı' olan Yalnız Hatta Yapayalnız'ını (Destek, Ocak 2018) okudum. Sait Faik'in yaşamını genel çizgileriyle herkes gibi biliyorum. Tabii hem Sait Faik hem de Sabahattin Ali konusunda uzman kılavuzumuz Sevengül Sönmez. Onun sözlükleri ve diğer çalışmaları bu iki büyük yazarımızın hem yaşamaları hem de yapıtlarının daha çok ilgi görmesine büyük katkı sağlıyor. Daha da iyisi doğru bilgi sağlıyor, eksikler tamamlanıyor, yeni yazılar ortaya çıkıyor. Hem onun hem de başka

yazarlarla ilgili başka değerli edebiyatçıların, araştırmacıların çabalarıyla, yazarlarımız, şairlerimiz öldükten sonra da yaşamaya devam ediyor ve kitapları da gün günden çoğalıyor. Ne ilginç! 15 kitabın var sağlığında, öldükten sonra okunuyorsun ya da daha ünlüyorsun, yeni bulunan yazıların, şiirlerin, notların, günlüklerin, denemelerin, oyunların, mektupların derken 30-40 kitabın oluyor. Bir de Fernando Pessoa gibi terekesi açılmaya devam edilen yazarlar var ki, asıl onlarınki olağanüstü bir şey. Aradan 100 yıl filan geçiyor, 100 kitabı yayımlanıyor Pessoa'nın, üstelik pek çok dilde. Bugün yaşıyıp okuyanlar da, tıpkı Pessoa'nın da kitaplarını göremediği gibi, onun tüm yapıtlarını da okuyamıyorlar! Vallahi şimdi kendim için ve benim yaşlarda, durumumdaki olanlar için çoookook üzüldüm!

Sait Faik, birkaç kez daha yazdım, benim için de Türkçenin en büyük yazarı, en büyük şairimizse, elbet Nâzım Hikmet! İkisini de okumalara doyamam, daha olsa da okusam derim, deriz değil mi? Sait Faik'in öyküleri de şiir sayılmaz mı? Sayılın sayılmasın, okurken neyi nasıl hissediyorsan odur, bence. Hep 'asıl şiirleri öyküleridir' diye düşündüm onu okurken. Sait akıp gittiği, su gibi okunduğu için değil. Şiiri de bir 'işaret dili' olarak gördüğüm ve Çakır'ın öyküleri de şiir gibi işaret ettiği için böyle düşündüm. Sonra

Cemal Süreya için söylenen "Şairin hayatı da şiire dahil" saptaması geldi aklıma. Sait'in hayatı öyküsüne de dahil, romanına da, şiirine de, tabii şiiri, romanı ve öyküsünün de hayatına dahil olduğu belirtilmeli. Hatta Sait Faik'in tıpkı öyküleri gibi kendi yaşamından da harika bir film yapılabilir. Şimdilerde Sabahattin Ali kitlesel olarak okunduğu ve sonu ne acı ki trajik olduğu için onunla ilgili bir film daha çok izlenir gerçi.

Kült ya da efsane, popüler ya da kitlesel, her neyse, ben yazarlarımızın, şairlerimizin okunmasına sevinirim, çok okunurlarsa daha çok sevinirim. Popüler kültür, sosyal medya, aylık popüler dergiler aracılığıyla da gerek dünyadan gerek bizden önde gelen yazarlar, şairler tanıtılmış, kapak, ayraç yapılmış, ne gam! Umarım onları da artist kartpostalları, futbolcu kartları gibi biriktirenler vardır! Yılmaz Güney'in az mı kartpostalını biriktirmişti!

Yazar Özlem Esmegül, çok sevdiğim şair ve felsefecimiz Afşar Tımuçin'in bir söyleye karşışmış. Tımuçin'e 'Sait Faik'i nasıl anlatırdın?' diye sorulduğunda, 'Yalnız hatta yapayalnız bir adamdır' yanıtını vermiş. Bu cümle de Esmegül'ün kitabına ad vermiş, daha doğrusu ad olmuş. Tabii bu cümleden olmak üzere, Sait Faik'in yalnızlığı, hatta yapayalnızlığı kitabın ruhu olmuş. Klasik

olduğu üzere, once kalabalık içinde, once se dost, arkadaş, sanat, edebiyat, bohem, balıkcı, yoksullar, fahişeler içinde yapayalnız kalmış bir yazar. Yalnızlığı en çok öykü olmuş, bazen şiir olmuş, ama en çok da öfke olmuş, hınc olmuş, kendine acımamak olmuş, tabii arkadaşlarını, sevdiklerini kırmak da olmuş! Ama daha başka ve güzel bir şey de olmuş, bir bakıma yaşama nedeni olmuş. Tuhaf geldi değil mi, tuhaf evet, ama onun yalnızlığı daha çok yazmasına, durmadan yazmasına ve elbette harika şeyler yazmasına neden olmuş, vesile olmuş!

"33 Kısım Tekmili Birden" denildiği gibi, kitap "33 kısım tek mülki birden yalnızlığı"nı anlatıyor Sait Faik'in. Sık sık yapıtlarına, öykülerine, şiirlerine gönderme yaparak, onun edebi olmaktan çok ezeli ve edebi yalnızlığını dokunaklı biçimde iletiyor, gösteriyor.

Yalnızlığı yalnız bırakamayan bir adam olarak Sait, bunu aşklarında da, ilişkilerinde de en koyu, en feci, en berbat biçimde yaşamakla kalmıyor, pek çok edebiyatçı arkadaşını da bazen isteyerek bazen istemeden buna tanık ediyor. Sabahattin Kudret Aksal'dan Oktay Akbal'a, Rifat Ilgaz'dan Salah Birsle'e, Samim Kocagöz'e, dönemin genç edebiyatçıları bazen Nisusaz pastanesinde, bazen meyhanelerde, kulüplerde Sait'in yalnızlığına arkadaşlı ediyorlar. Çoğunlukla da onun umarsız sevdalarına dair anılatıklarını dinleyerek, zaman zaman onun çok yaralandığını, hastalandığını görüp üzüntüyle, öfküyle ya da arkadaşlıkla öğütür vererek... Sait'in bunları dinlemediğini söylemeye ise gerek yok sanırım.

Ahmet Cüntan'ın "Beyaz Peugeot" adlı, Ankara'yı şiirini, kaç kez ve kaç vesileyle andım, sanırım Ahmet'i de biraz baktırdım, bilmiyorum, ama denk geldi ve bir kez de Sait Faik vesilesiyle anıyorum. Bağışla beni Ahmet, Ankara'da ve İstanbul'da ve dahi İzmir'de her zaman en sevdiğim şairlerdensen ve yalnızca "Beyaz Peugeot" ile değil elbette, hemen tüm şiirlerinde! "Sevdikleriyle anlaşılamayan, anlaşılmadığından durmadan kaçan/bakıp onaltı yaşından ağlayan çocuk" biraz da Sait Faik'tir. Ondaki yalnızlık öte yandan Fatih Altuğ'un, "Lüzumsuz Adam" öyküsünden hareketle belirttiği gibi, "şehre direnme, mahalleye sığınma" biçiminde de tezahür eder. Bir 'bunalım' yalnızlığı değildir, tam tersine 'bunalımdan kaçış'tır onun filili. İnsandan kaçıkça tabiata sanılır, Denize, balıklara, hayvanlara, göğe. Ve yazıya. Belki de alınyazısına. Bir tür 'tutunma' çabasıdır bu. Ama 'tutunma'ya çabalayan herkes gibi, daha çok tutunmaya çalıştıkça daha çok kayacaktır aşağıya. Hayatta, ailede, ilişkilerinde, sağlıkta ve aşkta. Yazıdaysa tutunmak bir yana, uçarak ve okurlarını da o zamandan bugüne uçuracaktır!

"Sevdikleriyle anlaşılamayan" ve "anlaşılmadığından durmadan kaçan" Sait Faik'in kaderi de, pek çok yazardan, şairden farklı değildir. Onlar da, gördüğümüz, okuduğumuz ve çoğunlukla 'ayrıklık', 'uyumsuzluk' olarak nitelenen, oysa bundan daha farklı ve daha derin bir hassasiyet içeren tutumları nedeniyle adeta daha baştan kendilerini yalnızlığa mahkum etmişler ya da başkaları tarafından edilmişlerdir. Tıpkı Antonin Artaud'nun dediği gibi, "beni intihar ettiler".

Sait Faik'in yalnızlığına tedirginliği de karışır. Hatta politik bir kimliği olmamasına karşın, 1940'lardaki, İkinci Dünya Savaşı'nın da etkili olduğu baskı ortamında, olmadık nedenlerle yargılanması da onun tedirginliğini artırıcaktır. "Çelme" öyküsü 15 Haziran 1940'da "Varlık"ta yayımlanır, ve sıkıyönetim mahkemesinde reis "yazdığın hikayede emir erinin ayığına çişme taktırmışın. Emir erinin elindeki dolmalar yere dökülmüş. Öyle yazmışsın. Bunun manası nedir?" diye sigaya çeker yazarı. Şair ve çevirmen Sabri Esat Siyavuşgil de derginin sorumlu yazışçısı müdürü olduğu için, o da davalıdır ve sorgu sırası kendisine gelince şunları söyler: "Sait Faik, küçük insan hikayeleri yazmaktan öte bir gayret içinde olmayan, kendini siyasete insana odaklamış, kendi halinde yalnız bir hikayecidir. İçine kapanık, yalnız bir hikayeci..." Ceza almaz almasına da, tedirginliği katlanarak artar Sait'in.

Aleksandra, Eleni...Uğruna şiirler yazdığı, öykü kişileri yaptığı kadınlar, daha doğrusu genç kızlar için yaşıldır Sait Faik. Çok acı çeker yazar, düşkünleşir onlar için, varını yoğunu döker, ama aşk değildir onlarınki. Yoksul kuzlardır, güvence gerekir, biraz da eğlence gerekir onlara, oysa Sait sıkılgan adamdır, pastanelerde, meyhanelerde, sinemalarda bile yalnız kalamaz onlarla, olmadı yazar, şair arkadaşlarını götürür yanında. Özdemir Asaf'ın söylediğinin aksine "yalnızlık paylaşılr".

"Ben mesudken de rahat değilim" der bir şiirinde. Bir başka şiirindeyse "Benim saadetime herkes/Her şey/Mani olmakta/Neden biliyorum/Biliyorum, söyleyemiyorum." diyecektir. Mahcubiyeti, çekingenliği, tedirginliği, sıkılganlığıyla, velhasıl yalnızlığını gezen, dolaştıran bir adam olarak Sait Faik, "Havada Bulut" öyküsünde yazdığı

gibidir: "Adamın yüzünde manalı hatlar vardı.../...Sevilmemişlerin, çok üzülmüşlerin, sarhoşların, bir zaman güzelken çirkinleşivermişlerin, okumuşların, hasılı içi rahatsızların yüzlerindeki ifade..."

Buna bir de "yalnız hatta yapayalnız"lığı eklemek gerekiyor. Özlem Esmegül'in Sait Faik'in hayatını dokunaklı biçimde dile getirdiği romanını okurken bunu hissettim. O zaman bazen "yazmasam çıldıracaktım!" diye söylenen, "yazmasam deli olacaktım" cümlesindeki yedi yalnızlığı da kolayca buluyor insan. Yalnızlığı yazarak gidermekten ya da ona böyle katlanmaktan başka yolu, umarı olmayanlardandı Sait Faik. Bir bakıma da yalnızlığın yarattığı ve Türkçeye, edebiyata armağan ettiği en büyük yazar. Şimdiki deyimle bu kadar yaratıcı bir yazarı bize bağışladı için.

**Yalnızlığını yazarak
gidermekten ya da ona
böyle katlanmaktan
başka yolu, umarı
olmayanlardandı Sait
Faik. Bir bakıma da
yalnızlığın yarattığı ve
Türkçeye, edebiyata
armağan ettiği en
büyük yazar.**

ERCAN KESAL

Bir zamanlar Avanos

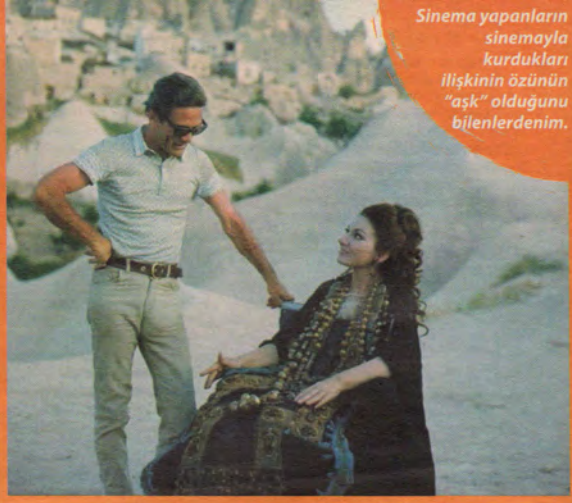
PASOLİNİ VE HASAN HÜSEYİN ABİ

1969 Temmuz. Okullar tatil olmuş. Her gün, buğday pazarının karşındaki gazozhanemizde çalışıyorum. Ağabeylerim nefes aldırıyor. Sadece radyodaki çocuk saati programını dinlememe izin var, o da cuma günleri saat beşte. Şişeleri yıkadıktan sonra, arka taraftaki küçük sedire uzanıp, Rifat Ilgaz'ın "Hababam Sınıfı"nı okuyorum. Çok komik bir kitap. Yan komşumuz Hacı Osman amca, namaz vakitlerinde dükkâna geliyor. Elinde ibrik, abdest almak için su dolduracak. Bir kaç kez yanıma gelip bana bakıyor. Kitabı öyle dalmışım ki, dünyadan haberim yok. Abi'm söylediklerini duyuyorum ama: "Oğlum, buna dikkat edin. Kendi kendine gülüyor. Çok okumaktan aklını oynatmış olabilir. Babana söyle de bir doktora göstersin."

Az sonra dükkâna, abimin arkadaşları Hasan Hüseyin abi giriyor. Biz, "Hacı Dayı" deriz. Pek mutlu. Bir film çekiliyormuş Zelve'de. Adı ne, kim çekiyor, bildiği yok. Hüseyin Zan'la konuşmuş, anlaşılmışlar. Bütün işleri o ayarlıyormuş zaten. Yemek, yemiyse çok iyi. Bir problem var yalnız. Film boyunca kafasında boynuzlu bir miğferle dalga geçecekmiş, ona canı sıkılıyor. Arkadaşları daha geçerler çünkü. Zaten dediği gibi de oldu. Uzun yıllar bu "boynuzlu miğfer meselesi" konusultu kasabada.

İtalyan yönetmen Pasolini, Maria Callas'ın başrolde oynadığı "Medea" filmini Avanos-Zelve'de çekti. Hacı Dayı ve birçok Avanos'lu o filme oynadı. Geçenlerde tesadüfen Medea'yı seyrederken, Pasolini'nin fantastik boynuzlu askerlerinin arasında Hasan Hüseyin abiyi gördüm. Pause'a bastım, bekledim... Sinemanın ne olduğunu düşündüm. Pasolini'nin hayal edip çektiikleri mi, kasabanın tarihine iyi yemiyse ve köfte etmekle giren sosyal bir hadise mi ya da benim, geceyarısı odamda, belleğimin elinden tutmuş, bugünün gözüyle geçmişimi okuduğum bir metin mi?

Hasan Hüseyin abi çok sigara içerdi. Erken

Sinema yapanların sinemayla kurdukları ilişkinin özünün "aşk" olduğunu bilenlerdenim.

yaştı akciğer kanserinden öldü. Pasolini'nin feci halde dövuümü ve kafasının üzerinden arabayla geçilmiş cesedi 2 Kasım 1975 yılında, bir sahilde bulundu. Maria Callas 1977 yılında Paris'te öldü. Vasiyeti üzerine yakılmıştı. Küllerini çaldılar. Epey sonra bulundu ve Ege Denizi'ne serpidi.

TONY CURTIS'IN GAZOZU

Yıl 1970. Avanos'ta "Paralı Askerler" isimli bir film çekiliyor. Tony Curtis çarşıda dolaşıyor, yanında Charles Bronson. Ahali peşlerinde. Tüm kasabalı işi gücü bırakmış, çekimleri izliyor. Filmin bir sahnesinde büyük sofralar kurulmuş, eğlence var. Sahnenin sonunda da silahlar patlıyor, masalar devriliyor, kavgaya kayıyor. Set ara verince, kırılmamış tabak ve bardakları kapışıyoruz çoluk çocuk. Bir fırsatını bulup, atın üzerinde beyaz kıyafetleriyle dolanan Tony Curtis'e, "Peri" gazozu veriyorum. Gülererek alıyor ve içiyor. Lakin, yanlarında getirdikleri ve ilk kez orada gördüğüm kutu kadar karşısında hiçbir şansızının olmadığını anlıyorum.

Tony Curtis 2010 yılında öldü. O günlerde, Boğaziçi Üniversitesi Mithat Alam Sinema Merkezi'nde, Mithat Bey'in konuşu olmuştum. Sohbet sonrası bana merkezin film arşivini gezdirdi. Zengin bir koleksiyonlarının olduğunu ve aradığım bir film varsa verebileceklerini söyledi.

"Paralı Askerler" dedim. Yönetmenini bilmiyorum. 1970 yılında çekildi, Avanos'ta.. Türkiye'de oynamadı bildiğim kadarıyla.. Var mı?"

kayboldu. Geldiğinde hafif mahcup ve biraz da canı sıkın: "Yok" dedi. "Vizyona farklı bir isimle de girmiş olabilir." Sonunda filmi buldu Mithat bey."You Can't Win 'Em All" mış orijinal adı, Peter Collinson'un filmi, "Hepsini Kazanamazsın" diye çevrilebilir" dedi ve CD'yi önüme koydu. Akşam bilgisayarımda çocukluğumu, eski evimizi, ölmüş komşularımızı izledim, ağlayarak. Mithat Alam, bir film üzerinden geçirmiş hediye etmiş bana. Belki de sinema, sadece bu kadarlık bir şeydi.

"BENİM ATIM BAŞROL OYNUYOR"

Yıl 1973. Fransız yapımı, "Tibet Çanı" diye bir film çekiliyor Avanos'ta. Sahnelerin bir kısmı Sarıhan'da geçiyor. Her yanını otlar bürümüş, duvarlarının büyük bir kısmı çökmüş, eski bir han. Aylardan haziran ve bozkırın tüm sıcak tepemizde. Nasıl yapmış etmişim, sette gazoz satıyorum. İçinde iri buz parçalarının ve gazoz şişelerinin olduğu su dolu tenke bir kovayla geziniyorum. İlk defa bir film setinin bu kadar yakındayım. Büyülenmiş gibi yapıları izliyorum. "Delil olmalı bunlar!" diyorım kendi kendime. "Aynı şeyi yine defalarca yapıyorlar ve niye bazen yaptıkları şey onları bu kadar mutlu ediyor?"

Ama gazoz satıyorum ve öğle aralarında kendi yedikleri döner ekmekten bana da veriyorlar.

Bu iyi. Kot pantolonlu, incecek, sarışın bir kadının sıra yükselen tizi sesi: "Silence, s'il vout plait." O günlerden kulağımda kalan bu cümlemin, "lütfen susun" demek olduğunu öğrenmişim ve o sesi duyduğum anda yere çöküp, ne

Bir an duraladı Mithat Bey ve ortadan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

olursa olsun kaybolmam gerekiyordu. Fransızlar, çekimler sırasında, Avanos'tan ve çevre köylerden çok sayıda at ve figüran da toplamışlardı.

Tüm işleri, elinde James Bond çanta olan, orta boylu, hafif şişman bir Türk ayarlıyordu. İşin Fransız tarafında ise zayıf, kara kuru, keçi sakallı bir mösyo var. Bir sabah, başrol oyuncusunun bindiği atın sahibi olan köylü, aldığı paraya itiraz ederek atını çekti.

Ücretinin diğer at sahiplerinden daha yüksek olması gerektiğini iddia ediyordu. Savunması da çok mantıklı(!):

"Benim atım başrol oynuyor arkadaş!"

Mesele uyarınca, bizim James Bond çantalı tedarikçi olaya müdahale etti:

"Bakın şu keçi sakallıya" dedi. Ben ve tüm figüranlar mösyoye baktık.

"Görüyorsunuz değil mi. Keçi sakallı, bastıracak bi' herif. Bi' şeye benzemiyor gibi. Öyle değil ama. O herif, "okey, finiş" dediği anda isimli biter. Tamam mı oğlum. "Okey" lafını duyduğunuz anda kuyruğunuza bakarak köyünüze dönersiniz. Ne yaparsanız yapın ona "okey" dedirtmeyin."

Figüranları biliyordum ama, benim çocuk zihnimde iki korkunç kelime olarak kalmıştı, "okey" ve "finiş."

Atı başrol oynayan köylü, aldı atını ve gitti. Filmin başrol oyuncularından Roger Delgado, bir ciple Avanos'a giderken trafik kazası geçirdi ve yanında iki Türk teknisyenle birlikte öldü. "Tibet Çanı" filmi hiçbir zaman bitirilemedi. Hep düşünürüm, ölen teknisyenlerin çocukları için sinema nedir acaba?

FİLMLERİN DE CANI VAR

Sinema, sanatın tüm dallarıyla ilgiliyet oluşturabilen, etkilenen ve etkileyebilen, hayatın her anından fazlasıyla beslenen bir sanat.

Şunu iyi biliyorum artık: Filmlerin de canı var ve basbayağı yaşıyorlar. Zamanla değişik halleri dönüşebiliyorlar, tıpkı biz insanlar gibi. Aynı filmde çokcukken farklı, genç bir delikanlıyken daha farklı, sevgilisinden yeni ayrılmış biriyken ya da yeni baba olmuşelli yaşında bir hekimken çok daha farklı biçimde etkilenip, farklı duygularla çıkabiliyorsunuz. Bu sizin o filmle hangi zaman diliminde, hangi ruh haliyle ve filmi kendi yolculuğunun, hangi evresinde karşılaştığınızla ilgili olan çok enteresan bir durum. Üstelik, her seyircinin, tek başına, her filmle, sadece filmle kendisi arasında "çok özel" bir ilişki kurduğuna da eminim.

Sinema yapanların sinemayla kurdukları ilişkinin özünün "aşk" olduğunu bilenlerdenim. Esasında bir "yolculuk" olan sinema, yaratıcı ve seyircisi arasında ortaya çıkan yabancılığı ancak, basit ve gerçek insan hikâyeleriyle ve hayatın kendisini öne çıkararak aşabilir. Aşk bitmez. Asıl olan yolculuktur. Vuslat olursa da aşkın manası kalmaz...

GÖKHAN HORZUM

Empatik serseri

Köprü. Sadece birleştirmeye yaramaz. Birleştirdiği iki ucun ortasında bir yeri de ifade eder aslında. Boğaz'daki köprülerin ortasında durduğunda hangi tarafta olursun? Asya'da da değil Avrupa'da da. Ortada olmak. İkilik. Gerginlik ve çatışma. Ama aynı zamanda enerji ve hareket. Hayatım boyunca (Fenerbahçe hariç) hiçbir şeyin koyusunda, katısında, keskininde olmadım. Çok uzun zamandan beri de kendimi bir şeye, bir yere ait hissetmiyorum. Bunu ne bir sorun ne de müthiş bir yetenek olarak görüyorum. Ben benim işte. Tür: İnsan. O da sırf senin güzel hatırına ha. Yoksa Yunus Emrevarı bir durum yok ortada. Yaradılanı sevecek olsaydık yaradandan ötürü insanı sevmeyi tercih etmezdiğ şahsen. Ama ezkaza insan olarak gelmişiz dünyaya. Ki başlı başına dünyanın en meşakkatli işlerinden birisi bu zaten. İnsan olmak. Daha fazlasına ne gerek var? Bir yandan da fazlası değil aslında daha azı. Çünkü kendini ne kadar çok tanımlarsan, ne kadar çok aidiyetle teslim edersen o kadar kalabalıklaşırsın. Erkeğim, Müslüman'ım dediğin an tamam. Bir anda yanında ve arkanda milyarlarca insan beliriveriyor.

Ben olmak öyle değil işte. Benden bir tane var çünkü anasını satayım. Sen olmak ne kadar zorsa ben olmak da o kadar zor. Ama ben, ben olmazsam, ben olmaksan sıklıkla başkası olabileceğini tadını çıkaramam ki. Bülent Ersoy Ortacı'len dinliyoruz, kürdülihicazkâr bir şanson "Olmalı mı olmamalı mı bu akşam İstanbul'un bütün meyhanelerinde..."

İşimi çok seviyorum. Birileri bana düşünmem için para veriyor. Yazma işin hamaliyesidir. Düşünüyorum, hayal kuruyorum, birisi diyor ki al sana para. Oh ne güzelli

İşimden nefret ediyorum. Bazen beni saatler boyu bir sandalyeye bağlı tuttuğu için, başımı ağrılatdığı, içinden çıkmadığım sorunlarla boğuşurken sadece kendi bilinçaltımı değil yedi ceddimekinin de bilendira atırpı milkşeyk yaptırdığı için.

Ama işime aşıyım. Başkasının esbabına bürünmek, hem de bir karakter için değil, karakterlerden oluşan ve dörtlü üstüne koşan bir sürü için yapmak. Herkesi eşit mesafede durmaya çalışmak. Herkesi anlamaya çalışmak. Köprüde. Kadınla erkeğin, Doğruyla Batı'nın, kör inançla inançsızlığın, katille maktulün, sarıyla lacivertin (Bu sonuncuya takılma. İçimdeki Koyu Fenerli'yi bastırmakta başarısız oldum bir anlığına) tam ortasında.

Banker Bilo'da Maho'nun dediği gibi "Yaptım! Ama bir sor niye yaptım?" diyor o karakterler bana. Ben de her seferinde o saftirik Bilo gibi soruyorum "Tamam ulan! Soruyorum! Niye yaptın!" Her seferinde kendilerini haklı, doğru, mantıklı cevabı duyan dek soruyorum.

Kimse duymasın ama bunu yapmak için üste para verirdim.

Ben olmak öyle değil işte. Benden bir tane var çünkü anasını satayım. Sen olmak ne kadar zorsa ben olmak da o kadar zor.

İçimizdeki Oblomov'lar

"Zekâda kimseden aşağı değildi. Tertemiz, billur gibi bir ruhu vardı. Asil heyecanları olan bir insandı. Ama hiçbir şey yapmadı."
İvan Gonçarov, Oblomov

İvan Gonçarov'un 1859'da yayımlanan romanı, Rus gerçekliğinin dünya edebiyatına armağanı **Oblomov**, Rus edebiyatının şahkalarındandır.

İlyâ İlyiç Oblomov, ailesinden miras kalan geliriyle St. Petersburg'daki apartman dairesinde, uşağı Zahar ile birlikte yaşayan aylak bir adamdır. Vaktiyle devlet memurluğunu denemiş, bir süre sonra şehirden kaçarak tarzına, çalışma koşullarına ve etrafına dönen türlü dolaplara ayak uyduramayarak istifa etmiş, çalışmamayı tercih etmiştir. İnsanlardan kaçan ve evine kapanan Oblomov, gittikçe artan bir uyusukluluğun, tembelliğin ve ataletin esiri haline gelir. Kimi zaman kendisini ziyarete gelen birkaç kişi haricinde, dışarıdaki hayattan tüm bağlarını koparmayı ve gün boyunca üzerinde yıpranmış sabahlığı, ayağında terlikleriyle, kanepesinde mazeret üretmeyi seçer. En yakın dostu Andrey İvanoviç Stolz ile gelecekte yapacakları işlerin, gezecekleri ülkelerin planlarını yapsa da, sürekli gerçekleştirmek istediği fikirleri olsa da, içine düştüğü eylemsizlik halinden kurtulamaz. Erteler. Ve erteler. Hiçbir işte çalışmayan Oblomov, memnuniyetsiz bir varoluştur. Çalışmamak kendi tercihi olsa da, çalışmaktan da memnun değildir. Oblomov eğitilmiş ve entelektüel birikimi olan biridir; ancak bu birikim onu toplumun daha da dışına itmekten başka bir işe yaramaz.

Oblomov'un rutini Olga adlı genç bir kıza tanıştığında kırılır gibi olur. Anksiyon içine düştüğü bu aşk, üzerindeki ölü toprağına bir an için üflese de bütünü düştüremez. Oblomov'un tembelliğinden mütevellit sürekli ertelenen planlar Olga'nın umutlarını kırar. Olga, "Aşk hayat bulacaksa şefkatle yetinemez; onun için bir şey yapman gerekir" der ve bir türlü hareket geçemeyen bu eylemsiz adamı terk eder.

Hırsları, tutkuları olmayan Oblomov aslında dürüst, saf, sadık

bir insandır. İyi adamdır ama ondaki iyilik biçimini Gonçarov şöyle tanımlar: "Herkesi sevdiği için iyi insan sayılır; oysa kimseyi sevmeyen ve kötü olmadıkları için iyi olarak anılır."

Rus eleştirmen Nikolai Dobrolyubov'a göre bu kitapta önemli olan Oblomov değil Oblomovluktur. Ona göre Oblomov kendi iradesiyle harekete etme yetkinliğinden yoksun bir değildir sadece; miskinliği ve kayıtsızlığı yetiştirilme biçimi ve çevresinin sonuçlarıdır. Dobrolyubov'un 19. yüzyılda tetiklediği Oblomov incelemeleri sayesinde, Oblomovluk Rus diline bir terim olarak

girer: "Oblomovschina". Lenin pek çok konuşmasında Oblomovculuğun süregelen bir hastalık olduğunu ifade eder: "Rusya şu devrim geçirdi, ama yine de Oblomov'lar kaldı; çünkü Oblomov'lar yalnız derebeyler, köylüler, aydınlar arasında değil, işçiler, komünistler arasında da vardır. Toplantılarda komisyonlarda nasıl çalıştığınıza bakarsanız, eski Oblomov'un içimizde olduğunu görürsünüz."

İvan Gonçarov'un Oblomov'unun üzerinden 160 yıl geçti. Bir buçuk asırdan fazladır, Oblomov'lar her yerde. Billur gibi ruhları, asil heyecanları olsa da hiçbir şey yapmamaya devam ediyorlar. Atalet denen canavarın dipşısı yerleşkinde, yapılması gerekenin neden yapılması gerektiğini ve nasıl yapılabileceğini bildikleri halde, öylece duruyorlar. Evler, sokaklar, okullar, şirketler ve yeni nesil tutsaklığımız sosyal-dijital mecralar Oblomov'larla dolu. Sonsuza dek şikayet edebile, ilelebet memnun olmama haklarını saklı tutuyor ve fakat o kanepeden kalkmıyor, o eskimiş sabahlığı fırlatıp atmıyorlar. Üsindiklerinden mi çekindiklerinden mi bilinmez, aslında kalplerine oturmış o taşı bir türlü yerinden oynatmıyorlar. Oblomov dokunmayanların bin yıl yaşamasına izin veriyor, duyayayı ben mi kurtaracağım diyor, azıcık aş ve kaygısız baş denklemi ile yayaşayıp gidiyorlar. Mazeretleri var, onları her haklı çıkarırlar. Alışkanlıkların tutsağı olan Oblomov'lar, serzenişleri hiç bitmese de, o kadına katlanmaya, o adama dayanmaya, o düzene göz yummaya devam ediyorlar. Oblomov'lar, ehven-i şerle yetiniyorlar.

Herkes gibi benim de içimde bir Oblomov var; ona sağır olmayı seçiyorum. İçimizdeki Oblomov'lara ise takatim kalmadı; bu bahar onlara yol vermeye niyet ediyorum.

NEVŞİN MENGÜ

ALİ DENİZ USLU

Herkes kendi cennetinin peşinde

Herkes kendi cennetinin, kendi sonsuz mutluluğunun derdinde. O nedenle de kendisini cennete götürecektik kadarını yapıyor. Kendi cenneti için, bu dünyada ya da varsa öbüründe başkasının acısı bir de kişiyi besliyor, mest ediyor.

Trump seçildikten hemen sonra CNN izliyordum. Demokrat Amerikalılar topluca depresyona girmiş, herkes panikle hayal kırıklığı arasında bir yerlerde bir histe. CNN izleyenlere madde madde sakinleştirici öğütler veriyordu

-TV başından kalkın, dışarı çıkın bir kahve için,
-Arkadaşlarınızla buluşun, seçim dışında başka şeylerden konuşun,
-Aile toplantılarında politika konuşmaktan uzak durun vb.
O sırada Kanada'ya nasıl göç edilir araştıranlar mı dersin, doktora koşup antidepresan ilaç yazdırırmı?

Öte yanda Trump taraftarları, "Oh be kardeşim nasıl da taktık size, oh canımızda değsin, sizin devriniz bitti geçti, sıra bizde" naralarıyla yeri göğü, televizyon yayınlarını ve sosyal medyayı inletiyordu.

Tarafların haletiruhiyesi devam ediyor. Tanıdık gelmiştir belki.

Hayatta başa gelebilecek en kötü şey nedir acaba? Bir uzvunu kaybetmek mi? Gecinden versin bir yakını kaybetmek mi? Ya da misal ülkeni kaybetmek mi? Birden bire yaşadığın yere yabancı haline gelmek mi? Böyle sap gibi kalmak mı ortada?

İnsanoğlu bazen çok kötü be üstat. Birinin mutsuzluğu öbürünün mutluluğu oluveriyor. Yenilmiş kaybetmiş insana, "oh be nasıl da taktık doksandan" demek, bir insanın umudunu, geleceğini kaybetmesine sevinmek ve kendi mutluluğunu bu mutsuzluk üzerine inşa etmek...

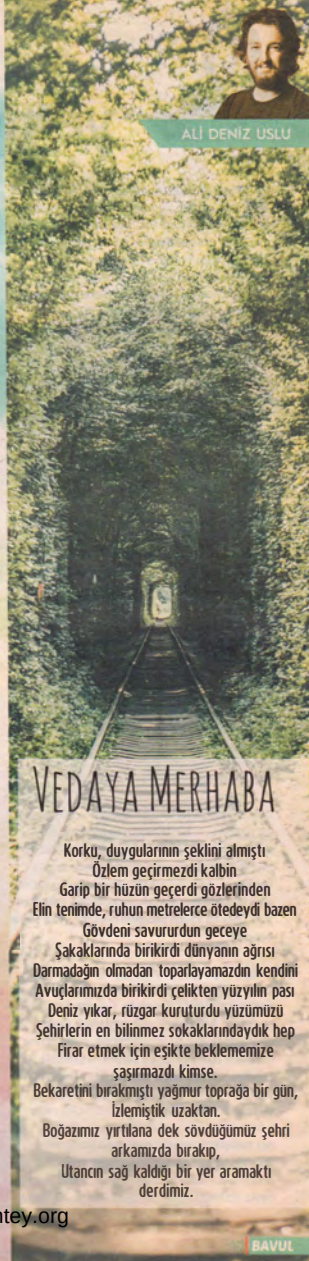
Acaba bu mutsuzluk zinciri ne zaman yoracak insanlığı?

Ne zaman, "Bu kişi benim gibi değil, ama olsun o da mutlu olsun, onun mutluluğu beni de mutlu etsin" diyecek?

Beki de sorun ta en başındadır. Mevcut ahlak anlayışı bize, iyilik yap ki cennete gidebilesin diyor. Özünde kendi çıkarını için, kendi sonsuz rahatlığın için iyi ol diyor yani. Sistem en başından sen kendini koru kolla, hep de içten içe böyle hesaplar yap, kendin için hesaplar yapı öğretiyor. Ne acı!

Herkes kendi cennetinin, kendi sonsuz mutluluğunun derdinde. O nedenle de kendisini cennete götürecektik kadarını yapıyor. Kendi cenneti için, bu dünyada ya da varsa öbüründe başkasının acısı bir de kişiyi besliyor, mest ediyor.

Bazen insanoğlu hakikaten çok da kötü be kardeşim...

VEDAYA MERHABA

Korku, duygularının şeklini almıştı
Özlem geçirmezdi kalbin
Garip bir hüznün geçerdi gözlerinden
Elin tenimde, ruhun metrelerce ötedeydi bazen
Gövdeni savurdurdu geceye
Şakaklarında birikirdi dünyanın ağrısı
Darmadağın olmadan toparlayamazdın kendini
Avuçlarımızda birikirdi çelikten yüzüylün pası
Deniz yıkar, rüzgar kuruturdu yüzümüzü
Şehirlerin en bilinmez sokaklarındaydık hep
Fırar etmek için eşikte beklememize
şaşırmazdı kimse.
Bekaretini bırakmıştı yağmur toprağa bir gün,
İzlemişti uzakları.
Boğazımız yırtılana dek sövdüğümüz şehri
arkamızda bırakıp,
Utancın sağ kaldığı bir yer aramaktı
derdimiz.

ZEHRHA ÇELENK

Tolga'yla üçüncü yemeğimizi yediğimiz yer

Kırmızı stiletto'lu sütun gibi bir çift bacak apartman kapısından dışarı adım attı. Ardından sürtük, şuh bir kahkaha efekti eşliğinde ar-zı endam eyledi. Bugün de, onları gözetlediğim önceki 42 günde olduğu gibi, çok güzel görünüyor. Bej rengi bir yağmurluk giymiş, omuzlarına dökülen bukleleri sanki anadan doğma şelale. Kızın her haline aşırı özenilmiş bir doğallık hâkim. Ama ben saçının da ruhunun da asıl rengini biliyorum, çünkü araştırdım, lise yıllarında kadar belgelenebilir tüm geçmişi elimde. Ezik kız süpürgesinin sarışın bırıncıya dönüşüp birinin kocasını elinden alacağını lise yıllarında kimse tahmin edememiş görünüşü göre.

Kızın güzelliğini birkaç saniye boyunca yalnız sergilemesine müsaade ettikten sonra, kocam da apartmandan çıktı. Şu an bu kıza bizim evimizde doludizgin, libidoya kuvvet bir aşk yaşasa da o hâlâ benim kocam. Yaklaşan duruşmamıza kadar onu geri alabilmeyi umuyorum. Bunu nasıl yapacağımıza dair bir fikir yok. Ama yapacağız.

Kız kocamın pardösüsünün yakasını düzeltirken kocam eğilip sürtüğü boyundan öptü (Kocam ve sürtük kelimelerini çok tekrarladığımı farkındayım. Acı direkt çeneye vuruyor, ne yaparsın). Yapış yapış, iğrenç, liseli bir aşk içindeler. Kocam bazı sabahlar ondan önce uyanıp kahvaltı hazırlıyor. Evliliğimizin ilk aylarında bana da aynısını yapardı. Şöhane anıların gün gelip şöhane acılara dönüşebileceğini kestiremiyor insan.

Zihnimden bugünlüğü kovmaya çalışırken pencereyi öyle hırsla kapatmışım ki bileğim acıyor. Kapı çalıyor. Bir an "geldi, bana döndü" diye heyecanlanıyorum, çünkü böyle de geri zekâlıyım. Adamın aşk yuvalarının karşısındaki apartmanda bir daire kiralandığımdan haberi bile yok. Olsa da kafayı yediğimi düşünür, iyice soğur benden.

Tolga hiç sevmez böyle takıntılı hareketleri. Onun kadını keleş gibi, su gibi, tuz gibi, toz bezi gibi hafif olmalıdır. Gereğinde sevilmek, sevilmiş, pohpohlamak ya da eşlik etmek için hazır bulunmalı, o kabuğuna çekilmek istediğinde de bir hokus pokusla kendini yok etmelidir. Ortalık her zaman derli toplu olmalıdır sonra. Aslen hiç de o kadar düzenli bir tip olmamasa, imkân olsa sekiz odaya yapılacak potansiyelim ve günün her saniyesini onunla paylaşma isteğine rağmen uzun zaman bunları yaptım çünkü onu seviyordum. Beraber olduğum ilk adam oydum; normal de bu zannediyordum. O böyle

istiyordu. Gözlediğim kadarıyla bu kıza karşı çok daha toleranslı olduğuna göre şimdiki başka şeyler istiyor olmalı.

31 yaşındayım. Sosyoloji eğitimi görmüş bir işsiz olarak kocamla dört sene beraber yaşadığımız evin tam karşısındaki binada bir daire tutmuş, günde nerden baksan sekiz on-saat kocamla sevgisini dikizliyorum. Bu cin fikri o ilk şokun etkisiyle sersemeye döndüğüm günlerde, gözümün önünde bir şey aksın, boş boş bakmayayım diye izlediğim filmlerin birinden aldım.

Babamın bana 16. doğum günü armağanının çok faydasını gördüm bu süreçte. Adamcağız kim bilir ne hayallerle almıştı bana o teleskopu. O zamanlar Tolga'yla daha tanışmamıştım ve dünyayı bırak gökte olup bitenlerle bile ilgileniyordum.

Annem her şey güllük gülistanlıkken bile birlikte yaşanması kolay biri değildir. Olayı öğrendiğinde aynen şu cümleyi kurdu: "Bir şey yapacakatın, tek bir şey. Kocanı elinde tutacakatın!" Bu Hollywoodvari replikten sonra da gözlerini Filiz Akin zarafetiyle devirdi. Böyle bir kadınırdır işte, zarafetle zalimliği muthiş bileşimi.

31 yaşında iki bavulla ortada kalmışken yapılacak en akıllıca şey Cihangir'de T+1 daireye her ay dünyanın parasını bayılmak değildir, ama bunu yapmamak da elimde değildir. Kocamın en azından evi bana bırakıp çekip gitme centilmenliğini göstermesini beklerdiniz, değil mi? Mecbur kalsa belki yaka da onu kendi evimde, kendi yatagımda sevgiliyle bastıkten sonra evi evi havalı bir terk edişim oldu ki ekmeğini yağ sürüldü. Böylelikle yeni kadın hazır eve, hazır kocaya konmuş oldu. Kavanoz kapağı gibi, ben yordum, o açtı. Tam ne zaman "benden boşanmazsın, seni sürüm sürüm süründüreceğim" noktasına geldiğimiye cidden hatırlamıyorum.

Duruşma günü yaklaşıyor ve sevgilisinin de katkılarıyla Tolga'nın beni hayatından kazıma girişimleri sürüyor. Son olarak babamın hediyesi olan sallanan sandalyemi kapının önüne koydular geçen gün. El ayak çekilince kapıya gürümünden gidip dairenin önünden aldım. Şimdi pencerenin önünde duruyor, genelde

orada oturuyorum.

Eşyaların bulundukları mekâna göre anlam, hatta biçim değiştirdikleri dikkatimizi çekti mi? Bu koltuk Tolga'yla yaşadığımız evde hiç sınırtıyordu. Bu evin küçüküç salonunda ise uğursuz bir şey gibi duruyor. Sandalyede oturan Feryal'in çığlığıyla irkilirim. Salonun ortasında dikiliyor. "Kapı açık yahu kızım!" Bugünlerde güvenlik en amurumdur olan şey. Dalgın, tedbirsiz ve pervasızım.

"E sanlıyacak mısın bana? Özedik herhalde, serseri!" diyor. Sanılırken ben de onu çok özlediğimi fark ediyorum. Her zamanki gibi çok güzel görünüyor. Beni süzerken dayanıyor artık, "Yavrucum, kendine ne yapmışsın sen böyle!" diyor.

Dönüp karşıdaki boy aynasına bakıyorum. Az eşyali evin deli saçması dizaynı içinde çerçevesiz koca aynayı salonun orta yerinde duvara dayamışım. Eskiden olsa, aynanın bu konumuyla, kendimi seyretmekten yaşamaya konsantre olamazdım, şimdi göz ucuyla baktığıym yok. Feryal'in gözünden kendime bakıyorum. Karşımdaki tam bir deli kadın. Normalde bana capcanlı bir görünüm veren parlak, dalgalı saçlarım kırkılar içinde, darmadağın. Doğru dürist uyumadığım için gözümün altında mosmor halkalar var. Kendimin bir parodisiyim. Kötü günündeki bir pandaya benziyorum.

Feryal, kapıdığım sürüncemeyi fırsat bilip beni kolumdan tuttuğu gibi banyoya sürüklüyor. "Allah aşkına elini yüzünü bi yaka, düğün bi şey giyin de dışarı çıkalım!"

Birinin ipleri eline alması bana Tolga'yı hatırlatıyor, içimde yersiz bir ferahlık hissiyle banyoya giriyorum. Tozlu tarağı suya tunktuktan sonra saçlarımı tarayıp valizin dibinde bulduğum bir saç bandıyla at kuruygu yapıyorum. Göz altlanma iki kat katatıcı sürüyorum.

Feryal'i salonda hummalı bir faaliyet içinde buluyorum çinçina. Camları ardına kadar açmış, battal boy bir çöp poşetine (çantasında getirmiş olabilir), eline geçen çer çöpü tıkıştırıyor. Yüzünde bir bombayı etkisiz hale getirmeye çalışan kahramanın kaygılı دیدiyeti var. Üstümü de değiştirdim, bence artık epeyce

insana benedim. Çıkıyoruz.

Restoranda siparişleri verdikten sonra Feryal "Hadi anlat bakalım," diyor.

Kocamı kendi yatağımızda başka bir kadınla basıp evi iki buvulla terk edeli 102 gün oldu. Annelerimde 18 gün kaldıktan sonra sıvışıp bir otel odasına taşındım. Cebimdeki son parayla evimin karşısındaki o daireyi tuttum. Bu arada Tolga hesabıma 10.000 TL yatırarak yüce gönüllüğü de göstermiş. Şimdi düşününce, kan parası. Cinayete kurbanden aşkımız için ufak bir meblağ. Ortalardan kaybolmuşum, beni merak ediyormuş, arabayı değiştirdiği için şu an daha fazlasına maalesef müsait değilmiş.

Cevap yazmasam da bir sevince kapılmadan edemedim. Dikizleyebildiğim kadıyla kız birkaç gündür eve geliyordu. Tolga da baksana hâlâ beni düşünüyor. Gerci yazdıklarında evliliğimizi sürdürmek istediğine, beni hâlâ sevdiğine dair bir işaret yoktu ama böyle şeyleri söylemek erkekler için kolay değil, di mi? İçimde böyle saçma salak bir umut yeşerterek geçirdiğim ikinci günün gecesinde benim evimde, benim yatağında olayını bile unutmaya hazır kıvama gelmişim. O durum abartılıydı. Sonuçta en azından oturup bir kere doğru düzgün konuşmalıydık, ben de çok fevri davranmışım...

Bu düşünceler içinde kendimi evimizin önünde buldum. İçerden birtakım telaşı sesler geldikten sonra kapı açıldı. Tolga'nın üzerinde bormozu vardı, şaşkın ve mahcuptu. Geride duran bir Burberry valizi ılıştı bir an gözüme. Tatildeymiş, dönmüş. Bütün içicil duygularım iç organlarımı yakan sıvı bir alev şeklinde boğazımdan aşağıya süzülür. "O orospuburada di mi?" Tolga "ne alakası var, sakın ol. Bekle iki dakika," çıkıp bi' şeyler yapıp konuşalım Burçak," dedi. "Bu ev şu an sana iyi gelmez, zaten sinirlerin bozuk..."

Umut bazen o kadar zalim bir şey ki. Bekledim. Alelacele giyinip yüzünde Mr. Incredible gülümsemesiyle çıktı. İki sokak öteye park ettiği arabasına varana dek de çene ishaline tutulmuş gibi konuştu, aylardır susan adam.

Üzgündü, çok üzgündü. Bizim evliliğimiz böyle bir sonu hak etmiyordu. Ama zaten uzun zaman önce her şey bitmişti değil mi? Ben belki kendime birtakım meşgaleler bulsam, ne bileyim bir işe falan girmiş olsam her şey farklı olabilirdi. Bütün gün evde oturmak beni depresifletiriyordu. Fazla açık sözlü bir tiptim, oturup bir şeyleri sakince

konusamıyorduk. Ya kedi gibi uysal ya da barm telime basıldığına kaplan gibi yrtıcı oluyordum. Tüm bunlar önce hoşuna gitmişti, beni gerçekten seviyordu, sevmiştii. Ama bir süre sonra sıkılmaya, boğulmaya başlamıştı...

"Ben 35 yaş krizi geçiriyorum, yumurtamdan çıktım karımı beğenmiyorum"un Tolgacası bir sürü şey söyledi. Ha ayrıca olayın başlamasından kızın hiç kabahati yokmuş. O neşeli, hafif halleriyle o Tolga'ya iyi gelmiş, karşı koyamamış. Benden sonra. Bana kıızı niye övüyorsa? "Ay canım, seni yanlış değerlendirmişim, buyur kocam senindir" deyip alınandan mı öpeceğim, ne yapacağım?

Or.spu Tolga. Sürtük Tolga. Kendisiyle yüzleşmekten en kritik anda bile iyi adam olarak kalabilmek için suçlu benim üstüme yıkan Tolga. Esas kızmam gerekenin tanımadığım bir kadın değil kocam olduğunu biliyordum içten içe başından beri. Canım yansa da onu hâlâ sevdiğim için başkasını suçlamak kolay geliyordu.

"Evydedi di mi, ben geldiğimde sevişiyordunuz?"

O yüzden bu kadar hevesle açıklıyorsun..." dedim.

"Ya ne alaka, ayrıca ne fark eder, biz artık senle..." demeye kalmadan montumun cebinden çıkardığım zarfı yüzüne fırlattım. O sabah bankadan çekmişim yatırdığı parayı. "Tolga senin Allah belanı versin. Başıma gelmiş en kötü şeysin seni!" dedim, hızla uzaklaştım yanından. Haftalardır sergileyebildiğim en onurlu hareketi, iyi geldi.

Bitirdiğimde Feryal "Ee, dedi, başına gelen en kötü şeyse bu adamı hâlâ niye istiyorsun peki?"

Aklımdan ilk geçeni söyledim. "Bilmiyorum, doğru düzgün terk edebilmek için herhalde."

Dakikalarca güldük. Feryal elimi tuttu. "Üzülme canım, geçecek. Sen Tolga'dan da, bu yaşadıklarından da çok daha iyisini hak ediyorsun," dedi.

"Geçecek tabii, her şey geçiyor," dedim. "Atmosfer filan duygusallaştırdı. Galiba bi' an. Burası Tolga'yla üçüncü yemeğimizi yediğimiz yerde..."

ALİ MURAT İRAT

Ölü eti yemek

“İnsan hayvanın ölümcül bir hastalığıdır” der Kojève. İnsanla hayvan arasındaki etik, kültürel ve biyolojik ilişkiyi bundan daha kısa ve net anlatan bir cümle sanırım henüz yazılmadı. Hayvanla insan arasındaki onulmaz karşıtlık ve eşitsizliğin özetidir bu cümlede yazılı olan. İnsanın kendisini kendisinden başka her şeye karşı konumladığı dünyada, dünyaya karşı yabancılaşmışlığının da tescilidir. Bu yabancılaşmanın teorik alt yapısını Descartes örmüş olsa da, doğanın insana bir engel olarak görülmesinin tarihi daha eskilere götürülebilir. İnsanın emekle değiştirmek ve döndürmeye çalıştığı dünyada bu süreçten en fazla yararlanana kuşkusuz hayvanlar. Hayvan, insanın ötekisi olarak konumlanmış, aslında insanın görmek istemediği yanını oluşturmuştur. İnsanın dışladığı ve dışlayarak kendisini ürettiği yanı. Bütün etik zeminlerinin ve beşeri ilişkilerinin “olumsuz hali”. Kojève’nin söylediğinin tersine, insanın hasta hali. Dejenere olmuş, ölmek üzere olan bir hayvan.

Hayvan gibi kaba, hayvan gibi vahşi, hayvan gibi çirkin... Oysa hiçbir hayvan, insanları yaptığı gibi *olduğunun dışında olma ve görünme* sevdasında değil. O nedenle çirkinlik ve güzellik sarmalının dışında. Hiçbir hayvan bir başka türü ya da kendi türünden olanları topluca öldürebilecek, sistematik bir şekilde işkence edecek derecede küçülmemiş. Hayvan hayvanı yediğini bilmez. O yalnızca doymak için başka çaresi olmadıktan öldürür. Öldürmek, katletmek, ölümü estetize etmek, işkence etmek insan ürünüdür.

İnsan ve hayvan arasındaki ilişki birçok filozof tarafından irdeleni bugüne kadar. İnsanı merkezde tutarak insanın doğadan kopartılıp, insana göre, insanı merkeze alacak şekilde yeniden inşa edildi. Nereye baksarsak bakalım -hemen hemen- insanın hayvana ilişkin bütün tasavvur ve tasarımlarının ciddi bir türcülük örneği olduğunu görmek hiç de zor değil. Bunun en basit ve yaygın örneği gündelik yaşamda hayvanın insana benzedikçe sevimli olabilirliği... Hayvanın insanlaştırılarak sevilmesi ya da hoş görülmesine yönelik hayvan tasarımlarımız insan türcülüğünün en basit örneği olarak gündelik yaşamımızda yer alıyor.

“Evcil hayvan” tasarımının kendisi bu. Bu tasarım çocuk filmlerinde ya da animasyonlarda hayvanların insanı öğelerle bezetilecek ve hatta insanlaştırılarak resmedilmesi olarak ortaya çıkıyor. Hayvanların “kötü” niyetlileri olmakla birlikte en “iyi”leri insanın ürettiği etik zeminde hareket ediyor. Hayvan insana benzedikçe sevilir. Kuşkusuz hayvanın insanlaştırılmaya çalışılmasının en önemli nedenlerinden birisi toplumun kurucu unsuru olan “şiddet”in bir tabu haline

getirilmesi ve toplumun dışında ulaşılamaz -yalnızca egemenlerin ulaşacağı- bir yerde konumlandırılması. Hayvan burada kültürel bir simge olarak duruyor ve şiddetin kullanımı, üretimi ve inşa edilmesinde ufak bir rol de ona veriliyor. Hayvan, şiddeti gösteren bir tehdit olarak, -aynı zamanda- şiddetin ehilleştirilebilir bir hali olarak kodlanıyor.

Oysa şiddet insana özgüdür. Hayvan şiddet uygulamaz. Hayvan -en fazla- bir insanı yer. Hayvanın insanı yemesi bir şiddet değildir, ancak insanın hayvanı yemesi şiddettir ve hatta tür-kırımdır. Hayvanın dünyasında, insan da diğer nesnelerden birisidir. Hayvan ona, davranışına, sözüne kısıtlı anlamlar verebilir. Bir bıçakla, kasap arasındaki ilişkiyi kavraması neredeyse olanaksızdır -şimdilik-. Bunun da ötesinde kasap-bıçak ve kendisi arasındaki ilişkiyi anlamlandıramaz. Bir koyun kasabın elindeki bıçağı yalnızca kendi boynunu kesmeye başladığında tanımlayabilir. Onun bilgisine sahip olabilir ancak soyutlama yeteneği gelişmediğinden kavramlaştıramaz. O nedenle hayvanın insanı ya da başka bir hayvanı yemesi cinayet değildir. İnsanın cinayettir.

Rousseau çocukların eğitimleri üzerine kaleme aldığı kitabı Emile’de Yunan tarihçi Plutarkhos’un şu sözlerine yer verir: “Öldürülmüş bir hayvanın etini ağzına götürmek, can çekişen bir hayvanın kemiklerini dişlerle kırmak, yemek üzere ölü bedenler, kadavralar getirmek ve az önce meleyen, böğüren, yürüyen ve gören organları mideye indirmek cesaretini ilk kez hangi insan gösterdi diye soruyorum... Ölü et hâlâ seni tiksindiriyor, miden bu ete katlanamıyor, onu ateşte değiştirmek, haşlamak, kızartmak, ona harçlarla çeşni katmak gerekir, bu harçlar onun tadını değiştirir; cinayet korkunu gidermek ve seni ölü etlere alıştırmak için sana kasaplar, açıklar, kebabçılar gibi insanlar gerek...”

İnsan ve hayvan arasındaki mesafe gün geçtikçe açılıyor. Bu mesafe insanın bu dünya üzerinde belki de ilk defa bir fayda beklemeksizin ve hatta kendi zararına gerçekleştireceği büyük bir etik devrimle son bulmazsa hayvanlar bir gün “dil dünyasına” geçtiklerinde intikamları ağır olabilir.

**Hayvan gibi kaba,
hayvan gibi vahşi,
hayvan gibi çirkin...
Oysa hiçbir hayvan,
insanların yaptığı gibi
olduğunun dışında
olma ve görünme
sevdasında değil.**

SEDEF ORMAN

Dünya yerinden oynar

Kadınlar kuvvetli mi kuvvetli ve bir o kadar başına buyruk bir ailem var benim. Anneden anneneye, torundan teyzeye kadar tüm bu olağanüstü kadınlar kendi hikâyelerini hep kendileri yazmayı seçmişler. Günün moda tabiriyle söylersem hem kariyer yapmışlar hem de şahane anne modeli olmuşlar. Ben de boş durmadım. Onların izinden tam yol ilerli; kendi kararlarımı kendim verdim. Aynı annemden öğrendiğim gibi hep pusulam kalbim oldu. Hatalar yaptım, kendim düştüm kendim kalktım, ama her zaman bu ülkede kadın olmanın zorluğuna değil, kendi ayakları üzerinde duran kadın olmanın gücüne inandım. Yeni de değil... Bu güç, Anadolu topraklarında zaten yüz yıllar boyunca var olmuş ve tarihin şekillenmesinde büyük rol oynamış. Efesli Artemis'ten Kibele'ye, Nene Hatun'dan Hürrem Sultan'a tüm bu kadınların kültürel mirası bizim kodlarımızda var.

Tam da bu kendime ve kadının gücüne olan inancım nedeniyle üniversitelerden yahut kimi topluluklardan sıklıkla konuşmacı olarak davet alıyorum. Oysa şu hayatın geneli ile alakalı ahkam kesecek kadar doğru şeyler yaptığımı ve anlatmaya değecek başarılar biriktirdiğimi hiç düşünmüyorum. Ama mevzu kadınlar olduğunda bir dakika düşünmeden, bazen takvimime bile bakmadan hemen gelen daveti kabul ediyorum. Orada beni dinleyen tek bir genç kadına ya da ebeveynine ilham verebilmek kadar kıymetli bir şey yok benim için. Çünkü biliyorum ki eğitimde eşit fırsat verilen çoğu kadın başarıyor ve işini, ailesini, çevresini güzelleştiriyor, dünyayı daha da yaşanabilir yapıyor.

Bana konferanslarda en çok gelen soru, iş dünyasında kadın olmanın zorlukları neler? Ben de her seferinde aynı esprili cevabı veriyorum. İş dünyası o kadar zor bir yer ki, o kadar farklı detay çözmek, karar vermek, yol almak gerekiyor ki, bu süreçte hangilerinin cinsiyetle ilgili zorluk olduğunu pek bilemiyorum.

Öncelikle iş dünyasında kadın olmak söylemlerini de artık değiştirmek gerek, çünkü sanki kadınların ligi ayrıymış gibi algılanmasını da doğru bulmuyorum. Biz, erkekler ve kadınlar hepimiz, aynı ligde iş insanı olarak mücadele ediyoruz. İş dünyası her zaman zorlu koşulları, rekabeti ve yoğun bir çalışma temposunu yanınıza getiriyor. Kadın olduğunuz için iş dünyasının genel dengeleri daha zorlayıcı olmuyor belki

ama esas zor olan kadın olduğunuz için hayatınıza giren daha fazla sorumlulukla mücadele etmek zorunda kalıyorsunuz. Sonuçta iş kadını olsan da yine eşin, annesin, evi yönetiyorsun. Çocukların sorumluluğu sende. Yani erkek meslektaşlarımızın aksine mesai saati bitince kadının yükü bitmiyor.

En basit mantıkla bile baksak, nüfusunun yarısı kadın olan bir ülkede yarı gücü devre dışı bırakıp kalkınmak mümkün değil. Bunun sonsuza kadar tek ayak üzerinde durmaktan farkı yok. Düşünsenize dünyanın kalkınmış ülkeleri ile aynı sahada maç yapıyoruz ve onlar tüm güçleri ile sahaya 11 kişi çıkmış, biz kadınları almadan sadece 5-6 erkekle sahadayız. Bu maçın eşit şartlarda olması ve kazanmamız mümkün mü?

Siyaset sevmeyen ve kendisinden de, yاپandan da hep uzak durmuş biri olarak artık emin olduğum tek şey var. Türkiye'nin kurtuluşu kadınlarla daha fazla şans verilerek olacak, başka yolu yok. O kadar net ki bu.

Memleketin mevcut koşullarına karşı bunı imkânsız görenlere inat benim hâlâ umudum var.

Mesela neden bir gün İstanbul- Ankara- İzmir, 3 büyük şehrin belediye başkanları kadın olmasın? Veyahut süper ligde bir takımı, hatta üç büyüklerden birini başarılı bir kadın yönetmesin? Aile Bakanlığı dışında bir bakanlıkta, örneğin Maliye veyahut Dişçilerinde neden icracı kadın bakanlar bulunmasın?

Birçok zorluğa karşı hayatın her alanında inatla yer alan kadınların siyaset sahnesinde daha çok yer açılırsa her şey daha güzel olacak. Tüm baskılara rağmen kız kardeşlik kazanacak.

Hatalar yaptım, kendim düştüm kendim kalktım, ama her zaman bu ülkede kadın olmanın zorluğuna değil, kendi ayakları üzerinde duran kadın olmanın gücüne inandım.

MURAT TIRPAN

Yeşilçam'ın neşesi

Bu ay Bavul'un kapağını süsleyen fotoğraftaki mutluluk, hadi buna "Yeşilçam neşesi" diyelim, nereden geliyor? Neden bu eski Türk filmlerini defalarca izlemiş olsak da kendimizi tutamıyor, televizyonda denk geldiğimizde bitirmeden koltuktan kalkamıyoruz? Elbette söylenecek çok söz, mevzunun tutabileceğimiz birçok yeri var ama isterseniz fakirlik üzerinden gidelim. Ne de olsa ülkemiz için tanıdık bir ruh hali.

Geçen yıl haberlerde okumuştuk, Golden Goose adlı bir İtalyan markasının yüzlerce Euro'ya satışa çıkardığı eskimış görünümlü bir ayakkabı modeli "fakirlikle alay ettiği" gerekçesiyle büyük tepki çekmişti. Yıpranmış, kirlenmiş, bir bantla tutturulmuş gibi görünen bu ayakkabının tanıtımında "Bağcıklar kasıtlı olarak yıpratılmıştır" yazıyordu. Sosyal medya kullanıcılarının büyük kısmı bunu, gerçekten yeni ayakkabı almaya gücü yetmediği için parçalanana kadar eski ayakkabılarını giymek zorunda kalan insanlara karşı gaddarlık olduğunu savundu. "Fakirlik" burada ancak zenginlerin alabildiği bir tasarım giysisine dönüşmüştü. Gittide fakirleşen bir ülkede yaşadığımızda bu tür bir gösterinin pek,

hoşumuza gitmeyeceği aşikâr. Bu tür bir ürünün hiçbir zaman alamayacakların halinin, ürünün bizzat kendisine dönüşmesi tasarımın ve sanatın toplumsalla ilişkisinin bazen ne kadar zalim ve duyarsız olabileceğini gösteriyor. Sinema da bu mevzulara sık sık girer, güncel ve iyi bir örnek olarak bugünlerde bir internet platformunda gösterilen Velvet Buzzsaw adlı film para ve sanat-tasarım arasındaki ilikmeyi korku türünün dehlizlerine tahvil etmekte.

Konuyu dağıtmadan kapak fotoğrafına dönersek, fakirlik Yeşilçam'la büyümüş bizim için "iyi" bir şeydir, hayatta kalabilmek için kabul edilmiş bir haldir. Zengin olabilmenin bir fantazi olduğu memleket sakinlerinin çoğu için Yeşilçam fakirliği neşeli bir şey olarak servis etmiştir, bu durum Yeşilçam sinemasının neredeyse tümünde bir erdem olarak kodlanmıştır. Fakir ama gururlu olma hali zengin olmaktan her zaman evladır. Yeşilçam zengini genelde haksızla, zalimle eşleştirir ve öte yanda fakir ama gururlu olanlar her zaman Neşeli Günlere geçirmenin bir yolunu bulurlar. Bazen avantür filmlerinde katkısız şiddetle, bazense komedilerde türlü cinlikle alt ederler zalim olanı. Parababaları, fabrikatörler sonunda fakir ama mutlu aile

babalarından nutuklar dinlemek zorunda kalırlar. İsteyen eğlence sinemasına Batılı bir yaklaşımda bulunarak buna kaçış sineması diyebilir, Brechtien bir eleştiri yaparak toplumsal zorluklarla boğuşan insanlara aileyi, ahlaki ve sevgiyi pazarlayarak yapılan bir ticari faaliyet olarak da görebilir. Ancak şunu akılda tutalım, işler kötüye gittiğinde, direnmek ve ısrar etmek gerektiğinde neşeli olmak gereklidir. Fakir bir evde mutlulukla kurulan bir sofa, şarkılar ve şakaların eşlik ettiği bir aile tablosu bize her şeye rağmen yaşamının güzel olduğunu hatırlatmaz mı? Neşe'nin kaybedildiği bir ortamda umuttan nasıl bahsedebiliriz? Hem Rus düşünürü Bahtin, gülmenin totaliter olanı alaşağı etmenin temel yollarından biri olduğunu söylemiyor muydu?

Yeşilçam'ın olmazsa olmazlarından olan birilerinden kalan miraslar, çıkan piyangolar, zengin bir eve damat ya da gelin olarak gitmeler de genelde hüznü sonuçlanır. Paranın getirdiği yozlaşma sonunda karakterlerin fakir ama onurlu yaşamlarına dönmeleri ya da onu hatırlatmalarıyla sonuçlanır. Nihayetinde Sakar Şakir gibi nahif kahramanlara kalan miras, dolandırıcı

akrabalarına da ona da yâr olmaz. Günümüzde hâlâ Mısır'daki amcasından kendisine miras kalmasını ya da artık çok çeşitlenmiş şans oyunlarından zengin olmayı bekleyen var mı bilmiyorum, ama Yeşilçam kahramanlarını samimi olmaları, umudu diri tutmaları ve en sonunda iyilerin kazanması nedeniyle sevdiğimizizi iyi biliyorum. Nihayetinde felekten bir gece çıkmak için gazinoya gidip, paraları çıkışmayınca bir araba sopa yiyen, sonrasında çılgin bir plan yaparak Emel Sayın'ı kaçıran, kötülerin gazinosunu işsiz bırakıp yalansız, riyasız ve dayaksız kendi gazinolarını kurmaya çalışanların olduğu bir filmi izlemek içimizi iyilikle doldurmaz mı? Artık gazinoya, meyhaneye gitmeyi bile iki kere düşündüğümüz bugünlerde bu güzel kahramanların direnişlerini izlemek biraz nostalji geliyor belki ama öte yandan bir şeylerin mümkün olabileceğini kanıtlıyor.

Yeşilçam'ın ahlaki derslerine zaman zaman haklı da olarak karşı çıkanlar olabilir, zenginliğin ontolojik olarak olumsuzlanmasını doğru bulmayanlar da... Karakterlerin zaman zaman hayatın altını etik olmayan yollarla oymaya çalışmasından, 'mini çakal'lıklar yapmasından hoşlanmayanlar da. Doğrudur da bu. Ama dediğim gibi neşeli ve umutlu olmaya çok ihtiyacımız var. Unutulmaz Canım Kardeşim filmindeki gibi hiçbir şey değiştiremeyeceksek bile, beş parasız kalmışlığın, yok olmuş umutların, ölüme yaklaşmanın getirdiği hüznü kardeşimize, dostumuza, komşumuza hissettirmemek adına şaklabanlıklar, şakalar yapmaktır ihtiyacımız olan. Son dakikaya kadar o

Keşke şimdi de tüm derdi 'turşuyu limonlu mu, sirkeli mi yapmalı' diye kavga eden ailelerden olabilsen diyor insan, ister istemez. En azından biraz..

televizyonu yetiştirmeye çalışmaktır...

Belki de günümüzde sinemamızın en büyük derdi, artık 'tüm sorunlar ve acılar arasında Neşeli Günler geçirebilmek de mümkün olabilir' diyen filmlerimizin olmaması. Neredeyse tüm yeni Türkiye sinemasının

halkın psikoloğu olmaya soyunması. Tüm ailenin birden bire ortalıkta göbek attığı, şarkıların söylenmeye başladığı filmleri bu yüzden özlüyor insan. Keşke şimdi de tüm derdi 'turşuyu limonlu mu, sirkeli mi yapmalı' diye kavga eden ailelerden olabilsen diyor insan, ister istemez. En azından biraz...

MAHMUT ÇINAR

Bir ihtimaldi Yeşilçam

Hayatın her adımında içine elimize ne geçerse attığımız, adına da hafıza dediğimiz yük çuvalı, zihnimizin çöplüğü gibi görünmesine, kirine, pasına, içindeki karman çormanlığa rağmen kendine özgü, tuhaf ama sofistike bir sistemle iş görüyor. O her renkten, her sestən, her duygudan parçaların birbirine girdiği dipsiz çuvalın belki de en derinlerinden bir şeyi çıkarmak, saniyenin bilem kaçta birinde mümkün olabiliyor. Bir görüntü, bir cümle, bir koku, bir ses, ah evet belki bir şarkı; yıllarca katman katman üzerine yığılmış enkazın bir kuytusundan bir şeyleri canlı olarak hayata geri katıyor. Sonra koku görüntüye, ses cümleye karışıyor ve sihirli bir şekilde geçmişin üzeri örtüldü sanılan bir anının duygusu, sanki üzerinden yıllar geçmemiş, sanki biz bambaşka bir insana dönmemiş gibi; sanki hayat ve çevremizdeki her şey geçmişteki o anda donmuşçasına yeniden kalbimizin orta yerinde beliriveriyor.

Ruh halim ne olursa olsun, mesela şu dizeleri her duyduğumda gözümde tatlı, mütevazı, neşeli bir sofa canlanıyor, yüzümden bir gülümseme peyda oluyor:

*"Bu kadar yürekten çağırma beni
Bir gece ansızın gelebilirim
Beni bekliyorsan, uyumamışsan
Sevinçten kapında ölebilirim."*

Filmi anımsayanlar, Ümit Yaşar Oğuzcan'ın güzel dizelerinden bestelenen şarkıyı "Sevinçten kapında DONABİLİRİM" diye söylüyor olabilir; yüzlerinde, benim yüzüme belirene benzeyen gibi bir gülümsemeyle...

Hafızanın nasıl işlediği, insanın hayatta durduğu yerle çok ilişkili zannediyorum. Çoğumuzun belleği, toplumsal hafızamızın ortak malzemesiyle dolu olsa da o karanlık çuvaldan neyin çıkacağı, çuvala kimin elini soktuğuyla çok ilişkili. İşte farz edelim yukarıdaki dizeyi, "Bir gece ansızın gelebilirim"i duyduğunda gözünde ve kalbinde canlanan şey, insanın hayatındaki yerini de ortaya koyuyor garip bir biçimde. Müdahale edilmiş, kirlenmiş hafızalarımızın bir yerinde elinde tefeli Metin Akpınar'ın silüeti yerini, ülkenin komşularını sürekli "Bir gece ansızın gelebilirim" diye tehdit eden siyasetçilerin sallanan parmaklarına bırakabiliyor. Bu kadar umut dolu bir şarkının hepimizde yarattığı Yeşilçam ruhuna ne büyük saygısızlık...

Peki, biz bu Yeşilçam'ı niye bu kadar seviyoruz? Daha doğrusu, Yeşilçam'ı niye bu kadar özleyyoruz?

Aslında Yeşilçam'a yüklenen nostaljik anlamlara bolumluyorum. Hayatımızı zapt eden tüm kötülükleri bugünün ürünüymüş gibi görmeye itiraz ediyorum. Geçmişin; bugün bizi çevrelediğini inandığımız koyu sis tabakasından muaf, berrak, güvenli, kardeşçe, dostça, masum bir cennet olduğu fikrine katlanamıyorum. Hayır efendim, bu ülke ne o filmlerin çekildiği ne de benim kuşağım sonradan o filmleri izlediği geçmişlerde; birbirini, birbirine hayatını verecek kadar seven insanların çoğunlukta olduğu bir topluma ev sahipliği yapmıyordu. Herkes her zaman herkesin derdiyle dertlenmiyordu, herkes her zaman herkesin işine koşmuyordu. Yıllar çok iyi, kötüler çok kötü değildi. Ve hayır, her hikâye

her zaman mutlu sonla bitmiyordu.

Yeşilçam, ne kaybedilmiş cennetin canlı bir resmiydi ne de gerçeküstü bir iyiliğin hüküm sürdüğü gizli bir bahçe... Yeşilçam bir ihtimaldi.

İzlediği şeylerin gerçek olabileceğine inanan, beyaz perdede seyrettiği kadınlara, adamlara gerçekten aşık olan, kötü karakteri oynayan aktörü sokakta gördüğünde onu dövmeye kalkan insanlara, içinde yaşadıkları zor hayata, yokluğa, karmaşaya, şiddete rağmen iyilerin var olabileceğini söylüyordu çünkü. Hikâyelerinin, yaşanan her şeye rağmen mutlu sonla bitebileceğini, yoksulluğun bir kader olmadığını, gecekondu mahallesinden genç kızın, hayatının baharında yakaladığı bazarla Boğaz'da bir yalıda büyük aşkla birlikte mutlu yıllarına koşabileceğini, ama bu büyük aşk için gerekirse pembe panjurlu gecekonduşunda yaşamaya da razı olduğunu anlatıyordu.

Biz ise yalnızca filmde anlatılanın değil, şarkılarda söylenenlerin de gerçek olduğunu anıyorduk.

Ben yetişemedim ama çok hikâye dinledim: Sinemadan dönülür, koşarak pikaba varsa eğer o akşam izlenen filmin şarkısının olduğu, yoksa benzer havalarda bir plak takılır, müziğin eşlik ettiği uzun saatler boyunca filmin (daha doğrusu filme konu olan ve gerçekliğinden hiç şüphe duyulmayan hikâyenin) kritiği yapılır...

Çoğu zaman plakta dönen o şarkının adı, muhtemelen filmin de adı olurdu. Ortaklaşa

Dönemin karanlığını yansıtan efsane:

Gimme Shelter

BARİŞ AKPOLAT

The Rolling Stones kimilerine göre abartılmış, kimilerine göreysen dünyanın en iyi topluluklarından biri. The Beatles'ın en büyük rakibi her dönem onlar oldu. 52 yıllık kariyerleri sonucunda bugün ilah konumuna getirilmeleri boş yere değil. Özellikle kariyerlerinin ilk döneminde arka arkaya yayınladıkları efsane albümler sayesinde kralıklarını sarsabilecek güçle karşılaştılar.

Grubun kariyerinde pek çok hit var. Pek çok grubun tüm albümlerinin toplamında bile göremeyeceği satış rakamlarını The Rolling Stones, sadece birkaç şarkıyla bile gördü.

İngiltere'de sekizinci, ABD'de 10. albümleri olarak 1969'da yayınlanan Let it Bleed ise hayranları ve hatta müzik tarihi açısından bambaşka bir yerde durur. Çünkü içinde Gimme Shelter gibi bir efsaneyi barındırır.

Gimme Shelter, dönemin ruhunu içinde tutan şarkılardan biridir. Politik döneme ışık tutar, halkın hislerine tercüman olur. Anlattığı hikâyenin tahribat çapı gittikçe büyür ve en sonunda şarkı patlar. Şarkı, tahrir gücünü ne Keith Richards'a ne de solist Mick Jagger'a borçludur. Şarkıya en büyük anlamı katan insan bir gece grup stüdyoya yatağından uyandırılarak çağrılan karnı burnunda Merry Clayton'dur.

The Supremes, Elvis Presley ve Ray Charles ile sayısız konser ve albümde vokal yapan gospel ve soul solisti Clayton'un kocası gecenin 12'sinde çalan telefonu gayet sinirli bir biçimde açıp

stüdyoya fırcayı çeker.

Jagger geceyi "Los Angeles'ta şarkının mixini yaparken şarkıda 'Rape/Murder' diye bağırın bir kadın olsa iyi olur diye düşündük. Zavalı hamile bir kadını gecenin bir vakti uyandırdık. Sağında bigudilerle, 'en fazla bir veya iki kez tekrar söylerim' diyerek iğeri girdi" diye anlatıyor.

Clayton: "Prodüktör Jack Nitzsche gece 12'de arayıp bazı İngiliz çocuklar burada, onlarla düet yapmak ister misin? Bunun senin için iyi olabileceğini düşünüyoruz" dediğini söylüyor. Aslında kendisi uyumaya devam etmek istersen önce itiraz eden kocası, eşini ikna etmeyi başları.

Clayton, söylene söylene stüdyoda hiç tanımadığı The Rolling Stones adlı İngiliz 'züppelerine' eşlik edecektir.

Karnı burnunda olduğu için bir tabureye oturmak zorunda kalsa da ona verilen sözleri söylemeye başlar: "Oh, children, it's just a shot away. Rape, Murder"

Grup, Merry'yi dinler ve bir kez daha yapıp yapamayacağını sorar. Merry sadece bir kez daha tekrar kayıt yapılabileceğini söyler ve ikinci tekrarı yapar. Sonrası tarih...

Şarkı, Vietnam tarihine, ABD sokaklarındaki şiddete ve tekinsizliğe ışık tutar. Hippi kültürünün bir ürünüdür de aynı zamanda... Özellikle Vietnam'da süregelen rezil halin sokağa yansımaları, şarkının durumunu ortaya koyar.

Clayton için o gece kötü sonuçlanır. Kariyerinde bu şarkı sayesinde inanılmaz bir isme sahip olsa da gecenin bir vakti kendini çok zorladığı ve yaşadığı stres yüzünden gecenin ilerleyen saatlerinde çocuğunu kaybeder ve sonrasında "Benim için çok karanlık ve derin bir dönemdir ama Tanrı bunları aşmam için bana yardımcı oldu. Bu yüzden şarkı beni artık rahatsız etmiyor" der.

bir çabayla görüntüler ve şarkılar, gündemimize "Beklenen Şarkı'da yaşananları, "Batsın Bu Dünya" da yaşananları, "Seven Ne Yapmaz" da Hülya Koçyiğit'in kısa saçlarını ve "Kara Gözlüm" de Türkan Şoray'ın uzun saçlarının üzerine taktığı kırmızı bereyi sokuyordu.

Ve bu şarkı dolu filmlerde başrolde bir şarkı yoksa eğer, Yeşilçam'ın anlatıldığı öykünün acısını, varsa sevincini ya da o bahsettiğim "İhtimal" in heyecanını seslendiren, yüzleri perdeye neredeyse hiç düşmeyen ses sanatçıları vardı tabii. Türkan Şoray, Hülya Koçyiğit, Fatma Girik, kimi zaman Nesrin Sipihi, kimi zaman Belkıs Özenler, kimi zaman Sevim Şengül'dür aslında.

Yeşilçam, dudak hareketleri söylenen sözlerle her zaman uymasa da hem şarkıdır, hem pırıl pırıl, berrak bir sestir. İlyiğin, dayanışmanın, bir arada durarak her kötülükle başa çıkabilmenin, acıyı paylaşmanın, imkansız aşkların imkanı bulmasının ihtimaller dahilinde olduğu bir hayalin şarkılarını seslendiren, yani aslında kuşaklar boyunca umudun da, acının da sesi olan ve çoğu aramızdan ayrılan o büyük sanatçıları anarak bitirelim. Tümünü yad edecek bir şarkı seçip, Yeşilçam'la birlikte kaybolan ihtimallerin ruhuna dinleyelim. Ben, Teoman Alpay'ın hicaz eserini, Belkıs Özenler'in sesinden dinleyerek kapatıyorum bu bahsi: "Nasıl Geçti Habersiz."

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BURAK ABATAY

Mavi düşler için yaşıyoruz!

1 972 yılında müzik hayatına başlayan ve bugüne kadar devam eden Anadolu Rock'ın dev gruplarından Kurtalan Ekspres yeni albümü *Sessiz Çığlık*'i müzikseverlerle buluşturdu. Kadın cinayetleri, çocuk istismarları ve Aylan Bekbeğ'in kuyuya vurması gibi farklı sosyal sorunları dert edinen albümü, grubun emektarlarından Ahmet Güven ile konuştuk.

■ 50. yılına yaklaşan bir ekip... Şöyle bir geriye dönüp baktığınızda ilk alkışın gelen şeyler neler? Elbette ki Barış'tır (Manço). 25 sene Barış'la beraber çalıştım. Hemen sonrasında kaybettüğümüz Bahadır'dır (Akkuzu). Cem Karaca ile beraber yine Kurtalan olduk. Bütün bu insanları kaybedip belli bir çizgiyi tutturup belli bir misyonu devam ettirmek zor. Ama bizi yapmak zorundayız. Çünkü show must go on! Bu bir bayrak yarışı.

■ Cem Karaca, Barış Manço, Moğollar, Erkin Koray, Ersen Dinleten, siz ve daha birçoğu. Sizden sonra gelen nesiller ne ölçüde etkilediniz? Bunu bizden sonraki nesillere sormak lazım. Hâlâ konserde bu tepkileri görüyorsak bu bir şeydir. 67 yaşındayım hâlâ çalıyorum 2 saat. Demek ki o misyon devam ediyor. Televizyonun olmadığı, tek bir radyonun olduğu bir ülkede albüm çıkarttığımız zaman

mecburen albümü yaymak için 60 günlük turneler yapar, günde 2 defa çalardık. 60 günlük turnelerde de halkla iç içe geçerdik. Ne tesisler, ne oteller... Halkla iç içe geçmemiz, bu turnelerde benim en büyük şansım oldu. Hepimiz için şans. Ülkenin ne olduğunu anladık.

■ O şarkılar da öyle çıktı zaten.

Halk deyişlerinden Barış derleyip toplayıp sözleri tamamlardı. İlk başta bizi yadırgadılar, sonra da bizi öyle bir bağurlarına bastılar ki, hâlâ o bağra basma devam ediyor. Anadolu'nun neresine gidersen gideyim ben yine aileden biri gibiyim.

■ Dünyada Anadolu Rock'ın Psychedelic Rock için anahtar olarak gösterilmeye başlanması tesadüf mü? Hiç tesadüf değil. Anadolu Rock demiyorum. Bizim yaptığımız müzik türünü, TRT3'te Türk Hafif Müziği sınıfına sokuyorlardı. Barış'la şöyle bir lafımız vardı, "Biz Türk Ağır Müziği yapıyoruz." O Ağır Türk Müziği'nden olay gelişse gelirse Anadolu Rock'a geldi. Öyle bir kültürde yaşıyoruz ki, Anadolu'yu yanm

metre yarım metre kes, her yerin altından başka bir medeniyet fıskıracak. Biz öyle bir toprakta yaşıyoruz. Mutlaka çok iyi şeyler çıkacak. Zamana ihtiyacımız var. Doğru yer burası, Anadolu bir kültür merkezi.

■ Anadolu Rock'ın evrensellikle kurduğu bağı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Anadolu Rock dediğimiz şey, 70'li yıllarda Avrupa'da da çok güzel müzik yapıyordu. Led Zeppelin vs. O dönemin gruplarından biz de etkilendik. Biz onlarla aynı şeyleri yaptık. Dünyasal olması da o yünde.

■ Barış Manço ile tanışmanıza yönelik sorulan bir soruya vakitinde

"70'li yıllarda çok ciddi bir sürü grup vardı. Sokakta birbirimizle karşılaşıp, 8-9 grup toplasınca hadi bir açık hava sinemasında konser verelim derdik" cevabını veriyorsunuz. Bu nasıl olabilir?

Öyle bir şey demedim. O dediğim yanlış anlaşıldı. Doğrusu şu, İstanbul'da konser olurdu. Mesela diyelim ki, Silüetler diye bir grubun konseri olurdu. Bütün gruplar kendi grup elbiselerini giyer ve o konser

Mavi düşlerimiz hiç bir zaman yitip gitmeyecek. Biz o mavi düşler için yaşıyoruz. O yüzden bu kavgaları veriyoruz. Mavi düşlerimiz asla bitmez. Bir gün hepsi gerçek olacak. Yeter ki yeterli çabayı sarf edelim. Göreceksiniz!

gider yan yana otururlardı. Her grup o gün o konserde olurdu. Hangi grubun konseri varsa diğer gruplar tarafından gidilirdi. Çünkü biz toplanan bir kişiydik. Birbirimizi kollardık. Demek istediğim odur.

■ Ne düşünüyorsunuz peki geçmiş zaman arkadaşlıklarınız hakkında? Barış Manço ile, Cem Karaca ile, Bahadır Akkuzu ile çalışmak nasıldı?

Bahadır benim 35 sene kardeşim gibiydi. İnanır mısın, ben hâlâ grubun zaman sahnede, kenarda bir yerde Bahadır'ı ararım. Hiçbir zaman unutmayaacağım bir dostum. Cem Karaca ve Barış Manço, bizim önümüzde şarkılar söylediler. Konuşmaları ben yapıyordum. Heyecandan 'gak, guk, ee, iii' diye konuşuyordum. Dedim ki, benim bu adamları anlatılabilmem için doğru dürüst konuşmam lazım. Çeki düzen verdim kendime. O yüzden gördüğün gibi şu an konuşabiliyorum. (Gülüşmeler)

■ Sessiz Çığlık, Barış Manço'nun ardından gelen ikinci beste albüm. Biraz fazla mı beklediniz?

3552 diye bir albüm daha yaptık. Misyona baktığın zaman yeni nesildeki şarkıların Cem Karaca, Barış Manço parçalarını söylemelerini dinledik. Göge Selam I ve II'yi yaptık. Göge Selam I çok başarılı bir albümdü. İyi de tepki aldı. Göge Selam II bazı sebeplerden dolayı istediğimiz gibi olmadı. Bestesi yok mu grubun falan gibi senin bu sorunu sordular. 4 tane bestem var işte orada. Yapmak gerekiyorsa var.

■ Neden daha çok beklediniz?

Beklemedik. Zamanı değildi. Bir de maalesef albüm gecikti. 2 sene önce de Aylan Bebek'in kıyaya vurması, her daim başımızda bela olan kadın cinayetleri... Bunlara da birinin

değirmesi lazımdı. Biz Türkiye'nin güncel olaylarına, sosyal konularına eğilmek zorundayız. Başka bir parça daha var. O da küresel ısınmayla ilgili. Farkında değilsiniz ama 30 sene sonra çok büyük belalar gelecek. Fark ediyor musunuz iklimdeki değişimleri? Bunun önlemlerinin alınması için biz de üstümüze düşeni yaptık ve uyardık.

■ Albümü, daha önce sahip olduğunuz 'Psychedelic' çizdiğiniz bir şapma olarak dinditledim. Buna katılır mısınız? Yok değil. Psychedelic çizgi diye bir şey yok. Basit ve anlaşılır olmasına çalıştık. The Beatles parçası gibi. Çok kolay anlaşılın diye. Ama dikkat et, her sözü anlıyorsun. Bir Rock parçası yaptığınızda onun içine girebilecek şeyler sözleri. Bunun tam tersi Bahadır'la yaptığımız beste Uyanın'da gayet güzel Psychedelic bölümler var. İnsanlık Kıyaya Vurdu'da var. Türkülerden birkaç tane derledik. Onlar bence çok güzel oldu.

■ Politik altyapısı çok zengin olan bir albüm 'Sessiz Çığlık'. Rock böyle toplumla, sokakla ilişkisi olan, derdi olan bir şey midir? Evet, aynen öyledir. Rock çünkü bir yaşam biçimidir. Daima olanı protesto etmekle gelişir. Her şeyde eleştirel bir şeyleriniz olacak. Sokak eleştirelseldir. Rock da eleştirel olmak zorundadır. Albümün de en önemli meselesi budur.

■ Kadına şiddet, çocuk istismarı ve göçmenlik gibi konular işliyorsunuz... Sizi buna yönlüten sebepler nelerdi? Benim anneannem ilk kadın mebuslardan. Annem de ilk avukatlardan. Atatürkçü bir aileden geliyorum. Kadına şiddete inanılmaz tepki gösteriyorum. Bunun gittikçe artması inanılmaz üzüyor. İlaveten çocuk istismarı... Rakamlar iğrenç. Yüzüğümde Atatürk resmi

var. Ölünce hesabımı Atatürk'e veririm. O hesabı nasıl vereceğim? "Sen bize böyle bir kadın hakları bıraktın, bu kadar güzel en gelişmiş kadın haklarını bizim kadınlarımıza verdin ama biz bu hale mi getirdik?" diyeceğiz. Resmen sapık bir zihniyete doğru gidiyoruz. Buna dur dememiz lazım. Bir insan bir köpeğin bacağına kesmekten nasıl zevk alır? Böyle bir şey var mı? İğrenç. Göçmenlik meselesi de salt bir göçmenlik değil. Hiçbir şeyden haberi olmayan zavallı bir çocuk kıyaya vuruyor. Korkunç bir manzardır. Dünyanın büyük bir ayıbı.

■ Sanatın yaşanması ve yaşatılması için çok zor bir dönem yaşıyoruz. 'Uyanın' şarkısına atfen, mavi düşlerimiz yitip gitmeden neler yapmalıyız? Mavi düşlerimiz hiçbir zaman yitip gitmeyecek. Biz o mavi düşler için yaşıyoruz. O yüzden bu kavgaları veriyoruz. Mavi düşlerimiz asla bitmez. Bir gün hepsi gerçek olacak. Yeter ki yeterli çabayı sarf edelim. Göreceksiniz!

Dünyanın en güzel çağının tanığı:

Night of İstanbul

Yaşadığımı
hissediyordum o
zamanlar. Yetmişli
yıllar çok güzeldi.
Belki de dünyanın
en güzel çağıydı.
Bir daha asla
gelmeyecek bir çağ.

ONUR TUNCA

Uzunçarşı Caddesi'ni tırmanırken sağda kalan bir iş hanının ikinci katında bir çanta tamircisinin dükkânındayım. Galip Türkkan burada baba mesleğini sürdürmeye devam ediyor ancak duvarındaki dünyanın farklı ülkelerinde çektiirmiş siyah beyaz fotoğraflar geçmişinde farklı bir hikâyesinin yattığını avaz avaz bağırlıyor. Ben hikâyesini sorunca Galip Usta bir yandan elindeki çantanın fermuannı yenilerken bir yandan da müzik yolculuğunu anlatmaya koyuluyor:

İlk bateri

1 Şubat 1953'te İstanbul'da doğdum. Babam şu anda yaptığım deri-çanta işleriyle uğraşırdı. Müzikle tanışmam ise izcilik sayesinde oldu. İzci kulübünde trompet çalıyordum. Ama trompet beni kesmedi. Böyle olunca evdeki tencerelerle ritim çalmaya başladım ve ritmin beni mutlu edeceğini hissettim. Sonra başladım babama yalvarmaya. Babam buna pek sıcak bakmadı. Neyse ki annem araya gir-di ve on üç yaşında bir bateri sahibi oldum.

Night Of İstanbul düğün salonlarında

Kendi kendime biraz öğrendim aleti ama tek başıma çalmak keyif veremeye başladı. O ara Fındıkzade'ye taşınmıştık. Orada müzikle

uğraşan akranlar bulunca bir müzik grubu kurmaya karar verdik ve Night of İstanbul doğdu.

Lise ikinci sınıfta okuldan atıldım. Babam çok kızdı bu duruma ama benim canıma minnet tabii! Okul hikâyesi de bitince grubumuzla düğün salonlarında çalmaya başladık. O yıllarda her düğün salonunda bir orkestra olurdu. Şimdiki gibi kolunun altına bir org kıştırıp bilgisayardan oyun havası çalanlar gibi değildik yani. Orkestralar bateri, saksafon, gitar, klavye, trompet gibi enstrümanlardan oluşurdu. Düğünler de şimdiki gibi değildi zaten. İnsanlar eğlenmeyi de, kaliteli müziği de bilirler.

Reddedilemeyecek bir teklif

Biz düğünlerde birkaç yıl çaldıktan sonra bir organizatör bize reddedemeyeceğimiz bir teklif yaptı. Organizatör rahmetli Kemal Savaşçı idi. Çok cesur bir adamdı. Yurtdışında konserler sahneler ayarlayıp oraya müzik grupları götürürdü. Hatta bir ara sirk kurup turne bile yapmışlığı vardı. Bize birlikte Hindistan'a gitmeyi teklif etti. Hemen kabul ettik. Grubumuz bir klavyeci iki gitarist ve bir bateristten oluşuyordu. Kemal Savaşçı, Hindistan'dan bir bas gitarist ayarladığını o yüzden bas gitaristimizi götürmeyeceğini

söyleyince biz de üç kişi yola çıktık.

Macara başlıyor

Üç kişi Ağrı Doğubeyazıt'a gittik önce. Oradan da otobüsle İran'a, Tahrân'a geçtik. Organizatörümüz bizi Tahrân'da bekliyordu. Oraya bizden önce gitmiş, dansçıları ayarlamıştı. Dansçılar, müzisyenler, organizatör, enstrümanlar, eşyalar falan derken biz üç arabalık ufak bir konvoy halinde Tahrân'dan Hindistan'a doğru yola çıktık. Hatta pek araba kullanmayı bilmememe rağmen arabalardan birinin şoförlüğünü bana verdiler. Chrysler marka büyük bir Amerikan arabasıydı. Yirmi yaşındaydım ve muhteşem bir maceraya doğru yola çıkmıştım.

İran'dan Pakistan'a uzanan yol

İran'dan çıkıp Afganistan'a vardık. Afganistan'ı transit geçerek Pakistan'a ulaştık. Pakistan'ın Lahor kentinde organizatörümüz iş ayarlayınca iki ay kadar Lahor'da kalıp sahneye çıktık. Lahor'dan sonra yine Pakistan'ın başka bir şehrine, Karaçi'ye geçtik. Bizim İstanbul'a benzeyen bu liman şehrinde de iki ay müzik yaptık. O zamanlar ne İran ne Afganistan ne de Pakistan şimdiki gibi değil tabii. Kadınlar özgür, insanlar neşeli, eğlence mekânları falan var. Bugün o şehirlerde benim hafızamdaki görüntülerden eser yok.

Ve Hindistan...

İstanbul'dan çıktıkdan yaklaşık beş ay sonra Hindistan'a ulaşabildik. Mumbai'de çalışmaya başladık. Hilton, Sheraton gibi otellerde çıkıyorduk sahneye. Bazen yemek müziği çalıyorduk bazen dans müziği. Akşam sekiz gibi sahneye çıkıp gece bir iki gibi performansı bitiriyorduk. Bazen solistimiz oluyordu, bazen enstrümantal çalıyorduk. Arada dansçılarımız falan da oluyordu.

Mumbai'den sonra Delhi'ye geçtik. Oradan Kalküta'ya. Hindistan'ın belli başlı kentlerinde çala çala Tibet'e kadar vardık. Tibet'te bile sahneye çıktım ben. Orada çalışırken bir gün organizatörümüz gelip 'Afrika'ya gidelim mi?' dedi. Hemen atladık biz teklife. Olur dedik. Başka ülkeler görecekmek beni heyecanlandırıyordu.

Afrika'da İstanbul rüzgânı

Daha önce çalıştığımız Pakistan'ın Karaçi şehrinde gemiye binip Afrika'nın yolunu tuttuk. Günlere süren bir deniz yolculuğundan sonra Hint Okyanusu'nu gemiyle geçerek Kenya'nın Mombasa kentine ulaştık. Mombasa'da bir süre sahne yaptıkdan sonra Nairobi'ye gittik. Nairobi'den sonra ise daha güneye, Tanzanya'ya ilerledik. İki ay Tanzanya'da çalıştıktan sonra ver elini Ruanda... Ruanda'da işimiz bitince ise Kongo'ya gittik. Kongo'dan sonra tekrar Tanzanya'ya, oradan da Kenya'ya döndük ve organizatörümüz bize harika bir teklif yaptı. Kemal Savaşçı bize şunu sordu: 'Çocuklar sizi İngiltere'ye götürüyor muyu?'

Rolling Stones ile aynı sahnede

Londra'ya uçakla iki günde varabildik. Kenya'dan havalanan uçak önce Kahire'de duruyordu. Kahire'den sonra da Roma'da durmak zorundaydı. İki gün süren zorlu bir uçuş neticesinde Londra'daki Heathrow Havaalanı'na inebeildik.

Londra'nın dünyaca ünlü sahnelerinden Royal Albert Hall'da üç ay kadar sahneye çıktık. Sahneye çıkmanın haricinde dünyanın farklı yerlerinden gelen grupları dinleme imkânına da ulaşmış olduk böylece. Mesela efsane grup Rolling Stones'ın Royal Albert Hall konserinde canlı izleyebildim. Sonra Türkiye'ye dönmem gerektiği için askere çağırılıyordum.

SİLAH ALTINDA YİRMİ AY

Askerliği yapmam için Siirt Jandarma Komando Taburu'na gönderildim. Müzisyen olduğum için beni bandoya aldılar. Siirt günlerimde gayet rahattım. Şehir güzeldi. Orada yirmi aylık askerliğimin dokuz ayını yapmıştım ki 20 Temmuz 1974 günü bir olay patlak verdi: Türkiye Kıbrıs'a hareket düzenliyordu!

Bizi apar topar Kıbrıs'a gönderdiler. On bir ay da orada kaldım. Kıbrıs Harekâtı'nda aktif

görevde bulunduğum için madalyam ve gazilik unvanım var.

Atina günleri

Askerden dönünce bir süre İstanbul'da kaldım. Arkadaşlarımla tekrar Kongo'ya gitmeye karar verdik ama ben bilete bulamadım. O zamanlar bilete bulmak şimdiki gibi kolay değildi. Hava yolları her yere sefer yapmazdı, uçak az bilet ise pahalıydı. Zaten İstanbul'dan Kongo'ya direkt uçak bile yoktu. İstanbul'da bilete bulamayacağımı aşıkâr olunca Atina'dan daha kolay bilete bulunduğunu öğrenerek tek başıma Atina'ya gittim.

Atina'da Fransız bir müzisyenle tanıştım. Çok iyi flüt çalıyordu. Ülkesinde askere alınmamak için Atina'ya gelmişti. Bir nevi kaçaktı yani. Sonra sohbet ederken bir sürü bozuk para çıkardı. Bu paraları çoraplara doldurmuştu. Bu kadar bozuk parayı nereden bulduğunu sorunca metro istasyonlarında çaldığını söyledi bana. Ben de yanımda bir bongo götürmüştüm. Birlikte metro istasyonlarında çalmaya, bozuk para toplamaya başladık. Fakat bir türlü Kongo'ya bilete bulamıyordum. Bir süre metrolarda bongo çaldıktan sonra bilete bulamayacağımı anlayınca İstanbul'a döndüm.

Barış Manço'yla geçen günler, Ajda Pekkan'la çıkılan sahneler

İstanbul'da müzik yapmaya devam ettim. Fitaş Sineması'nda o zamanlar konserler olurdu. Ünlüler konser verirdi ve onlardan önce seyircileri ısıtmaya için alt gruplar çıkardı. Bildiğin uvertür işte. Biz de Barış Manço'dan önce sahneye çıkıyorduk.

Şimdiki adı Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı olan yerin eski adı Spor ve Sergi Sarayı'dır. O zamanlar İstanbul'daki tek basketbol sahası orasıydı. Konserler de olurdu orada. Spor ve Sergi Sarayı'nda da Ajda Pekkan'ın bateristi olarak sahneye çıktım.

Büyük deprem

Sonra evlendim ve evlenince bu maceraperest hayat tarzını bir nebze de olsa askıya almam gerekti. Babamdan öğrendiğim deri-çanta işini yapmaya başladım. Aynı zamanda müziğe de devam ediyordum. Sonra yıllar geçtikçe bizim müziğimize ve bize duyulan rağbet azalmaya başladı. Doksanlarda iyice azalan talebin ardından 1999 Depremi'yle sektör tamamen durdu ve ben de aktif sahne hayatıma tamamen veda edip çanta işine döndüm.

Eski güzel günler...

Şimdi o günleri özleyorum. İnsanlar, İstanbul, dünya, müzik... Hepsi daha iyiydi. En önemlisi bir kuş kadar özgürdük. Yaşadığımız hissediyordum o zamanlar. Yetmişli yıllar çok güzeldi. Belki de dünyanın en güzel çağıydı. Bir daha asla gelmeyecek bir çağı.

ÇARESİZLİĞİN YENİ ADRESİ:

GECE PAZARLARI

ÖNDER ABAY

Ekonomik krizi hayatın hemen her alanında derinden hissetmeye başladı. Her zaman olduğu gibi bu krizin en ağır yükü en alt kesimin sırtına yüklenmiş durumda. Sokakta kime dokunsan hayat pahalılığından bahsediyor. Bu krizin arasında sıkışıp çaresiz kalan halk, alternatif alışveriş alanlarına yöneliyor. Semt pazarları, bitpazarları hiç olmadığı kadar rağbet görüyor. Son günlerde ise gece pazarları çok popüler olmuş durumda.

İstanbul'un gözbebeği ve eğlence merkezi olan Taksim'e yalnızca beş dakika uzaklıkta olan Dolapdere semtinin tam ortasına uzanan Mirmiran Sokak'ta kuruluyor bu gece pazarı. Yan yana kurulan yüzlerce tezgâhın üzerine genelde çöplerden ve hurdacılardan toplanan ikinci el eşya ve kıyafet satılıyor. Binlerce insan ellerinde fenerlerle tezgâh üzerine atılmış mallar arasında kullanılabilecekleri ürünleri seçmeye çalışıyor. Profesyonel müşterilerin kafasında madencilerin kullandığı tepe lambasıyla doluyor. Ürünlerin fiyatları 50 kuruştan başlıyor 100 liraya kadar ulaşabiliyor. Kullanılıp çöpe atılmış tencereden yarısı kullanılmış dış macununa, gelinliğe kadar binlerce ürün yelpazesine sahip tezgâhlar karanlıktan gelecek müşterilerini bekliyor.

Pazarın genelde müşterisi çevre mahallelerde yaşayan insanlar. Tarlabası'nda

yaşayan binlerce mülteci birçok ihtiyacını buradan karşılayabiliyor.

Üç senedir pazarda tezgâh açan Mehmet Aydın burayı şöyle anlatıyor. "Ben BağKur emeklisiyim. Emekli parasıyla geçinemediğim için bu iş yapıyorum. Aslında bu pazarın hem müşterisi hem de esnafıyım. Ben hafta içi iyi semtlerin çöplerini gezip satılabilecek ürünleri topluyorum. Sonra gelip burada satmaya çalışıyorum. Pazarın gece kurulmasının nedeni zabıta baskısı aslında. Güdüzleri kurduğumuzda hemen gelip ürünlerimizi alırlar. O yüzden gece kurup sabaha kadar satış yapıyoruz. Buraya gelen insanlar gidip bir mağazadan ürün alamazlar, öyle bir gücüleri yok. Bu pazarları yasaklamak doğru değil bu sebepten. Bakın bir sürü ülkeden gelen binlerce gariban var şu an burada, bu insanlar bir pantolon bir ayakkabıyla kaçıp gelmişler, öyle tatile çıkar gibi valizlerle gelen yok aralarında. Ama buraya gelip yerleştikten sonra ayakkabı kıyafet gibi ihtiyaçları oluyor. Zaten kısıtlı paraları olduğu için gelip buradan alabiliyorlar."

Birkaç sene öncesine kadar 100 civarı tezgâhın açıldığı bu pazarda şu an 400'e yakın tezgâh açılıyor ve binlerce insan artık alışverişini buradan yapıyor. Özellikle okul kırtasiye ürünlerini buradan ikinci el olarak karşılamaya çalışıyor. Pazarın gece kurulması buradan alışveriş yapmaktan utanan insanların için de bir avantaj sağlıyor.

Bu kadar olumsuzluğa rağmen hayatta kalma içgüdüğü, insana karanlık bir pazarda günlük bir tezgâh üzerinden ürün seçtirebiliyor.

Ekonomik krizin yaygınlaşması bu pazarların da yaygınlaşmasını sağladı. Bir yıl öncesine kadar yalnızca Dolapdere'de kurulan pazar artık Aksaray, Kadıköy ve Eminönü'nde de kurulmaya başladı. İnsanlar hayatı ihtiyaçlarını karşılamak için alternatif yolların tümünü deniyor. Pazarın sürekli müşterisi olan Rifat abi "Ben hemen her hafta geliyorum buraya. İki çocuğum var, aldığım maaşla geçinemiyorum. Her şey ateş pahası oldu. İnanın eskiden kasayla aldığım meyveleri şimdi tanıyale alıyorum. Evdeki herkese birer tane elma alıyorum mesela, çoğu zaman da kendime alıyorum. Bu Pazar da olmasa inanın çocuklara giyecek pantolon alamam. Yalnız ben değil çevremdeki herkes bu halde. Bizi perişan ettirler. Birileri lüks

İçinde yaşarken bizi böyle eski ürünlere muhtaç ettiler. Buraya gelenler değil bir buraya mahkûm edenler utanmalı" diye anlatıyor pazara gelme sebebini

Ülkenin hemen her yerinde yoksulluk manzarası aynı şekilde. Çaresizlik insanı hiç bilmediği bir mahallede garip bir pazarın ortasına savurabiliyor. Bu kadar olumsuzluğa rağmen hayatta kalma içgüdüsü, insana karanlık bir pazarda dağınık bir tezgâh üzerinden ürün seçtirebiliyor. Siyasilerin çıkıp son derece ciddi bir üslupla 'ekonomimiz iyiye gidiyor' açıklamalarına inanmadan bir gece pazarına gidip orada dolaşan insanların yüzlerini seyredin. Ülkede çaresizlik yaygınlaşıyor. Birilerin kullanıp çöpe attığı eşyayı alıp üzerine giyip mutlu olmaya çalışan insanlar var artık. Birilerinin vazgeçtiği şeyler üzerinden kendi hayatlarını inşa eden - insanlar çıkıyor gece pazarlarına. Ne alan ne de satış yapan burada olmaktan mutlu. Buraya karşı kör kalmak ülkenin gerçekliğini de görmezden gelmek anlamına geliyor.

bavulunda dizeler

Edip Cansever

İnsan yaşadığı yere benzer

O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer

Suyunda yüzen balığa

Toprağını iten çiçöğe

Dağlarının, tepelerinin dumanlı eğimine

Konya'nın beyaz

Antep'in kırmızı düzlüğüne benzer

Göğüne benzer ki gözyaşları mavidir

Denizine benzer ki dalgalıdır bakışları

Evlerine, sokaklarına, köşebaşlarına

Öylesine benzer ki

Ve avlularına

(Bir kuyu halkasıyla sıkıştırılmıştır kalbi)

Ve sözlerine

(Yani bir cep aynası alım-satımına belki)

Ve bir gün birinin adres sormasına benzer

Sorarken sorarken üzüncü bir ev görüntüsüne

Camcının cam kesmesine, dülgerin rende tutmasına

Öyle bir cıgara yakımına, birinin gazoz açmasına

Minibüslerine, gecekondularına

Hasretine, yalanına benzer

Anısı ıssızlıktır

Acısı bilincidir

Bıçağı gözyaşlarıdır kurumakta olan

Gülemiyorsun ya, gülmek

Bir halk gülüyorsa gülmektir

Ne kadar benziyoruz Türkiye'ye Ahmet abi.

Akut kalp zehirlenmesi

SELEN BARANOĞLU

Herkes aynı sevmez, sevemez. Kimi kırar da sever, yaralar, kanatır, acıtır... Kimi incecik sever, hissettirmeden, göstermeden, içten içe bir sızı gibi... Kimi severken kendini kaybeder, kimi kendini bulur. Bazıları severken yıkar geçer, bazıları tüm kırıkları toplar da sever. Sorsan herkes sever, ama işte herkes aynı sevemez.

Nasıl ki her insanın belli bir kan grubu var ve ihtiyacı olduğunda sadece belli gruplardan kan alabiliyor ve gerektiğinde o gruplara kan verebiliyorsa, bence aynı şekilde insanların birbirinden farklı belli sevgi kodları da var. İnsanlar ancak kendi kodlarıyla uyumlu sevgileri kaldirabiliyor. Yani tıpkı kan uyuması gibi, sevgi uyuması diye bir şey de var. Senin sevginle uyumsuz bir sevgi girdi mi yüreğine, bir sürü yan etki yaşayabilirsin; misal el titremesi, kalp çarpıntısı, üşüme, sebepsiz ağlama, göğüs ağrısı, mide bulantısı. Lakin bazı insanlar bu yan etkilerle yaşamayı başarabiliyor. Bunlar yine nispeten hafif yan etkiler. Asıl en ciddi ve tehlikeli yan etki halüsinasyon görmek. Uzun süreli sevgi uyumsuzluğuna maruz kalanların hayatına giren kaçınılmaz etki; sanırlar... Bir kere başladı mı bu sanırlar, işin sonu kötü. Belli bir süre sonra, iki taraftan biri aniden kalp zehirlenmesi yaşayıp kendine ve karşı tarafa olan sevgisini sonsuza kadar kaybedebilir. Risk çok büyük.

Bu sanırlara tıbbi aşk terminolojisinde 'travmatik kendini kandırma bozukluğu' deniyor. Başlarda kendini gerçekten çok iyi hissediyorsun. İçinde bulunduğun ve seni sarıp sarıyalan kocanın seni beslediğini sanıyorsun. Bu noktada henüz sevgi uyumsuzluğun senin tarafından su yüzüne çıkmış değildir ama ufak emareler ile kendini göstermeye başlar. Bir uyumsuzluk sezersen, ama adlandıramazsın. Bir zaman sonra ellerin uyuşur, ellerin yabancılarsın. İçindeki sevgi omuzlarından bastırır, göğüsüne oturur, nefes almakta zorlanırsın. İşte tam bu noktada aşırı sevgi uyumsuzluğuna bağlı kronik mutsuzluğa yakalandığını anlarsan şanslısın. Hemen gerekli önlemleri alırsın ve seni zorlayan, seni yoran bu sevgiyi dönüştürmeye çalışırsın. Tabii bu dönüştürme işi de uzun bir süreç ve karşılıklı onay ile sürdürebilir. Taraflardan biri sahip olduğu sevgi kodunu

Bazı sevgiler serbest dolaşımila akmalı, çağlamalı, büyümlü. Bazı sevgiler ise karantinada tutulmalı. Sevgi var, hasta eder. Sevgi var, iyileştirir.

değiştirmeye gönüllü değilse, o zaman yapacak çok bir şey kalmıyor. İşte o zaman, ya bunu fark edip kendini bu kronik mutsuzluk hastalığından kurtarmak için adım atarsın, ya da yavaş yavaş sanırların başlar.

Bu sanırlarla birlikte gerçek hayattan koparsın. Hep sanırlarla yaşamaya başlırsın. Mutlu olduğunu, çoğaldığını, paylaşmaya değer şeyleri paylaştığını, tutku dolu olduğunu, her şeyin olması gerektiği gibi olduğunu sanırsın. Gördüklerin gerçekten gözünün önünde duranlar değil de, zihninden geçen görüntülerdir. İştittiklerin gerçekten karşı taraftan duyduğun sözler değil de, senin içinde kurmuş olduğun cümlelerdir. Birlikte olduğun kişi, gerçekte olan değil, senin olmasını istediğin kişidir. Hiçbir şey gerçekte değildir. Hepsi senin uydurduğun sanırlardır ve sen de buna inanırsın. Aynaya baktığında yansımanda tanımadığını biryle yüz yüze gelirsin ama sen, kendini gördüğünü sanırsın. Başlarda bu sanırlar tatlı bir kabulleniş, güzel bir orta yol gibi gelir ama içten içe çürümeye başlamıştır yüreğin. Fark etmezsin. Sanırların gerçekleri maskeler, görmezsin. Gün be gün kan

kaybedersin. Ve o ilişkiyi bitirmezsen hastalığın, geri dönüşü olmayan son evreye geçer. Son evrede ise 'uzun süreli sevgi uyumsuzluğuna bağlı akut kalp zehirlenmesi' geçirirsin. Ve ölürsün. Evet, bir gün bir uyanırsın ki ölmüşsün. Çok var öyle ölen. Ben biliyorum. Mezar taşlarında sadece 'aşktan öldü' yazar o insanlarını.

Misal, bizim mahallede bir Hayriye abla vardı. İki kez ölümden döndü sevgi uyumsuzluğundan. Birincisi, daha on sekizinde aşık olduğu bir gençti. Annemin anlattığına göre bunlar birbirini çok seviyorlarmış. Sürekli el ele, göz gözlelirmiş. Oğlan, Hayriye ablanın bir dediğini iki etmezmiş. Ailesi de varlıklıymış oldukça, sürekli Hayriye ablaya elbiselik kumaşlar, taşlı saç tokaları falan hediye gelirmiş. Hayriye ablanın ailesi de bu genci çok sevmiş. Bir yıl boyunca bu arkadaşlıkları devam etmiş. Bir yıl sonunda her şey iyi giderken, hatta tam nişan hazırlıkları yapılırken Hayriye ablaya bir haller olmuş. Bütün gün evde bir sandalyeye oturup, gözünü de balkondaki sardunyalara dikip ağlıyormuş. Bir gün olmuş, iki gün olmuş, üç gün olmuş, baktılar ki değişen bir şey yok, hemen Hayriye ablanın annesi Vasfiye teyze, eve hacıları hocaları çağırırmış. Kızının bahtına kursunlar döktürmüş, nazar duaları okutmuş, büyüler bozmuş ama nafile. Öte yandan nişan hazırlıkları için karşı taraf Hayriye abladan haber beklemekteymiş. Derken bir gün, Hayriye abla kalkmış sandalyesinden, gitmiş balkondaki tüm sardunyalara aşağı atmış. Ardından da evden çıkıp, müstakbel nişanlısının evinde almış soluğu. Genç kapıya çıkmış; şaşkın gözlerle Hayriye ablayı süzmüş, tızam ağzını açacakken Hayriye abla "Ben saksıda çiçek değildim, gerçemiş, gerçek. Bitti her şey!" deyiverip, dönmüş gerisin geri eve.

Önceleri kimse ne olup bittiğini anlamamış; Hayriye ablanın ailesi, kızlarının psikolojisinin daha fazla bozulacağından korkup hiçbir şey diyememiş ama gencin ailesi de bu durum duzeltmek adına hiçbir hamle yapmamış. Bu ayrılık ilişkilerine son noktayı koymuş. Çok sonraları Hayriye abla anlatmış işin aslını tek cümle ile "Beni sevmek şekli, bana kendimi değersiz ve aciz hissettiriyordu" demiş. Daha bu sözün üstüne de aileden kimse tek bir

Mehmet Ali & Akşam ~~sefer~~ PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

laf edememiş. Konu kapanmış. Bu aşk mazi olmüş. Hayriye ablanın sevgi uyusmazlığı sonucu ilk ölümden dönüşü bu işte.

İkinci ise yirmi üç yıl evli kaldığı adamdı. Yirmi bir yaşında aşk değil, mantık evliliği yapmış Hayriye abla. Hali vakti yerinde, iyi huylu, efendi bir adamla evlenmiş. Adam bundan on dört yaş büyükmüş ama yıllardır Hayriye ablanın meftunu imiş. Hayriye ablanın nişan ısının yattığını öğrenir öğrenmez ailesiyle birlikte damlamışlar Vasfiye teyzelere ve Allah'ın emri, Peygamber'in kavliyle istemişler Hayriye ablayı. Önce bir yıllık bir tanıma, nişan evresinin ardından ikinci yılın ortasında evlenmiş Hayriye abla bu adamla. Adam çok seviyor Hayriye ablayı, Hayriye ablanın yüreği de zamanla ısınıyor adama. Hatta ısınmak ne kelime, bayağı sevmeye başlıyor adamı. İçten seviyor, güvenerik, gözleri kapalı, kendini bırakarak seviyor. Uç tane de çocukları oluyor. Dile kolay yirmi üç yıl evli kalıyorlar. Kolay mı? Fakat bu evlilik süresince (Hayriye ablanın bana anlattıklarına göre) ruhu delik deşik oluyor Hayriye ablanın çünkü adam defalarca aldatıyor Hayriye ablayı. Bunu duyunca soruyorum "E, hani seviyordun?" diye, "Evet seviyordun, hem de çok, ama o böyle seviyordu, böyle sevmeyi biliyordu" diyor bana. Dışarıdan sakın bir liman olarak görünürken, meğerse içlerinde ne fırtınalar kopuyormuş. "Baksan" diyor Hayriye abla "İkimiz de birbirimizi deliler gibi seviyorduk ama acıtarak, yaralarımızı dağılayarak seviyorduk." Tabii "sevgi uyusmazlığı" teşhisini koyamamış kimse bunlara, çünkü o zamanlar tıbbi aşk terminolojisinde henüz böyle bir rahatsızlık bilinmiyor. Hoş, zaten şimdi de bilinmiyor. Ben uydurdum. Neyse, Hayriye abla yıllarca sanrılarla yaşadıkdan sonra, bir gün dank etmiş kafasına ve "bu böyle gitmez" demiş, ayrılmışlar.

Tabii milletin ağzı durur mu? Yok efendim bu yaştan sonra ne ayrılığıymış bu, yok efendim bu nasıl bir şımarıklıkmış falan filan. "Hiçbirini duymadım, hiçbirine kulak asmadım" diyor Hayriye abla. Haklı kadın. Zaten hastalık en tehlikeli evreye gelmiş, ne kulak asacak millete? Az daha fark etmese, uzun süreli sevgi uyusmazlığına bağlı akut kalp zehirlenmesinden kaybedecektik Hayriye ablayı. Verilmiş sadakası varmış.

Velhasıl sevmek zor değil. Sever insan. Ama herkes aynı sevmek, sevmek. Bazı sevgiler tıbbi zorunluluk olmadıkça hiçbir yüreğe sızmamalı. Bazı sevgiler çocukların ulaşamayacağı yerlerde saklanmalı. Bazı sevgiler serbest dolaşımla akmalı, çağlamalı, büyümeli. Bazı sevgiler ise karantinada tutulmalı. Sevgi var, hasta eder. Sevgi var, iyileştirir. Her şey iki kalp arasındaki sevgi uyusmasına bakıyor neticede. Yeter ki kalp zehirlenmesin, gerisi kolay.

Kessen içinden
Selale gibi
Su akacak
kaktüs,
kaktüs
suyu
sevmek
diyen
Çalıcıdır
İnsan.

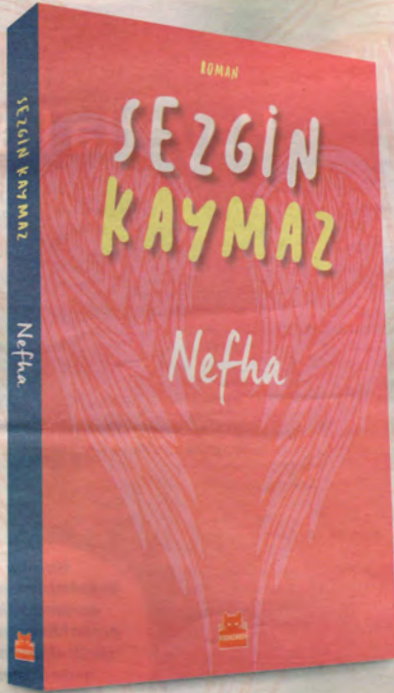
Savaşmaktan vazgeçtikçe
günüyor insan.

Belli ki hayat

bir savaş.

MUZAFFER CÜMÜŞSU

**“Meleklerin ağlama zamanıydı.
Ağladılar.”**

**Nefha, Sezgin Kaymaz'dan
ironiyle trajedinin bir arada
vücut bulduğu bir Cennet tasviri!**

AYŞEN ŞAHİN AKSAKAL

Hayatla kavgaya

Bazı kavgaya sahneleri vardır filmlerde. Yıllardır birbirinin ciğerini bilen iki iyi dost, bir vesileyle girerler yumruk yumruğa dövüşe. Sanki birlikte hiç güzel günleri olmamış gibi, birbirlerini hiç tanımamış, zamanında ellerine kıymık batsa üzülmemiş, birbirlerini hiç kahkahayla güldürmemiş gibi kavgaya ederler. Öte yandan çok da sert vurmazlar sanki. Ondanır, çok ama çok uzun sürmesi.

Bir yerinde kavganın, uzanırlar yere yan yana. Nefesleri kesilmiştir, ciğerleri şişmiş, kolları açılmış, üstleri yırtılmış, patlamış dudaklardan inceden kan sızarken göğüs kafesleri hızla inip kalkar.

Bir yandan mertçe, birbirine dokunmadan bir nefeslik moladalar, öte yandan gelebilecek hamleyi savuşturmaya hazır bir temkinlikte.

Anlatılabildi mi o sinema karesini bilmiyorum. İşte hayatla aramızdaki ilişki tam o sahnede takıldı kaldı gibi hissediyorum.

Hep mi bu kadar zordu ya da kolay sandığımız günler sadece çocukluğumuz muydu, ayırt edemiyordum.

Ette tırnakken nasıl oldu da her günümüz soluk soluğa bir kavgaya dönüştü, inanamıyorum.

Ama her gece uykuya yatarken, hızla inip kalkan göğüs kafesinin sıkıştığını, tüm vücudumda dayanın sızlayan yorgunluğunu hissederek, uyuyunca geçmesini bekliyorum.

Hayatla birbirimizi ne zaman karşıma aldık acaba? Kavganın bir tarafı olduğumdan mıdır bilmiyorum, ben kendimi tamamen haklı hissediyordum.

Dalındık kuşu ürkütmeden, meyvesini taşlamadan, gülüşümüzü esirgmeden, hiç durmadan koşarak ve çimenleri de ezemeye.

çalışarak, yediğimizden tat alıp, şükredip, hakkını yemeyerek bugünlere getirdik sanıyordum.

Üçüncü biri girdi hayatla aramıza. Bizi birbirimize düşürmeye aptılmış birileri, yolumuza çakıllar döken, duvarlar ören, dikenler saçan... Kan bürüdü, öfke aldı yürüdü, dişler ve yumruklar sıkıldı.

Hayat, bana da gül bahçesi vaat etmemiştii elbette. Ama umutlu bir kucak vardı başlarda. Sürprizlerle şaşırtır, ilginç ve güzel insanlarla tanışır, karşısına alıp nasihatler verirdi, elimden tutar gezdirir, her gün yeni bir şey öğretirdi. Büyürdüm öğrettikleriyle. Sanki gözlerimde bir mil vardı, her gün bir milim daha açılıyordu. Kadrajım genişledikçe kalbimin atışları hevesleniyordu.

Sonra o açılan her milimden gördüklerim, görmez olsaydım dedirtmeye başladı. Karşıma çıkardığı insanlar, elimi sıkamak yerine bir tokat çakıp gidiyordu. Sürprizleri, eşek şakasına dönmüştü.

Eskiden dümdüz bir yolda gider gibi hissederken, şimdi molozlu bir patikada yalpalıyordum sağa sola ve yolun ucu bucağı da görünmüyordu.

Filmlerdeki o sahne, genelde iki türlü devam eder. Ya o mertçe bekleyiş ani bir hareketle sona erer ve kötü olan ilk hamleyi yapıp diğerini bitirir ya da yereleklerden biri yavaşça başını yana çevirir ve "hatırlar mısın..." diye girer konuya.

Orada çözümler konuyu konuşurken, özür dilemeye bile gerek duymadan, hatalı değil hatanın kendisini sorguluyorlar.

Ben dönüyorum yüzümü: Hatırlar mısın beni gülerek, güneşi gözümle sokarak uyandırdığın günleri? Sabahları bedenimde hiçbir ağrı olmadan zıplardım yataktan. Dolabımda rengarenkti kıyafetlerim, ılık çalardım onları seçerken. Cebi olmasa da olurdu, içine konacak para zaten yoktu. Sen, olacaktı derdin. Belki sıkıydı elbisenin bazen, rahatlayacaktı derdin. Çık derdin sokağa, bugün bir başka olacak, çık ve savur eteklerini, saçlarını. İtirlar konacak.

Bak burası kritik: Dönüp son hamlesini yapabilir. Vurup beni bitirebilir ya da döner ve alaycı gülümseyerek bir anı da anlatır.

Dönüyor şükür; bahar, diyor aynı bahar. Birileri endişe, güvensizlik ve acıyı yediğince aramıza, sen uzaklaştın benden.

Benim de çaresiz kaldığım anlar oluyor elbet ama baksana şu gökyüzüne, güneşi açtırmadın da diyemezsin ki bana? Ben hep senindim, ben sana öğrettiklerin senin de beni şekillendirmen gerekirdi. Güneşimi görmedin nicedir. Kolumu mi sanıyorsun böyle ilk bir hava, ensemi yakan güneşi ayarlamak, şu kocaman papatya üüne sermek, o çayın demini istediğini bir tutturmak, seni alıp götürcektir bir kitabı, gözünü ayırmayacağın bir filmi, gözlerini dolduracak bir şarkıyı bulup getirmek? Hem her şeyi göresin diye uğraşmak hem de gördüklerin yaralamasın diye seni kucaklamak? Bir adım da sen gelecektin, arayı açmayacaktın, omuz omuza yürüyecektik, karşı kaldırımlardan değil. Sen dik duracağım dediğin hangi an yanında değildim? Düşersen birlikte düşeriz, karşına alırsan sonuna kadar iki nefeslik ş ş molalar harici biteviye kavgaya ederiz.

Hayatla birbirimizi ne zaman karşıma aldık acaba? Kavganın bir tarafı olduğumdan mıdır bilmem, ben kendimi tamamen haklı hissediyordum.

SİNEM KEYİK

EZOP MASALLARININ YAZARI AESOP (AİSOPOS)

Dünyanın her yerinde anlatılan ve çoğunu ezbere bildiğimiz masalların yaratıcısı olarak tanınan Aisopos. Hatta kime ait olduğunu bilmesek bile 'ağustos böceğiyle karınca, kendini beğenemeyen mütevezi kaplumbağa, saf geeyik ile kurnaz tilki' hikâyeleri ya annelerimiz tarafından bize anlatılmıştır ya da ilk okuma kitaplarımız arasında yer almıştır.

Aisopos'un anlattığı masalları çoğu kişi sadece masal olarak bilir oysa araştırma sonucu ortaya çıkan durum öyle değildir. Dört yüze yakın masalının birçok farklı şekilde okunabileceğini, sadece çocuklara değil, büyüklerle de (hatta çoğu masalında büyüklerle) ders vermek amacıyla yazıldığını görürüz. Doğadaki, canlı cansız varlıkları ayırt etmeden insanlar gibi düşünerek onları konuşturduğu, tanırlar ile insanların bir araya geldiği kısa eğitici masallarının özünde halka ve yöneticilere üstü kapalı eleştiri ve göndermeleri saklıdır. Yüzyıllar boyunca nesilden nesile aktarılan kısa eğitici masalların ne zaman doğduklarını bilmiyoruz.

Matbaada ilk basılan Aisopos kitabı 1479'da derlenerek Milano'da yayımlanır. 1927'de Paris'te yayımlanan kitapta alfabetik sırayla 358 masal yer alır. Masallarında; arkadaşlığa ihanet, küçümseme, kötü niyetli ve boşa vakit harcayan insanlar, kiskançlığı, tembellik, kurnazlığı, yalancılığı, dikbaşlı insanlar, alışkanlıklarımız, sürükle fikir değiştiren insanlar, hiçbir şeyin bize ait olmadığını, ihtirasa kapılan insanların olası tehlikeleri göremediğini bizlere anlatır. Çok beğendiğimiz 'Yolcularla Çalı' masalında uzaktan mühimmiş gibi görünen birçok insanın yakından tanıdığımızda değersiz olduğunu vurgular.

Planoudis kitabında, Aisopos'un Delphoi rahiplerinin ne kadar değersiz olduklarını bu masalla dile getirdiği için hayatına mal olduğunu aktarır. Fransız yazar La Fontaine, ilk altı kitabında yer verdiği 124 masalında büyük oranda Aisopos'tan etkilennmiştir. Hatta bir kitabının önsözünde; "Ezop'tur babası benim kahramanlarımın," cümlesiyle üstüna saygısını ve hayranlığını gösterir. Eski kaynak olan Herodotos'un ikinci kitabı Euterpi'de, Rodopi ile Ezop'un (aynı evde köle olarak yaşamışlar), İadmon'un köleleri olduğunu yazar. MÖ 570-526 yıllarında yaşadığı belirtildiğinden dolayı, Aisopos'un 6. yüzyılda yaşadığı anlaşılar. Nerede doğduğu konusu, kaynaklara ve kişilere göre farklılıklar göstermektedir. Pontoslu Herakleides bir eserinde ve Eugeion adında biri Trakya'da doğduğunu söyler. Diğer taraftan aydınlar Aisopos'un Frigya'da (günümüzde Kültahya-Karahisar çevresi) doğduğunu iddia ederler. Yoksul bir ailede dünyaya geldiği sanılan Aisopos, esir düştüğü köle tüccarı tarafından Efes'te Samoslu Ksanthos'a satılır. Daha sonra İadmon adındaki başka bir Samoslu tarafından satın alınır. Zekası ve espirileriyle insanlara İletmek istediği mesajı masal şeklinde iletilmesiyle sahibini etkilemeyi başlar.

Kısa süre sonra sahibi kendisine özgürlüğünü armağan ettiğini söyler. Hayatı hakkında çok fazla bilgi olmasa da, ölümü hakkındaki bilgiler birbiriyle örtüşüyor. Söylentiye göre tapınağa giden Aisopos, rahipleri para karşılığında aklarına geleni kehanet olarak sattıkları gerekçesiyle sahtekârlıkla suçlar. Rahiplerin, tapınağa gönderilen para yardımıyla yaşamaya alıştıklarını ve tembelliklerini dile getirerek alay eder. Bu olanlara tahammül edemeyen rahipler, intikam almak için Aisopos'un eşyalarının arasına tapınağın kutsal emanetlerinden birini saklayarak hirsızlıkla suçlarlar. Ölümüne mahkûm edilen Aisopos, Parnassos Dağı'nda olan lambia Tepesi'ne sürüklenir, tepeden itilerek öldürülür. Bu olaydan sonra bölgede üst üste yaşanan felaketlerden dolayı rahipler bir araya gelerek kendilerini affettirmek için Aisopos'un anısına mermer sütun yaptırılır.

Ezop masalları, yüzyıllar boyunca olduğu gibi ölümsüz olmaya devam edecektir.

Seçim senin.

Film benim değil mi? Şöyle yazıyorum sonunu: Doğruluyorum yattığım yerden, elimi uzatıyorum. Kaldırıyorum onu da yerden. Silkiyorum sırtındaki dikenleri, tozları. O da saçlarımdaki kuru otları ayıklıyor nazikçe.

Kolumuzun tersiyle, alnımızdaki tere siliyoruz, dudığımızın kenarındaki kan izlerini.

Güneş gerçekten ne güzel ısıtıyor, yakmadan okşar gibi. İnsanın kendi saçının ince bir esintisiyle yüzüne dokunması ne güzel. Tamam biraz yıpranmış bedenim ama tüm organlarım hâlâ benimle beraber.

Kalbim de atıyor bir şekil, aslına bakarsan yeknesak bile değil, tıkr tıkr.

Şimdi şaka yapmak lazım, öyle gerekir bu tip senaryolarda. Çok da civıtmadan ama.

"Son dersler biraz ağır geçti, bazı konuları tekrar edebilir miyiz sınavdan önce?" diyorum.

"Olur, diyor. Madem bahar geldi, gel aşkla başlayalım."

Tamam lan, başlayalım. Her şeye inat yaşasın hayat!

Eski dostum, ilk dostum, senin gibisi de yok.

Birbirimizle itişerek, gülüşerek, omuzlarımız birbirine değerek, birbirimizin kafasını kolumuzun altına alıp saçlarını karıştırarak düşünüyoruz yeniden yola.

Uzaktan belki hırpani görünüyör olabiliriz ama gözlerimize bakınca yansıyor içimizdeki, olanca tomurcuğa durmuş gelincikleriyle bahar...

Konuşma yoksa tarih değişir

tüm bu konuşulanlar zaten unutulacak, eğlenelim biraz Doktor.

Eğlendiniz çok belli oluyor...

Baya iyi bir ikili olmuşsunuz. Ben de gelebilir miyim sizinle geçmişte?

Marty: Artık geçmiş ve gelecek arasında gidip gelmekten çok sıkıldım. İnan keyifli bir yanı yok. En ufak bir hata her şeyi değiştiriyor. O yüzden buraya da yaptığım hatanın sonuçlarını görmeye geldik. Böyle gidip göreceğimiz birkaç ülke daha var. Her şey eski haline dönmeli. Değişmeli.

Nasıl bir değişiklik olması gerekiyor?

Marty: Aslında böyle anlatınca karmaşık gibi adam ise o sırada bir pastanede lokum yiyordu ve bütün yüzü lokumdan bembeyaz olmuştu. Marty onunla röportaj yaptığımı anlamadan hemen her sorduğum soruya cevap verdi. 51 yaşındaki hali ile karşılaşmaması gerektiğini ve 1985'ten geldiğini söyledi. O konuşurken sanki bir yerlerden Yekta Kopan'ın sesini duyar gibi oluyordum. Anlattıkları deli saçmasıydı belki ama çok da ilgi çekiciydi.

Gerçekten zaman makinesi ile geçmişten geldiğine inanmamı mı istiyorsun?

Marty: Evet. 1985'ten geldik. Doktor sen de bir şeyler söylese.

Doktor: Marty, her zaman yolculuğunda sana tehlikelerden uzak durman için o dönemin kaygılarından verdim. Bu zaman ve ülke ile ilgili sana sadece şunu söyleyebilirim ki, çok konuşmamalısın... Unutma Marty, başın belaya girsin istemiyorsan konuşmamalısın...

Marty: Kaç gündür buradayız Doktor artık çok sıkıldım. Dönüp tekrar geleceği düzeltelim istiyorum.

Doktor: Böyle şeyler söylememelisin Marty, insanların kafalarını karıştırıyorsun. Geleceği yine değiştirebilecek şeyler yapıyorsun.

Daha önce geleceği mi değiştirdiniz? Anlatırsanız biraz.

Marty: 1955 yılına, yani annemle babamın tanıştığı yıla gittiğimde, küçük bir şey yaptım ve istemeden dünyanın geleceğini değiştirdim.

Doktor: Marty!

Marty: Tamam Doktor, detay vermiyorum. Baksana burada işler çığırdan çıkmış. Geçmişe gidip tekrar düzeltmemiz gereken şeyler olduğunu görüyoruz. O zaman

Evet sen. Adeta 'korkak tavuk' gibi hem de...

Marty: Kimse bana korkak tavuk diyemez!

Madem korkmuyorsun o zaman beni de geçmişe ya da geleceğe götürün de size inanayım.

Doktor: Marty hayır!

Marty: Artık çok geç Doktor...

“ Böyle şeyler söylememelisin Marty, insanların kafalarını karıştırıyorsun. Geleceği yine değiştirebilecek şeyler yapıyorsun. ”

Nasıl başkaydı?

Marty: Dünyanın her yerinde aydınlanma yaşanmıştı. Birçok ülke sınırlarını kaldırmıştı mesela ... İkinci bir Rönesans dönemi yaşıyorlardı adeta tüm dünyada. En önemli teknoloji gelişmeler ise hep Türkiye'den çıkıyordu. Türkiye insanların en çok yaşamak istediği ülkeler sıralamasında 1.sıradaydı. O yüzden buraya tekrar gelmemiz gerekti ... Ve şimdi gördüğümüz şey sadece kaos.

Peki siyaset ve politika işleri nasıldı?

Marty: Harika bir cumhurbaşkanınız vardı. Doktor kendisine hayran kalmıştı.

Doktor: Marty!!!

Adı neydi?

Marty: Şimdi kimse o kadını tanımıyor, bilmiyor... Siz de tanımasızın boş verin ismini. Şu sıralar akademisyenliğe devam ettiğini biliyorum.

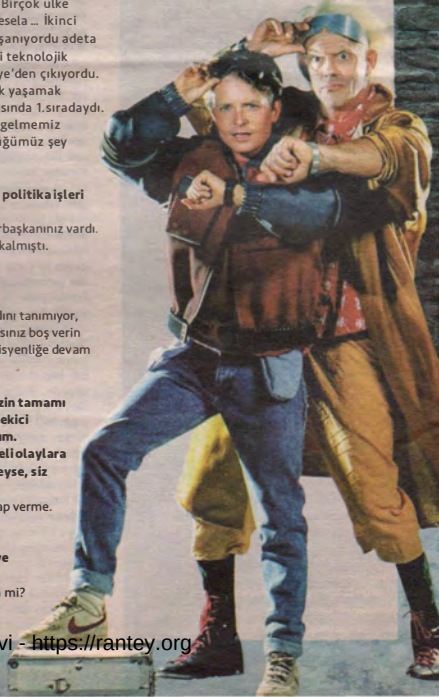
Söylediklerinizin tamamı saçma da olsa, çok ilgi çekici olduğunu kabul ediyorum. Gerçekten böyle eğlenceli olaylara hasret kaldık ülkede. Neyse, siz Amerikalı mısınız?

Doktor: Marty sakın cevap verme.

Marty: Tamam Doktor.

Doktor dan neye korkuyorsun?

Marty: Korkmak mı? Ben mi?

ORHAN AYDIN

Durduramazlar, durduramayacaklar. İnsan olan sanatla değişir, gelişir, akıl zenginliğini çoğaltır, ışığın peşinden koşar.

Işğın peşinde...

» Oyunlar izliyor musun?

» Evet ağabey, oyunumun olmadığı her akşam tiyatro tiyatro dolaşıyorum.

» Tüm olanaksızlıklara karşın sahneler çok şenlikli.

» Büyük bir çoğunluğu dolu salonlara oynanıyor. Her yaş grubundan seyirci var.

» İzliyorum. Salonsuzluktan kıvranan onlarca estetik düzeyi yüksek grup var ve inat edip buldukları her yerde sahneye çıkıyorlar. Tiyatroların arasındaki salon dayanışması ise hiç bu kadar güçlü olmamıştı.

» Dayanışma her şeydir bahsini yeni keşfetmiş gibiyiz, bu da bir şeydir, hem de önemli bir şeydir.

» Kadıköy Tiyatroları Platformu, tiyatronun ve tiyatro yaratıcısının dayanışması için en önemli örnek. Hem mesleğin etik değerlerinin ardından koşuyorlar hem tiyatro sanatının erdeminin ardından. Bir zamanların Tiyatro İşçileri Sendikası (TİSEN) aynı duyarlılığın ürünüydü. Baskıya, sansüre, yasağa karşı duran, özgürlüğü savunan ve dayanışan.

» Anadolu, ağabey tiyatroya aç. Bu yüzden onlarca topluluk turne yollarında. Tamam, çok sulu zırtlak işler var ama aralarında ıskı saçanlar umut dağıtıyor.

» Bazı belediyelerin ve bağımsız yapıların artık geleneksel olan festivalleri ise gerçek anlamıyla hem seyircinin hem tiyatroların nefes aldığı zamanlar. Elbette daha iyileri yapılabilir, elbette seviye gözetilerek; içerik ve estetik önemsenip gelecek daha farklı aydınlatılabilir ama bu da bir şeydir ve hiç azımsanmayacak kadar önemlidir.

» Antalya Tiyatro Festivali'ni öldürdüler ağabey. 1 ay sürüyordu, 30 gün 30 oyun, her salon tikim tikim oluyordu. AKP'nin ilk işi festivali yasaklamak oldu.

» Bunu söyleyince kızıyorlar, iyi de 5 yıl süren bir festivali belediye programından çıkarmak ne anlam taşıyor yasağın dışında.

Aynı şeyi film festivali içinde yapıyorlar, geçtiğimiz yıl adını değiştirdiler, ulusal yarışma bölümünü kaldırdılar, elli yıllık geleneği gömdüler.

» Antalya'da en ısıltılı yer Manavgat ağabey. Çok güzel bir salonu var ve seyirci sevinç dolu. Zaten ilçe ırmak boyunca yeşilliğin içinde gezinen pırıl pırıl bir tarih ve her yer sanat üretmek için doğal ortam.

» Biliyorum. Kitap ve kütüphanelerden oluşan parkları var. Side'de belediye olanaklarıyla yenileme çalışmaları yapılıyor ve tarih toprak altından gülüyor. Dünyanın en önemli açık hava müzesi olan Side, nar güzelliğine kavuşuyor. Ah bir de çocukluğumun düşü antik tiyatro onarılsa ah.

» Onu bunlardan isteme ağabey. İşleri var seçimleri hazırlıyorlar, gerçi yapıp yapmayacakları bile şüpheli ama en azından küfür edebiyatlarını zenginleştiriyorlar. Bugünler izlenerek yeni bir argo terimleri sözlüğü yazılabilir.

» Turizm patlaması yapacağız diye açıklamalar yapıyorlar ya gülüyorum. Ruslar 6 milyon olarak gelecektir mi? Nasıl olacak bilinmiyor. Hani rezervasyon filan var mı diyorsun kem-küm etmeye başlıyorlar.

» Ne için gelecek bu turistler deniz-kum-güneşte başta bir şey var mı sunacağın? Hangi sanatsal becerin var insanlığa aktarabileceğin?

» Tiyatrodan sonra film festivalini budadın, opera festivalini budadın, piyano festivalini budadın, klasik müzik festivalini budadın, kültürel kalıtları onarmıyorsun, e ne kaldı geriye?

» Antalya gibi bir ile reva mı bu ağabey?

» Reva olsa gerek ki ses eden yok.

Durduramazlar, durduramayacaklar. İnsan olan sanatla değişir, gelişir, akıl zenginliğini çoğaltır, ışığın peşinden koşar.

ÇOCUĞUNU DÜRBÜNLE İZLEYEN ADAM

alpay
erdem

ALPAY ERDEM

OKAN AĞABEY

Bir keresinde de arkadaşlarcanak
içiyoruz. İçmek. İçmek adlı eser.

Okan ağabey var aramızda. Kendisi Deni Devito'nun aynınsı tip olarak. Kel ama tamamen kel. Hiç saç yok kafada. Kısa boylu, Deni Devito gibi aynı kilolu. Aynı ama. Aynı'nı bildin mi. Aynı. Resmen aynı. Kırtasiyeci. Kırtasiye dükkânı var. Kırtasiyeci Okan ağabeyimiz kendisi resmen. Alkol olayına âşık bir kişi. Sever. Alkolü sever. Tam bir alkolsever. Ah bir konuya da girebileyim iyi olacaktı ama resmen konuya giremiyoruz, o oluyor.

Bazen de böyle oluyor işte. Resmen konuya giremiyoruz, o oluyor. Bak ya, hâlâ. Neyse, ne diyoruz. İçiyoruz işte arkadaşlarcanak çayırda. Çayır içmesi de bir başka olur. Çayır içmesini de bilen bilir. Lir. Lir. Lir. Göl kenarındayız. Okan ağabey bizleri çok seven bir insan. Bizim için ki tepsi de et hazırlamış eşine. Düşünün yani, böyle güzel bir insan Okan ağabey. Okan ağabey bizim canımız, Okan ağabey bizim bir tanemiz. Okan ağabeye âşığız. Okan ağabeyi çok seviyoruz. Okan ağabeysiz bir hayat, Okan ağabeysiz bir çayır içmesi düşünemiyoruz. Okan ağabeysiz bu işler asla olmaz, ne bileyim dedi olmaz, duzu olmaz diye düşünüyörüz.

Ruz. Uz. Zuz. Akşam üzeri göl kenar çayır içmesi başladır bir güzel. İçiyoruz, yiyoruz. Daha çok, içiyoruz. Arada da yiyoruz. Çokça içiyoruz, azca yiyoruz. İçme odaklı bir grubuz. Saatler sonrasının içmesinin sonunda Okan ağabey sarhoş oldu. Yere yüz üstü yattı. Sızdı resmen. Biz içmeye devam ettik. Sonra ben dedim ki, "Okan ağabey yerde yatıyor, toprak çeker, soğuk olur, Okan ağabey hasta olur, ölür, ölme mi acaba, arabaya mı atsak acaba Okan ağabeyi, bir tanecek Okan ağabeyimiz var sonuçta, kıymetini mi bilesek acaba, sonra biz Okan ağabeysiz ne yaparız, yemin ediyorum çok ağlanız, iş isten geçmiş olduktan sonra da ağlasak ne yazar, gelin şü Okan ağabeyimizi el birtliği ile arabanın arka koltuklarına yatıracak,

Hanım bizim çocuk, ağıca papoşları gelmiş, onları sayıyo... İnsan ister istemez papoşgörmüş, onları saymak istiyö... Papoşları çünkü bu... Serçe değil, kumu hiç değil... Değişik kuş... Lakin sayması çok zor... Bir saniye yerlerinde durmuştı ki sipalar, resmen o oluyo...

Hanım bizim çocuk, bir saattir top topçulukla çalıyo... Gözümle görmesem de inormazdım, ama resmen gözümle görüyorum şu anda, inanıyorum... Ee, bazı çocuk var, dünyanın en büyük futbolcusu olmak ister, bazısı da böyle top topçuluğu olmak ister... Bize resmen tırtı denk geldi, o oldu...

Hanım bizim çocuk, hasmının kaprıcık kemini kırma çalısmaları yapıyo şu anda da... Vıcatta en kolay kırılan kemik biliyosun... Mantıklı esasında... Tık diye düşüncesin rakibin gardını... Yalnız işte teoride her şey çok güzel de, iş pratiğe dokulünce sorular ortaya çıkıyo, resmen o oluyo...

Hanım bizim çocuk, şimdi de topa Ronaldovani hareketler yapıyo... Bi ayayının topuşıyla topa vurdurunca, diğer ayayının burnuna da topu çarptırınca, hop top havaya kalkıyo... Koordinasyonu isteyen, zor hareketler... Futbola kesinlikle yeteneği var, var da işte, ne istediğini bence tam biliyo...

Hanım bizim çocuğun şimdi de burnu akıyo... Hem de balon olmuş bir şekilde... Hey yavrum hey... Ee, bi gün evde durmazsan, süreklî böyle dışarı düşünkü gibi takılarsın, olacağı budur... Ne olacağı ya... Bize buluşturma barı... Çekiyoşa kendi çeksin, vallahi bunalımdan ben bu çocuğun hallerinden...

Hanım bizim çocuk şimdi de, bir süre önce bir ayayıyla, sonra da diğer ayayıyla sekiyo... Sanırım totem yapıyo... Geçen bir filmde görmüştük ya, ordan şey etmiş zaar... Nerde bi acayip bi şey görse hemen üzerine atıyo zaten... Hiç inanmam böyle şeylere... Yok totemmiş, yok bilmem neymiş... Bu çocuk niye böyle acaba böyle bana...

Hanım bizim çocuk, şimdi de uçurtma uçuruyo bana... Hep bi aksiyon içerisinde, maşallah var var bana... Yalnız uçan uçurtmayı uçuruyo, o da var... Uçuruyo zaten o uçurtma, bi de koymasına gerek yok ki... Rüzgâr zaten var... Ne yapmaya çalışıyo acaba... Çı, çı, çı... Alla allaa... Tele takıca, o olucak...

Hanım bizim çocuk, şimdi de bahçedeki vakolara tekme atı... Hayır ben onu oraya bahçeye dekor diye koydurdum, ne bu şimdi... Düşman düşman, güzelliğe düşman resmen... Ben hep böyle bi güzelliğe olsun, bi hoşluk olsun diye uğruşuyorum, bu çocuk geliyo, gelir gelmez de itina ile zayı ediyö...

Aha, yerde lokum buldu, onu yiyo şimdi de... Dünyanın bütün pistiğini üzerinde taşıyabilme potansiyeline sahip tek bir gıda var, o da işte bu lokumdur... Diyeceğim de budur... Bütünün ne kadar yerim pistiği varsa hepsini üzerinde toplamıştır şu anda... Vah be ağlum, sen neden böyle bi çocuksun ki benim başıma...

Mandalina Çekirdeği

HÜSEYİN KARADEDE

haydi canlar bir el atın" dedim. Çok da uzun cümle kurdum yemin ediyorum. İnsanın da kafası güzel olunca bir şekil çakralar da ayrı açılıyor. Resmen çakralar. Lar. Ar. Rar. Hep birlikte küçük ama dev Okan ağabeyi, çünkü biliyorsunuz, Deni Devito tam bir küçük dev adamdır, öyle düşünmek lazım. Okan ağabeyi, arabanın arka koltuğuna yatırdık. Biraz zor oldu ama oldu. Ayaklarını dizlerinden büküp, ki başka nereden büküceksin, dizlerinden büküp, ayak tarafından kapıyı ben kapattım. Baş tarafından kapıyı diğer arkadaşım kapattım. İkinci uğraş veriyordu hep. Sertçe kapıya vuruyordu hep. Hervurduğunda kapı geri geliyordu. Her vurduğunda kapı geri geliyordu her seferinde daha sert kapıyı kapatmaya çalışıyordu. Sinirlenip küfür etmeye başladı. En sonunda arabanın sahibi arkadaş, "bu arabaların kol dayama yerleri biraz geniş oluyor, sen bilmezsin, çekil bakam" diyerek hayvan tekme vurdu kapıya, kapı kapandı." Biz içmeye devam ettik. Birkaç saat sonra artık evlere dağılım diyerek iki araba yollara düştük. Merkeze geldik ve arka koltukta uyuyan Okan ağabeyi evinin önünde durduk. Zile bastık, yenge çikti pencereye. Dördüncü kat. Aşağıdan seslendik yengeye. Dedik ki, "yenge" dedik, "Okan ağabey büyük sizdi, ne yapalım" dedik, "arabada mı uyusun, yoksa yukarıya mı çıkaralım" dedik. Hep böyle şeyler dedik. Yenge de dedi ki, "Size zahmet olacak ama yukarıya çıkarırsanız iyi olur, yazıktır, sefil olmasın şimdi arabada öyle" dedi. İş başa düştü. Okan ağabeyi yukarıya çıkarmak lazım. Dört kat. Asansör de yok. Ben baş tarafından koltuk altlarına girdim Okan ağabeyi. Diğer iki arkadaş Okan ağabeyin bacaklarını paylaştı. Ben öndeyim, merdivenleri geri geri çıkıyorum. Son katta ben artık yorulmuş ve Okan ağabeyi elimden düşürdüm. Kaydı ellerimden Okan ağabey ve kafasını "dan dan dan dan" diyerek dört ya da beş basamak merdivenlere çarpa çarpa aşağı düştü. Kaldırıp tekrar yüklendik. Zor da olsa evin içine kadar atabildik Okan ağabeyi. Yatak odasına yatırdık, sonra da olay yerinden ayrılıp evlerimizde dağıldık. İki gün sonra Okan ağabeyin kırtasiye dükkânına gittim. Okan ağabey başını ellerinin arasına alması kara kara düşünüyordu. "Ağabey noldu, neyin var ki acaba" dedim. Yüzünü kaldırıp bana bir bakış attı, o bakışı unutamam. Gözler mosmor, kafanın çeşitli yerlerinde sekiz dokuz kadar tenis topu büyüklüğünde yumular var. "Bana ne yaptınız" dedi. Gülmek için kendimi zor tuttum. Anlattım sonra durumu. Dedim "Ağabey bu kafanın üstündeki yumurlar, büyük ihtimalle buz arabanın kapısıyla vurduk kafana, hep ondan oldu, arkadaşki yumurlar ise, merdivenden düşürdük ağabey seni" dedim. "Ama öbür türlü de toprakta bıraksaydık, ölecektin" dedim. "Keşke orada toprakta boylu boyunca yataydım da öleymdim" dedi. Bir daha Okan ağabey alkol almıyordu. Bizimde de eskisi gibi bir daha asla samimî olmadık. Asla ama.

A kyaka'yı özlediğini kente girince daha iyi anladı. Daha Sakar Geçidi'nde Gökova Körfezi'ni görünce yüreği hareketlenmişti. Kentin mimari dokusu, çam ağaçları ve mor çiçekleriyle bitki örtüsü, sokaklarda konuşmaya korkacağının sessizlik yeniden büyülemişti onu.

Sekiz yıl önce bir hafta sonu için geldiği ve kaldığı oteli bulması gerekiyordu. Neyse ki, günümüzde bu konuda her türlü teknoloji mevcuttu. Otel bulunduğunda, arabayı yandaki çam ağaçları ile dolu boş arsaya koymayı düşündü ama orası bir başka otel olmuştu.

Bahçe kapısını yavaşça araladı. Bu on odalı butik otelle ilgili anılar yavaş yavaş canlandı. Keyifli bir hafta sonu olmuştu. Bina kapısına yaklaştığında, alt bahçeden gelen ve onu karşılayan kadını hayal meyal hatırladı.

"Hoş geldiniz. Nasıl yardımcı olabilirim size?"

"Merhaba. Siz Ayça Hanım'ınız değil mi?"

"Evet. Buyurun, nasıl yardımcı olabilirim?"

"Şey, sekiz yıl önce eşimle birlikte bir hafta sonu otelinizde kalmıştık. Sabah kahvaltısına bize bahçenizdeki ağaçtan kopardığınız mandalinalardan ikram etmiştiniz. Mandalinalar o kadar tatlı ve güzeldi ki, içlerinden çıkan tek tük çekirdekleri saklamış ve onları eve gidince toprağa dikmiştim. Bir sepetteki mandalinalar o çekirdekten yetiştiren ağacın meyveleri."

Kadın şok olmuştu. Düşündü, hatırlamaya çalıştı ve gözleri parladı.

"Evet, hatırladım sizi. Normalde bu kadar müşterinin içinde hatırlamam mümkün değil. Ama size bir sürprizim var. Buyurun bir kahve ikram edeyim."

Birlikte yemek salonuna geçtiler. Otel sahibi kahveyi kendisi yapmaya gitti. Burası ne de olsa küçük bir oteldi. Herkes her işi yapardı. Elinde bir tepsi ile gelirken yolda konuşmaya başladılar.

"Bu kadar yulı mandalina getirmek için mi geldiniz? Hatırladığım kadarıyla İzmir'den

geliyordunuz."

"Aslında Marmaris'te bir işim vardı. Tam yola çıkacakken Akyaka'dan geçeceğim aklıma geldi. Her mandalina yayışından buralar zaten aklıma geliyordu."

Tepside kahve fincanları ile birlikte ilk küçük tabakta ayta tatlısı vardı. Adam şaşırımtı. Tatlıları görünce. Ayta tatlısının kahveyle ikram edildiğine ilk kez tanık oluyordu. Onun aşkın bakışını fark eden kadın hemen söze girildi.

"Sürprizim buydu. Hatırlar mısınız, otelimize geldiğinizde elinizde iki yulı ayta vardı. Yolda mola verdiğiniz yerde yemiştiniz ve çok beğenmişsiniz. Bunun üzerine size çay ikram eden yerden iki yulı tane daha

istemiştiniz. Aşkım yemeyinde bunları soymamı istemiştiniz ve sofranıza getirmiştiniz.

Hatta hep birlikte yemiştik. O gece ayta çekirdeklerini bahçeye dikişebileceğinden, yetiştiren ayvaları müşterilere ikram edilebileceğinden konuşmuştuk. Ertesi sabah mandalina ikramım da biraz

bunun üzerine oldu. Bu tatlı o çekirdeklerden yetiştiren ağacın meyvelerinden."

Şaşıрма sırası adamdaydı. Bunu beklemiyordu. O tatlin ardından sakladığı mandalina çekirdeklerini kaybetmemeye ve onları yetiştirmeye o kadar odaklanmıştı ki, ayta olayını unutmuştu.

Kahveleri içken otelden, Akyaka'dan, son sekiz yılda olan değişikliklerden bahsettiler. Kahvesini içip, tatlısını yiyen adam teşekkür ederek izin istedi ve yola koyuldu.

Akyaka'dan ana yola çıktıkdan birkaç kilometre sonra Marmaris yoluna saptı. Marmaris yolunun her iki yanı ağaçlarla kaplıydı. Bu yolu eskiden beri severdi. Mevsim sonbahar olduğu için çam ağaçlarından yerlere kozalaklar düşmüştü. Yerler kozalak doluydu. Bu kozalakların içinde çam fıstığı olabileceğini, bu fıstıkların toprağa gömerek çam fidanı yetiştirebileceğini düşündü. Önce bu ona delilik gibi geldi. "Hayır" dedi kendi kendine. Yola devam etmesini emretti ellerine ve ayaklarına. Ama içindeki arzuya engel olamıyordu. Arabasını yol kenarına çoktan park ediyordu.

ESİN İRİS

Yenik düştüğünde vitamin al

Aklımız bıraktığımız her yerdeyiz. Aynı anda birkaç yerde olmak hızlı yaşlandırır insanı. Sevdiğimiz çarpıp çoğalttığımız her yerdeyiz. Kalabalık bir zihinle yaşamak, her sevdiğimiz yer açmak büyük külfet. Kimseye "Niçin altına girmedin?" diyemeyiz.

Kimseye kızmayız, sevmeyiz diye bizi. Herkesin elektriği kendi kanalından akar. Okusun, anlarsın, görüründe anlarsın ama cananın sayamazsın kelimelerini. Herkesi gördüğün gibi kabul et.

Sinirlerini yatıştırmanın yollarını öğren. Dünyaya ve insanlara, senin istediğin gibi olmadıkları için kızmazsın. Zarar vermesinler yeter.

Zararın hukukunu ara. Kime yapmış olursa olsun... Kaybetmenin erdemli olduğu anlar vardır. O anları iyi kolla. Kaybetmekten korkma. Kendinin ve sağlamlasını bolca yaptırırsan, inandıklarının arkasında dur.

Biri seni güzel sevmek istiyorsa, izin ver sevsin. Sevgiye karşı saygını, hürmetini asla eksik tutma. Sevgi, sevmeyi çağırır. Kendinle barışmayı öğretir

sana. Sevginin yanında temiz durmayı, zarar veriri miyim diye kendine sormayı, dost olmayı öğrendiysen derin bir nefes al, göğe sal. Buradan sonra arkadaşın olmayı, ailen olmayı seçmek isteyenler yoldaşın.

Yoldasın. Camı aç. Rüzgârı kolla. Kış hâliş kapıda. Çam kokusu burnunda.

En çirkin halini hatırla. İnsanın başına neler geliyor. İnsan kendini ne hale getiriyor, hatırla. İşte bunları bir daha sakın yapma. Olan bitenle vedalaş. Bir ırmak gibi mütemadiyen akan güçlü bir varlıksın. İçin yıkanarak değişiyor. Büyüyorsun, inceliyor, kalınlaşıyor, öğreniyor, hassaslaşıyor, barışıyorsun. Barış, derslerini al. Öğrendiklerini hatırla, sayfayı çevir.

Kaliteli yaşamın sırları vardır. Bunları aklından sakın çıkarma. Senin yerine tütün saran biri varsa, izin ver sarsın. Seni öperek uyandırmak isteyen biri varsa, mümkün olduğu sıklıkta onun yanında uyan. Birini gülmüsetmek sana dünyaları veriyorsa, onu özmek aptallıktır. Bir yerde park, bir yanda yol varsa, yoldan yürümek de böyle... Kaldırın her zaman güneşe bakan tarafından yürünür, yazın 35 derecede öğle sıcağı sayılmaz. Baklava yeme fırsatı varsa asla hayır denmez. Kaymak eklenecekse itiraz edilmez. Yurtdışına çıktığında, misafirliğe gittiğinde ve birinin hayatına duygularından öperek girdiğinde kurallara saygı gösterilir. Tarafınca sevilme isteyen her kediyi, her köpeği sevmelisin. Sevgiğin insanları kokusunu hatırlamalı, sesini duymalısın. Dünyanın hangi

ucunda olursa olsun, biri yanında duruyorsa, onu kollamalısın. Yenik düştüğünde vitamin almayı hatırla. Bir şey bitecekse, izin ver güzel bitsin. İfta güzel bitmiyorsa, veyansın da lazım, içinde hiçbir şeyi tutma. Yine de yaşadıklarından öğren, kendine aynı tatsızlıkları yaşatma. Yeni şarkılar öğren, aynı şarkıyı iki kere yazma. Hissettiklerini söyle; herkese değil. Adam seçmeyi öğren. Duygusal ol, duygusal davranma. Bir de kışları ne yap, ne et, tiyatroya git. Bunları unutmazsan, sırtın kolay eğilmez.

Hepimiz çabalıyoruz, çabalıyoruz, çabalıyoruz ve sonunda ölüm var. Bizi olduğumuz gibi kabul edecek birileri olsun diye çabalıyoruz. Bizi istediğimiz gibi görsünler diye çabalıyoruz. Hiç sorgulamadığımız garip hayatta kalma tekniklerimizle, tüm birikimimizle rağmen derinliksiz, samimiyeysiz savaşımız her gün gilyinip işe gidiyor, var olmaya çabalıyoruz. Bir akıntıya karşı kulaç atıp, sırtımıza her taş, her sopayı yiye yiye denize doğru sürükleniyoruz. "Küçük bir sinir krizi mucizeler yaratabilir," derler. Ne sıklıkta kıysından dönüyorsun?

Akmayı öğrenmenin zamanı geldi. Doğamızı öğrenmenin, gerekli, gereksiz savaşları seçmenin zamanı geldi. İrmaklar gibi yıkanarak değişiyoruz. Okyanuslara varmak için yaşıyoruz. Okyanuslar, aşılacak için var.

Bilirim, bunları söylemesi çok kolay. Yapması zor. Kötü bir alışkanlıktan kurtulmak demek bu. Ben, bu konularda pek iyi değilim. Yine de pratik yaptıkça kolaylaştığını söyleyebilirim. Bana inanmayıp denemeni tercih ederim. Akıntıyı ağzıma burnuma yiye yiye sürüklenmekten daha kolay olduğuna yemin ederim.

Birkaç şey yapmak istiyorum hayatımla. Bana keyif veren, bana yeni bir bakış açısı açan, yeni manzaralar gösteren, beni heyecanlandıran, bana güven veren ve beni besleyip doyuran şeyleri çekiyorum kanım. Başka türlü şeylerle kan uyumsuzluğu yaşıyoruz. Zehirlenmekten, sağlıklı ama ufak yaşamayı seçmeli insan. Bir de arada bir aç bir kaç sayfa okuyabiliyorsan, kahven de varsa yanında, sıcak, mevsim neye dönerse dönsün, sırtın kolay eğilmez.

Kendi potansiyelini bul. Kendinin peşine düş, Kendine adaletli ol. Gerisi hallolur.

Kendi potansiyelini bul. Kendinin peşine düş. Kendine adaletli ol. Gerisi hallolur.

Y. EMRE CEREN

Babalar ve Oğulları

Vakti zamanında Minos, Girit kralı olmak için tahtta hak iddia ettiğinde tanrılardan kendilerini bu görev için desteklemelerini istemişti.

Denizlerin, Depremlerin ve Atların Tanrısı Poseidon ise isteğini yerine getirmiş ve bu desteğin şanesi olarak denizden bir boğa çıkmıştı. Bunun üzerine Minos ise tahta çıkınca bu boğayı kurban etme sözü vermiş, ancak kral olmasına rağmen sözünü yerine getirmemişti. Bu yüzden de Poseidon'un gazabına uğramıştı. Poseidon aynı boğayı Minos'un karısı Pasiphae'nin üzerine saldırtmış ve Pasiphae'yi da bu boğaya âşık etmişti. Sonrasında ise Asterion adındaki Minotaurus, Pasiphae'nin oğlu olarak dünyaya gelmişti.

Minotaurus'un doğumunun ardından Kral Minos, bu boğa başlı, insan vücudlu, kuyruklu vahşi yaratığa tahammül edemez; mimarı ve heykeltıraş Daidalos'u çağırır. Nami tüm Yunan dünyasında ustaya çıkmış Daidalos'tan bu yaratığı kapatmak ve çıkmasının mümkün olmayacağı bir saray yapmasını ister. Daidalos ise dolambaçlı, karışık ve benzeşik yollar ile Labyrinthos adında bir saray tasarlar, inşa eder ve merkezine de bu boğayı yerleştirir. Bu olaydan birkaç sene sonra Panathenaia Bayramı'nda Giritli atlet ve Kral Minos'un oğlu Androgeos, Kral Aigeus tarafından öldürülür. Kral Minos ise Atina'ya yakıp yıktıktan sonra kefalet olarak Atina'dan Minotaurus'a kurban etmek için her sene yedi genç erkek ve yedi kız ister. Atina Kralı Aigeus'un oğlu ve Yunan hikâyelerinin vazgeçilmez kahramanı Theseus, üçüncü kez kurban verme zamanı geldiğinde halkını teskin etmek için gönüllü olarak Minotaurus'u öldürmek üzere öne çıkar. Yolculuk için gemi ve mürettebat hazırlar. Gemiyle birlikte yola çıkılmadan evvel Aigeus oğlu Theseus'a bir çift yelken verir. Yelkenin biri beyaz diğeri karadır. Eve dönüş yolculuğunda, bu korkutucu yaratığa karşı sağ kalırsa beyaz yelkeni ve ölüm yolculuğuna giderken de kara yelkeni açmasını söyler. Şayet ölmüş ve tayfadan kurtulanlar varsa dönüşte de kara yelkeni açmasını ister. Böylelikle oğlunun yolunu gözlerken ölüp ölmediğini önceden anlayabilecekler.

Theseus ve arkadaşları kendilerini Kral Minos'a bu dönem kurbanları olarak tanıtır. Theseus, Minotaurus'u öldürmek için gelmiştir, ama Minotaurus'un kapatıldığı Labyrinthos'ta yolunu nasıl bulacağını ve geri nasıl çıkılacağını bilemez. Kral Minos'un kızı Ariadne, Theseus'u görür ve âşık olur. Labyrinthos'a kapatılmalarından evvel Theseus'a kendisini de beraberinde götürmesi şartıyla yardım teklif eder. Teklifinin kabul edilmesi üzerine Ariadne, Theseus'un kaybolmaması için Daidalos'tan yardım ister. Daidalos ise Ariadne'ye Labyrinthos'tan nasıl çıkılabileceğini bir yumak ip yardımıyla öğretir. Theseus yollar her karışığında ipi açar ve kaybolmamak için yere bırakır. Minotaurus'un karısına çıkan Theseus, Minotaurus'u öldürür ve halkını kefaletten kurtarır. Ariadne ise Girit donanmasını batırır ve o gece sağ kalan Atinalılarla birlikte gemiyle kaçarak. Ancak Tanrı Dionysos, Ariadne'yi görür ve beğenir. Theseus'tan onu Naksos Adası'na bırakmasını ve yoluna onusuz

devam etmesini söyler. Theseus istemeyerek de olsa tanrının buyruğuna uyar ve Ariadne'yi adada bir başına bırakır. Daha sonra Ariadne, Dionysos ile evlenir. Theseus ise yoluna devam eder ve sevdiğini terk etmenin verdiği acıyla Atina'ya gözle görülür biçimde yavaşmasına rağmen yelkenleri değiştirmeyi unuttur. Kara bayraklı geminin geldiğini gören Aigeus, oğlunun öldüğünü varsayarak kendini denize atar. Oğlunun acısıyla kendini denize atan Aigeus'un düştüğü bu yere Aigaios yani Ege adı verilir.

Minotaurus'un öldürüldüğünü duyan Kral Minos ise Daidalos ile oğlu Ikaros'u yardım ve yataklıktan cezalandırır; Labyrinthos'a kapatır. Kendi inşa ettiği yerde tutsak kalan Daidalos ve Ikaros buradan çıkmak için her yolu deneler. Çağının dehanlarından sayılan Daidalos buradan çıkmanın da bir yolunu bulur. Bir rivayete göre etraftaki sepetçi söğütünden, bir rivayete göreyse Labyrinthos'a düşen kuşların tüylerinden bir çift kanat yapar. Kanatları balmumuyla tutturur ve birini oğlu Ikaros'a verir, diğeri ise kendisi alır. Daidalos, oğluna "Ne çok yüksekten ne de çok alçaktan uç" der. Ardından da göğe aynı anda havalanır. Havalandıktan sonra uçmanın verdiği özgürlükte doğaya meydan okuyan Ikaros, babasının telkinini unuttur ve yükseldikçe yükselir. Doğayı alt ettiğini düşünen Ikaros, Güneş'e doğru uçmaya devam eder. Güneş Tanrı Helios bu kibri karşılıksız bırakmaz, kendisini hor gören Ikaros'un kanatlarındaki balmumunu eritir.

Kanatlı kalan Ikaros tepetaklak yere doğru düşmeye başlar. Bugünkü Samos Adası'nın yakınlarındaki bir denize düşer ve orada ölür. Düştüğü denize Ikaros Denizi, cesedinin vurduğu yere ise Ikaria Adası adı verilir. Babası Daidalos ise kanatlarıyla Girit'ten Sicilya'ya kadar kaçır. Sicilya'da Cumae şehrine yerleşir ve Kral Kokalos'un yanında mimar olarak çalışır. Minos ise şehir şehir Daidalos'u arar ve en sonunda Kokalos'un sarayında bulur. Kokalos, kendisine Daidalos'u teslim edeceğini söyler ve konuşunu evinde uğurlar. Minos sıcak bir banyo yaparken Kokalos'un kızları Kral Minos'u kaynar suyla haşlayarak öldürür. Daidalos ise minnettarlığını tüm Sicilya'ya saraylar yaparak gösterir.

"Bak kızımı! Okuycam dedin, babası öldü acılı dedik, sustuk. Şimdi bu mecburi hizmet ne ayak?" Kuzeni akşam bağırıp, çekip gitmişti. Sabaha kadar gözüne uyku girmemiş, sonunda yataktan erken ve dünden daha kararlı kalkmıştı. Muşamba masa örtüsünden üç beş zeytin çekirdeğini, ekmek kırıntılarını silerken "İnternet kafeye gitmem lazım anne, başka türlü öğrenemeyiz" diye seslendi. Çer yerinden ilmeği kaçmış ceketinin söküğüne aldırmandan sırtına geçirip kendini sokağa attı. Annesinin "İyi ya git, hakkımızda hayırlısı" dediğini duymamıştı.

Otobanın keskin sağ sapacağından aşağıya inince bu pis, kara çamuru hiç bitmeyen mahalle başlardı. Açık sarı badanalı evlerin her köşesini yaz-kış giydikleri deri görünümülü naylon ceketleriyle erkekler tutar, tespihlerini hoplata hoplata varlıkları tüm dünyaya yetermiş gibi durduklarından, kadınlar, sokakta neredeyse hiç görünmezdi. Kendi kendine "Zorunlu hizmet yerim belli olmalı, zorunlu hizmet yerim hemen belli olmalı!" dedi. Sanı duvara siyah spreyle "İsyaaaaeen" yazan köşeyi dönüp bakkalın önüne vardığından soluklanmak için bir dakika durdu. Bakkal Mehmet amca o sırada içeriden çıkmıştı. Kimi akşamlar okuldan dönerken onu, köşe başlarını tutmuş kuzeniyle arkadaşlarından Mehmet amca saklardı. Deterjanların, sabunların dizildiği rafların arkasında bekler, küfürler azalıp uzaklaştıklarında eve koşardı. Yaşlı adama "Zorunlu hizmet yerim belli olacak bu sabah Mehmet amca" dedi. "Git kızım da bilirsin bize en kötüsü çıkar kaderin. Orda eşkıyalar, takkelliler yolunu keserse n'aparsın?" Adamcağız daha sözleri bitmeden pişman olmuştu. Bu kız, nerede güvendeydi ki? Özürlüler gibi çekildi önünden.

İnternet kafeye girdiğinde tüm bakışlar "Ne arıyorsun burada?" der gibi üzerine yığıldı. "Kadınlar sabahın şafağında yukarıdaki fabrikaya konserveye giderken, asıl siz ne yapıyorsunuz burada?" diye bağırmadığı sesi içinde bir yerlerde kaybolurken ekrana hızlıca T.C kimlik numarasını girdi. Kaçınıcı vatandaş olduğu umurunda değildi. Annesiyle burada sıkıştığı gibi başka yerde sıkışıp kalmış bir

çocuğa yardım edebilecek miydi? Umurunda olan buydu.

Çamurlu yoldan kaya kaya geri dönerken avucunda toparlak yaptığı hizmet kâğıdını göğsüne bastırıyor, bakkalın yanındaki sakatatçıdan yayılan yaş kan kokusu burnuna kötü gelmiyordu. Eve girer girmez kâğıdı mendil gibi sallayarak "Anne! Gidiyoruz buradan" diye şakıdı. Annesiyle yaşları yakın, kıyafetleri ortak. Etraftan sevinçlerini saklayarak, gizli gizli eşyalarını toplayarak. İlmeği sökülmüş ceketini bırakmışlardı.

Uzun yol altlarından kayıyor, yeşiller sarıya, sarılar giderek kızıla dönüyordu. Bozkır bitip etrafı kayalar sardığında

Annesiyle burada sıkıştığı gibi başka yerde sıkışıp kalmış bir çocuğa yardım edebilecek miydi? Umurunda olan buydu.

İçilmiş sigaraların keskin kokusu her yeri sarmış, otobüsü uyku ağırlığı basmıştı. Derin uykuda olanlar ani frenle uyanmadılar, ta ki mermlerini vücuduna çapraz sarmış bir adam içeri girip radyoyu tekmeyle susturana kadar. Adam, uzun tüfeğini kalleşe herkesin üzerinde gezdirirken "Öğretmen hanginiz?" diye bağırıldı. Tüfek, yolcu koltuklarını tek tek geziyordu. "Bakmayın salak salak, öğretmen hanginiz?" diye tekrarlardı.

Altındaki koltuk mu? Yoksa kendisi mi titriyordu? Kulakları uşukıldarken annesi, elini okşadı, sevecen, sıcak. Sonra okşadığı elden güç alarak ayağa kalktı "Öğretmen benim" dedi. Tüfeğin gezintisi bitmişti.

Neslihan Yiğitler

Yalnızlıktan beslenen biriydim; yalnızlığımı alırsanız yemeyimi ve suyumu almış kadar olursunuz.

Charles Bukowski

Yarım kalan sevgiye
Şu emanet gülmeye
Yaşamadan ölmeye
İtirazım var

müslüm gürses

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özбек
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Barış İçce
- Edebiyat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Burak Abatay, Mustafa Kömürçü
- Sokak Ekibi: Can Binalı Aydın, Onur Tunçay, Selin Kalkan, Merve Bavra, Gizem Çatak, Meral Çınar
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgun.net, bavul@birgun.net
- Kapak İllustrasyonu: Ekin Başak Akgöl
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıtaş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@birgun.net
- www.bavuldukkam.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Dilligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Basık: UNİPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No:159 Hadimköy Arnavutköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.wapa.com.tr
- Genel Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

sizin
bavulunuz

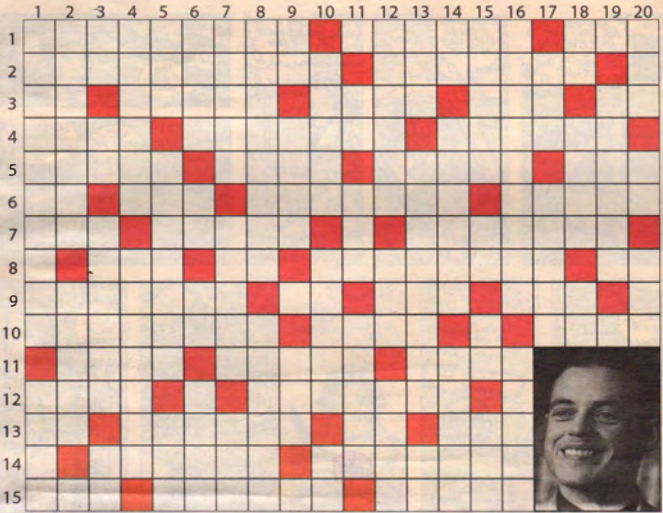

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Bavul Bulmaca

Çözümü sizinbavulunuz@gmail.com adresine gönderenler arasında yapılacak çekilişte kazanana bez çanta, rozet ve kitap hediye...

Hazırlayan: İlker Mumcuoğlu

SOLDAN SAĞA

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Bohemian Rhapsody filminde, Freddy Mercury'yi canlandıran aktör (Resimdeki) - "... İlhan" ("Ben sana mecburum bilemezsin" diyen şair) - Harold Pinter'in bir oyunu. 2. Georges Perec'in bir romanı - Akira Kurosava'nın bir filmi. 3. İngilizce "selam" - Padişah buyruğu - Rezerve baskıyla yapılan süsleme - Yol - Su. 4. "...Silver" (Aktör) - "Anatoli ..." (Arbat Çocukları'nın yazarı) - Çalkıuşu romanındaki temel karakter. 5. "...Sezer" (Aktiris) - Tibor Dery'nin bir romanı - Anna Vissi'nin bir şarkısı - Zülfü Livaneli'nin bir albümü. 6. Harekat merkezi - Dargın - Münteher bir Rus şair - Dostoyevski'nin zaafı. 7. Sessiz bir tiyatro - Suudi Arabistan para birimi - Sulhi Dölek'in bir öykü kitabı. 8. Ceylan Karaca - Ali Özgentürk'ün bir filmi - "Cibali ..." (Une Nuit de Noces adlı yapıttan uyarlanan oyun) - Sahip iye. 9. Portekiz'i 3 F (Futbol, fado, fiesta) ile yöneten diktatör - Sümer su tanrısı - Jet Li'nin bir filmi - Uluslararası Para Fonu. 10. Yavuz Özkan'ın bir filmi - Kuğu Gölü yapıtının türü - Verdi'nin bir operası. 11. "Mustafa ..." (Oğuz Atay'ın, Bir Bilim Adamının Romanı'nda hayatını anlattığı İTÜ'deki hocası) - Düzyazı - Suzanne Vega'nın en ünlü şarkısı. 12. Türkiye'nin ilk deniz araştırma gemisi - Andrey Tarkovski'nin bir filmi. 13. Güney Afrika plakası - "İstanbul'u sevmezse gönül aşkı ne anlar / Düşün suya yer yer ...eski zamanlar" (B. K. Çağlar) - Sümer sağlık tanrıcısı - "...Hrant" (Hastayım Yaşıyorum'un bestekarı). 14. "...kendime denize dünya güzel" (QV. Kanık) - Asaf Halel Çelebi'nin bir şiir kitabı. 15. Tolstoy'un önağı - Luc Besson'un bir filmi - "Billur bir ...Bursa'da zaman" (A.H. Tanpınar).

1. Adalet Ağaoglu'nun bir romanı - Hakan Günday'ın bir romanı. 2. "...iştir kişinin lafa bakılmaz" (Ziya Paşa) - Katsuhiro Otomo'nun yazıp çizdiği anime film. 3. Kayıp bir kıta - Güzel sanat - Ingegborg Bachmann'ın bir romanı - Ferit Edgü'nün bir öykü kitabı. 4. Karşılıksız yardım - Onur kırma. 5. Yılan - Ünlü bir öykü ustası - Nazım Hikmet'in soyadı. 6. Sosyolojide kabile bölümü - Bir nota - Sayma, sayılma - Bazısı. 7. Bir orman ağacı - Bugünden sonraki gün - Uyanık, açgöğz. 8. Güzel sanatların bir dalı - Şeriatı aykırı görüş ve şiirleri yüzünden canlı canlı derisi yüzölere öldürülen tasavvuf şairi. 9. Kar romanındaki temel tip - Güney Kıbrıs Komünist Partisi - Ayshe Kulin'in bir romanı. 10. "...Theodorakis" (Zorba filminin müziklerini yapan besteci) - Afganistan'ın başkenti - Bir nota. 11. "İçim iç şarabını / ...bir yana hicabını" (Recaizade Ekrem) - Yunanca "hadi gel" - Mustafa Sandal'ın bir şarkısı. 12. Sol söylemin ağır bastığı Altına Hücum, İsyen ve Pamuk İşçileri adlı romanları da olan yazar - Oyuncunun yaptığı - Bütün yollar oraya çıkmış. 13. Lezzet - "...Şarkıları" (Leman Sam'in albümü) - Konut. 14. Meslek - Antik dünyanın tüccarları olan, Akdeniz şehir devletleri topluluğu - Yöntemle ilgili. 15. "Sophia ..." (1960'ların güzellik timsali) - Bir nota - Y.K. Beyatı'nın aruz ölçüsü kullanmadığı tek şiiri - Baycağın bükülen bölümü. 16. Yankı - Bayramdan önceki gün. 17. Yunanca "hayır" - Allen Ginsberg'in en ünlü şiiri. 18. Bir sayı - Bir strateji oyunu - Akilâh Azra Kohen'in bir romanı. 19. "...Maişet Motoru" (Sait Faik Abasıyanık'ın romanı). 20. Gorki'nin bir romanı - Bir yüzölçüsü - Athena'nın yaptığı müzik türü.

Sayı: 41
Bavul Bulmaca
Çözümleri

SOLDANSAĞA

1. Jose Marti-İsyen-Biko. 2. Oyun-Ra-Sn-İbrahim. 3. Jurassic Park-Anette. 4. On-Yel-Himalaya-Tilt. 5. Arizona Rüyası-Nehir. 6. Oda-Unat-Tem-Şuara. 7. Ve-Iago-Hegel-Tr-Nan. 8.

İvo-Name-Nanay-Arızı. 9. Dalli-İlhan-Vanya-En. 10. İm-Ana-Mih-Dil-Adam. 11. El-Frazil-Npam. 12. Buz-Anı-Ekin. 13. Mektup-Bodo. 14. Mariah-Top-Sam. 15. Anemas-Amin-Alay.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Jojo-Ovidius-Ma. 2. Oyuna Devam-Em. 3. Sur-Ra-Ö-Esere. 4. Enay-Lal-Kim. 5. Zorba-Hakan. 6. Uzunlonga-Aeneis. 7. Rai-Naomi-Rıza. 8. Chat-Elmas-Ha. 9. İspir-Hızır. 10.

Namütenahi-Ati. 11. Rıyagan-Lebon. 12. Sıklamen-Kıpa. 13. Yb-As-Lavinia. 14. Arayış-Yalom-Sa. 15. Nana-Ut-Ray. 16. İe-Narayama-Mı. 17. Bitter-Rad. 18. İmtihani. 19. Ela-Azem. 20. Od-Trenin.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>

